

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' וישב • יב - יט כסלו

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון ט (תתשס"א)

וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה

בקול רינה וחדוה, גשים אנו יחד עם כל קהל המוני אנשי שלומנו די בכל אתר
לאחל מעומקא דליבא ברכת "מזל טוב" אל מול פני הקודש

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת בית צדיקים, השמחה השרויה במעונו בהולדת הנינות התאומות שתחי' במזל טוב
בנותת לנכדו פרע"ח

הרה"ג רבי יקותיאל יהודה שליט"א אב"י בירושלים

בן בנו יקירו

הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א

והברכה אחת היא להסבים הדגולים הגאווה"צ המפורסמים

מעכקש"ת האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א

מעכקש"ת האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א

מעכקש"ת האדמו"ר ממעליץ שליט"א

והגה"צ רבי משה קאהן שליט"א - אב"ד קהל תולדות אהרן בטבריה ובלונדון

ואנו תפילה שישפיע עלינו שמחה זו שפע ברכה וסייעתא דשמיא, ונזכה כי כ"ק מרן שליט"א יאציל עלינו מרוחו פי שנים, ויאריך
ימים על ממלכתו בבריות גופא ונהורא מעליא, להדריכנו בנתיבות חיים, על מי מנוחות ינהלנו עדי ביאת גואלינו בב"א.

יום שלישי פר' וישלח י"ב כסלו

האדמו"ר מברגסאז בי"ש: מרן זי"ע היה מעורר

להקפיד להתפלל לפני סוף זמן תפילה?

מרן שליט"א: בוודאי שדיבר על זה בתוקף ובחריפות,
ואמר על עצמו שהוא חולה ולכן אינו יכול להתפלל

בשעה 8.00 בערב הגיע לביקור בקו"פ האדמו"ר

מבערגסאז בית שמש שליט"א, לרגל שמחת נישואי
בנו החתן כמר יקותיאל יהודה נ"י, וזהו תוכן השיחה:

דברות הקודש בגליון זה

נדפסו מנדבת הנהלת קרית צאנז טבריה ומוסדותיה

לעילוי נשמת האי גברא רבה ויקירא, הרבני הישיש והנכבד, מחסידי קמאי ומראשוני תלמידיו של כ"ק
מרן אדמו"ר זי"ע, מקושר בלו"נ לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. בכל עת עומד לימין מוסדותינו וקהילותינו, שמו
הטוב וצדקותיו הכבירים נודעים לשם ולתהילה מזקני וחשובי אנ"ש במונטריאל

הרה"ח ר' אברהם ישי ב"ר יחיאל מיכל ראזנבערג ע"ה

בונה ומקים הבית הגדול והקדוש

מרכז לתורה ולתפילה בקרית צאנז טבריה

במלאת השנה לפטירתו ביום כ"ב כסלו תשפ"א

ת.נ.צ.ב.ה.

מוקדם אבל בלי שום סיבה בוודאי שאין לאחר התפילה. **האדמו"ר מברגסאז ב"ש:** גם בשבת? **מרן שליט"א:** על שבת כתב במכתב שחסידיים למדו לפני התפילה, וההכנה זה חלק מהתפילה כיון שלומדים וכבר מתחילים בעבודת השי"ת. שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע, שבאחד הלילות הזמין מרן הדברי חיים את אחד הרבנים שהסתופפו בצילו שיבוא למחרת קודם התפילה. למחרת בא אותו רב בבוקר בשעה שמונה, ושאל אותו מרן הדברי חיים, נו... [כלומר, מה מעשיך פה], וענה הרב: הלא הרבי צוה לי לבוא קודם התפילה... גער בו מרן הדברי חיים: גאלגאן, וכי עכשיו קודם התפילה, אני כבר מתפלל, אני אוחז כבר בשיירה... ושלחו מעל פניו.^א בספר דברי ישראל להרה"ק ממאדזיץ זצ"ל, בליקוטים, מובא בשם הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע דפ"א שאל אחד אותו על מה שמאחר הזמן תפילה, ואם מפני אריכות הכנה לתפילה הלא יוכל לעשות ההכנה מבעוד לילה שיהיה מוכן כשיגיע הזמן תפילה להתפלל תפלה בזמנה, והשיב לו דמצינו (בראשית יט, כז) וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו ויבקע עצי עולה וגו', ופרש"י וישכם אברהם בבוקר נזדרז למצוה, וקשה דכיון שנזדרז למצוה היה לו לעשות את הכנה לחבוש את חמורו ולבקע העצים ולהכין הכל מבעוד לילה, ומיד בהשכמה לרוץ להעקדה. אלא נלמד מכאן שההכנה אל המצוה צריך שיהיה בזמנה של המצוה דווקא ולא קודם, וכן ההכנה לתפלה צריך שיהיה בזמן התפלה דווקא לא קודם. וביאר הענין שהצדיק שמקיים המצוה כתיקונה בכל פרטיה ודקדוקיה וכוונותיה ומכין עצמו בקדושה אל המצוה ואל התפלה אזי ההכנה דמצוה הוא מגופי דמצוה, וההכנה לתפלה הוא תפלה, ולכך צריך שיהיה ההכנה דמצוה בזמנה של המצוה דווקא, כי מעת שמתחיל להכין עצמו לתפלה הרי הוא עומד ומתפלל וצריך שיהיה תפלה בזמנה, אבל מי שאינו בר הכי אין קפידא ויוכל לעשת ההכנה מקודם. ומביא ראיה נפלאה לדבר מרבי אליעזר דמילה (שבת קל, א), דס"ל לר"א דכורתין עצים לעשות פחמין ולעשות איזמל בשבת, ובהמשך הגמ', כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לעשותה מער"ש אינה דוחה את השבת וכו', ולכאורה קשה כיון דר"ע פליג על ר"א,

הול"ל ר"ע אמר כל מלאכה שאפשר וכו' אינה דוחה, ומהו כלל אמר ר"ע וכו' שנראה כמפרש את דברי ר"א, וגם צריך להבין סברת ר"א כיון שבאמת אפשר לעשותה מער"ש אמאי דוחה את השבת כשיכול לעשותה מער"ש.

אלא דר"א לפי בחינתו וקדושתו סבר דכיון שההכנה דמצוה הוא מגופי המצוה כנ"ל א"כ צריך שיהא ההכנה בזמנה של המצוה דווקא ולא קודם כנ"ל, נמצא שהיא מלאכה שאי אפשר לעשותה מער"ש שדוחה שבת, ולכך אמר ר"א כורתין עצים ועושין איזמל בשבת בזמנה של המצוה, ור"ע מודה לדבריו, אמנם זאת היא ליחידי סגולה למי שמקיים המצוה במדרגת ר"א, אבל הנה התורה לכלל ישראל ניתנה, וראיתי בני עליה והמה מועטין כי רוב העם אינם בבחי' זו, והמה שפיר יכולים לעשות את ההכנה מקודם, לכן אצלם הו"ל מלאכה שאפשר לעשותה מער"ש שאינה דוחה את השבת.

וז"ש כלל אמר ר"ע, פי' כלל, היינו לכלל ישראל שאינם בבחי' זו, אמר ר"ע כל מלאכה שאיפשר לעשותה מער"ש אינה דוחה את השבת, כי הוא יכול לעשות את ההכנה מקודם מער"ש כנ"ל. וזה שאמרו חז"ל דבמקומו של ר"א היה כורתין עצים לעשות פחמין לעשות איזמל בשבת, ולכאורה האין עשו הכי הלא אין הלכה כרבי אליעזר אלא כרבי עקיבא, אלא הפי' במקומו של ר"א, היינו אלו שהיו במקומו ומדרגתו של ר"א, או שרבי אליעזר השפיע במקומו ובעירו את בחי' קדושתו, לקיים את המצוה בבחי' קדושתו, וא"כ הו"ל מלאכה שאי אפשר לעשותה מערכת שבת, כי צריך שיהיה ההכנה בזמנה של המצוה דווקא, ולכך היו כורתין עצים ועושין איזמל בשבת.

האדמו"ר מברגסאז ב"ש: בויזניץ, בבית המרדש 'בית הלל' הגיע שליח מכ"ק האדמו"ר הישועות משה זצ"ל שלא הרשה להוציא את הספרי תורות לאחר סוף זמן תפילה... ואנשי האיזור שם לא היו יכולים לעמוד בזה.

מרן שליט"א: זה אחד מהחורבנות של הדור, מאז שהמציאו את החשמל, שנשארים ער יותר מאוחר בלילה וממילא קמים בשעה מאוחרת... מה שטוב לגשמיות מזיק לרוחניות. הרה"ק משינאווא זי"ע הניח להדליק בביתו רק נרות

תדע מדוע לא נתתי לך שלום תיכף בבואך אלי, כי אז עמדת באמצע כוונות התפלה בשירת הים, לכן לא היה ביכולתי להפסיק לקבלך בשלום, ועכשיו שגמרתי ההכנה לתפלה קבלתיך בשלום.

וראה בספר מקור חיים (אות שעב): הקדוש רבי יוסף מנייטשטאט שאל אותו [את מרן הדברי חיים] פעם אחת: מה עושה הרבי קודם התפילה, והשיב לו, פאר דעם דאווענען דאווען אין...

בספר חמדה גנוזה (ח"א, עמ' סד) מובא: כשבא אל א"ז איש עם בקשה בבוקר קודם התפילה, והיה כמו האלבער נאן [שמונה וחצי], צווח א"ז שהוא מתפלל והאיש מבלבל אותו בתפילתו. כי מחמת שהכין את עצמו לתפילה כבר היה נחשב אצלו כמו שהוא מתפלל.

^א בספר כל הכתוב לחיים (אות ה) מובא: סיפר הרב מבארניב זצוק"ל, שפעם הראשונה שבא לצאנו אחר נשואיו ועודנו היה צעיר לימים מאד, בערך חמש עשרה או שש עשרה שנה, ונכנס בבוקר לבית קדשו לקבל שלום, והרבי מצאנו זי"ע לא הביט עליו ולא נשא לו פנים ולא נתן לו שלום, ורבינו ישב ועישן במקטורת שלו כדרכו בקודש, וכעבור שעה או יותר הפסיק מעישון המקטרת ונתן לו שלום, ושאלהו מי הוא, ואמר לו שהוא נכד הרבי רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע ובנו של הרב מבארניב, ותיכף קם הרב מפניו מלא כל קומתו, וראה הרבי מצאנו איך הרב מבארניב מתבייש מגודל פחדו ויראתו ממנו, ואמר לו הרבי מצאנו, אל תבוש ואל תכלם. הנה אני קם מפני קדושת מורי ורבי הרב מראפשיץ שהיה זקינו, וחלבו ודם קדשו בך, ולפניו הנה אני קם, ואז שבה דעתו אליו, ואח"כ אמר לו הרבי מצאנו זי"ע,

ומתבונן בעצמו איך יוכל לקבל פני הצדיק בעת שהוא משוקע בחטאים ותאוות, ומכף רגל ועד ראש אין בו מתום, ובחששו שהצדיק יראה על מצחו את כל העבירות שעשה מעודו, התחיל לשוב לפני הבורא ית"ש באמת ובלב שלם ובחרטת על העבר וקבלה על העתיד והרבה לעסוק בתורה ובאמירת פרקי תהלים בכוונה והתעוררות, וכה עברו עליו כמה ימים ולילות מבלי לעצום עין עד שלא היה יכול כבר להתאפק מרוב להט דקדושה שבער בו והגעגועים לקבל פני הצדיק, ונשא רגליו והתחיל לילך מעיר לעיר אף שלא היה לו במה לנסוע, וכך הלך ברגליו מספר שבועות, ובכל הדרך שטח תחינתו לפני הבורא ית"ש שתתקבל תשובתו לפניו ית"ש, ושיזכה לקבל ההשפעה והתורה מהצדיק, וככל שהתקרב יותר לעיר מגורי הצדיק החל לבו פועם בקרבו ביותר, והוסיף להרבות בהרהורי תשובה ובאמירת וידוי על כל פשעיו וקיבל על עצמו קבלת טובות.

וכשהגיע כבר לתחומי העיר שהצדיק שוכן בה היה רץ תיכף למקוה להיטהר מכל שמץ דשמץ של פגם ח"ו, ולבסוף כשהגיע כבר על מפתן חדרו של הצדיק היה שוהה איזה זמן מאחורי הדלת מחמת הפחד לפתוח הדלת, והיו גם רבים שחזרו בהם והלכו לבית המדרש לומר עוד קצת תהלים וכדו', ואח"כ נכנסו לפני ולפנים בחרדת קודש ובהכנעה גמורה, ולכן כמים פנים אל פנים גרם כל זה גם להצדיק שיתעלה יותר במדרגות הקדושה והיה בכוחו להשפיע עליו השפעות טובות ולהכניס בו התעוררות קדושה.

אולם - המשיך זקה"ק מרודניק זי"ע ברוגזא - שלא כן בזמנינו בעוה"ר שנתחדשו הרכבות, שכאשר החסיד יוצא מביתו בתוך שעות ספורות הוא כבר נמצא בקרבת הצדיק ללא הכנה וללא התעוררות הלב, וכשנתהוה איזה ענין אצל אדם בביתו ואין לו חשק להישאר בבית, הריהו מתיישב ביום ערב שבת בשעות אחה"צ ולאחר זמן קט כבר עומד אצל הצדיק בגאווה ובהרמת ראש, ובאופן כזה לא זו בלבד שאין כח להצדיק להשפיע עליו, אדרבה הם גורמים ירידה להצדיק ע"י גשמיותם...

וכיבדו מרן שליט"א בלחיים ואחלו לרגל השמחה במעונו, ונפרדו לשלום.

אחר תפילת ערבית נסע מרן שליט"א להשתתף בשמחת נישואי בן זקוניו של כ"ק האדמו"ר מקארלין

של חלבי ולא מנורות נפט, ואמר הטעם בפשטות דחושש שיתהפכו ויגרמו לשריפה.
מרן אדמו"ר זי"ע היה מספר שראה אצל הגה"ק אבד"ק נאסויד זצ"ל, שלא רצה להשתמש בלימודו במאור העלעקטרי, ואף שדלק שם חשמל מכל מקום היה לומד לאור הנר, ושאל אותו על כך ואמר לו, דהנרות שעשויים מדבר הבא מן החי יש להם איזה התקשרות ושייכות עם הנפש, ועל ידי כך נכנסים הדברי תורה לתוכיות הנפש, אבל איזה קשר יכול להיות לנפש עם אור העלעקטר"י...

האדמו"ר מברגסאז בי"ש: בעיר בעלזא לא הרשו להשתמש עם חשמל בבית המדרש, רק היה שמש שמחלק נרות, וקראו לו 'נחמן גיהנם שמש'... ומתמיד יותר גדול קיבל ב' נרות. קראו לו גיהנם שמש משם שנקם כל אחד כפי מה שסבר...

מרן שליט"א: אבל בארץ ישראל כבר השתמש הרה"ק מהר"א מבעלזא בחשמל.

האדמו"ר מברגסאז בי"ש: מרן הדברי חיים לא הרשה שהרכבת תעבור בעירו...

מרן שליט"א: מרן הדברי חיים זי"ע התרעם כבר בזמנו על הרכבת... אם כי שזה היה מסיבות אחרות... הוא אמר שלא יניח שהרכבת תעבור בצאנז, ואכן היה כמה פעמים שניסו להקים תחנה בעיר ולא עלתה בידם. העיר צאנז היא על הר, ולצורך המסילות היו צריכים לחפור ולחצוב הרבה, ופעם אירע שכבר הספיקו לחפור וכמעט באו לידי גמר, ובאו לומר זאת למרן הדברי חיים והוא אמר שהרכבת לא תעבור בצאנז, ובנו הרה"ק מגארליץ ביקש ממנו שלא יאמר כזאת כי הלא בעוד ימים ספורים תושלם כל המלאכה, אבל מרן הדברי חיים עמד על כך. ובפתע פתאום הגיע שם פקודה לשנות את תוואי מסלול מסילות הברזל שיעברו לצד אחר... וכך היה כמה פעמים, שנתהוו עיכובים ומניעות שונות, ורק לאחר הסתלקותו של מרן הדברי חיים הצליחו להקים שם תחנת רכבת.

האדמו"ר מברגסאז בי"ש: אולי כוונתו היה שאם לא יהיה הרכבות אזי לא יכלו להרוג כ"כ הרבה יהודים [בשואה]...
מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע היה מתאר באריכות מה ששמע מאביו זקה"ק מרודניק זי"ע שהתלונן על אופן הנסיעה לצדיקים, דהנה מלפנים בישראל כשהיה אדם רוצה לנסוע לצדיק אמת להקביל פני רבו, היה מכין עצמו לזה ימים רבים בחשבון הנפש

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

מקריבין חלבם על המזבח כזמן המקדש, ונתן להם השי"ת פיוס להדליק נרות מחלבם בתפילה בבית הכנסת".

² וראה להרה"ק מטיטשין זי"ע בספר ברכה שלמה (דף כט, ב): "הה"ק אדמו"ר משינווא זצ"ל אמר שהבהמות בוכות לפני ה' שאין

סטולין שליט"א.

בהגיע מרן שליט"א כיבד כ"ק האדמו"ר מקארלין שליט"א את מרן שליט"א בלחיים ומזונות, בהמשך קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה עם החתן והמחותנים, כן רקד מרן שליט"א ביחידות עם כ"ק האדמו"ר מקארלין שליט"א, בסיום נפרד מרן שליט"א לשלום מהמחותנים, וחזר למעון הקודש.

יום רביעי פר' וישלח י"ג כסלו

בשעה 12.15 בצהריים נכנסו לקו"פ הרה"ג רבי אריה ליב שפירא שליט"א ראש ישיבת חב"ד במיאמי, יחד עם הרה"ג רבי צבי וילהלם שליט"א רב חב"ד בצפון נתניה, והרב נחום גולדשמיד שליח חב"ד בנתניה, וזהו תוכן השיחה:

הרב נחום גולדשמיד: הגרי"ל שפירא הינו ראש ישיבת ליובאוויטש במיאמי, והרב וילהלם הינו תלמידו מלפני כארבעים שנה...

מרן שליט"א: מהתלמידים אפשר קצת לראות מי הוא האיש... **הגרי"ל שפירא:** מצינו במשנה (אבות ה, יט) 'מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע', ולא מה בין אברהם אבינו לבלעם הרשע... לא כולם כאלה תלמידים גדולים כמו הרב וילהלם...

יש לנו קירוב משפחה לצאנז... חותני הרה"ג ר' אלתר ליברמן זצ"ל, היה נכד הרה"ק רבי אהרן מבייטש זצ"ל, חתנו של מרן הדברי חיים.

מרן שליט"א: בבית החיים כאן בנתניה טמון נכדו של הרה"ק מבייטש, כ"ק הרה"צ רבי שלום זצ"ל.

הגרי"ל שפירא: הכרתיו טוב.

מרן שליט"א: הבני יששכר כתב (מאמרי ניסן, מאמר ד, דרוש י) על משפחת 'שפירא' שהם מהמשפחות המיוחסות, משפחות רפפורט הורוויץ ושפירא (ועי' אגרא דפרקא, אות סט; ובספר שמן הטוב, ח"ב אות קו).

הגרי"ל שפירא: המקור של השם זה מהעיר 'שפירא' מהג' ערים, שפיירא וורמיזא ומגנצא.

מרן שליט"א: נכדי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע ונכדי הבני יששכר זי"ע, היו ממשפחת שפירא.

הגרי"ל שפירא: אינני יודע אם היה לנו שייכות.

מרן שליט"א: כמה זמן אתם כבר באמריקא?

הגרי"ל שפירא: הגענו מרוסיה לארה"ב בשנת תשי"ג, אני זוכר כשהגענו בפעם הראשונה ליחידות אצל הרבי מליובאוויטש זצ"ל והייתי עוד ילד, ואמר לי לומר 'שמע' אבל התביישתי ולא עניתי... כשהייתי שוב ביחידות ביום י' שבט תשכ"א, יחד עם אבי ז"ל, שאל אותי מספר שאלות בגמרא. לאחר שבירר אצלי איזו מסכת ואיזה פרק אני לומד, שאלני מספר שאלות. לא ידעתי את

התשובות על השאלות, משום שהייתי נער צעיר, והשאלות היו קושיות של 'מפרשים'. הרבי אמר לי שכאשר אבוא למחרת לישיבה, אשאל את הראש-ישיבה שלי. כמדומני שהייתה זו שאלה של המהר"ץ חיות...

רגע אחר הנצור בזכרוני, אף שלא אירע בעת 'יחידות', התרחש ביום הושענא רבא תשי"ח, בביקורי אצל הרבי, ואני הייתי ילד קט, וחלוקת ה'לעקאך' ביום הושענא-רבא התקיימה בפתח סוכתו, ועמדתי עם אבי בתור, וכאשר הגיע תורנו שאל הרבי בפתע מה למדתי בזמן האחרון... כך באמצע החלוקה כשכל הקהל ממתין. אמרתי שבחודש אלול למדתי את מסכת ביצה, והרבי המשיך ושאל איזו הלכה למדתי, וחשבתי שהרבי מתכוון לשאול איזו הלכה בשולחן-ערוך למדתי, מאוחר יותר הבנתי שהרבי כנראה התכוון לברר איזו סוגיה בגמרא למדתי. על-כל-פנים, השבתי שלמדנו את הלכות שופר. הרבי שאל כמה קולות צריכים לשמוע בראש-השנה והשבתי שמאה. הרבי הוסיף ושאל האם שמיעת המאה קולות היא מדינא דגמרא, ולא ידעתי להשיב. הרבי העניק לי פרוסת 'לעקאך' והתור המשיך...

סבי הרה"ח ר' שניאור זלמן וילנקין ז"ל היה ה'מלמד' של הרבי מליובאוויטש בילדותו, ובהזדמנות אמר לאבי שעודנו זוכר את דפי הגמרא שלמד אצל סבי... עכשיו אני כאן בארץ ישראל לקראת י"ט כסליו, וגם לקראת חנוכה.

מרן שליט"א: על יום י"ט כסליו כבר מובא בשו"ת מן השמים (סימן ה), והיינו שכבר ידעו מקודם אז מה שיהיה יום בשורה לישראל...

הגרי"ל שפירא: בהערות כתוב שלא ידעו אז בשעתו איזה ענין מיוחד על יום י"ט כסליו.

וכתוב שם שזה יהיה ביום ג' בשבוע, ואכן יום גאולת התניא, וגם יום הסתלקות המגיד, היו ביום ג' בשבוע. אנו עומדים קרובים לחנוכה... הרי בחנוכה יש את הענינים שהחסידות מביעה בתוקף...

מרן שליט"א: על חנוכה מובא רק מעט בנגלות התורה, ובהכרח שחייב להיות הרבה בחלק הנסתר... ידוע מש"כ בבני יששכר (מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות ח) בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, שעיקר חנוכה הוא האור הגנוז... זה לומדים על פי חסידות...

הגרי"ל שפירא: בבני יששכר (שם אות טז) מובא שזה אורו של משיח, ולכן המצוה משחשיכה, ובחוץ דייקא (שבת כא, ב).

מרן שליט"א: ולמטה מעשרה (שבת שם).

הגרי"ל שפירא: ישנו ווארט יפה מהרבי מליובאוויטש זצ"ל על הנוסח ב'ועל הניסים', "להשכיחם תורתך

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ד נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

היא שרואה מראש את מה שיהיה אח"כ, אבל הוא מפרש ש'חכם' רואה בשעת מעשה שכל העולם הזה נולד בכל רגע מחדש והופך מיש לאין, וזהו בדבר ה' שמהווה ומחיה אותו בכל רגע מחדש. וממילא רואים יותר בעמקות את העולם שהכל הוא מהשי"ת ורואים את תכלית הכוונה.

מִרְיָן שְׁלִיט"א: על איזהו חכם הרואה את הנולד, הקשה בחתם סופר מהגמ' בנדרים (ל, ב) דמבואר שם ד'נולד' הוא גם מלשון עבר וא"כ מה החכמה לראות את העבר. ואולי כי השוטה אינו רואה גם מה שהיה כבר כי הוא אינו מתבונן כלל.

המציאות היא שללא חסידות לא היה יודישקייט בעולם... גם מאלו שאינם נמנים על החסידים, לומדים הרבה ספרי חסידות ומהלכים של חסידות.

הגרי"ל שפירא: הרבה דברי השקפה שאומרים בחוגים אחרים, מגיע ביסודם מספרי חסידות.

מִרְיָן שְׁלִיט"א: פעם אמרו שהחסידים אינם לומדים...

כיום בוודאי כו"ע מודו שלומדים בכל המקומות...

הגרי"ל שפירא: הם אמרו "חסידים לערנען ניט", ושמעתי פעם פשט שחסידים 'לערנען ניט', שהם לומדים להיות 'ניט'...

מִרְיָן שְׁלִיט"א: ב'דגל מחנה אפרים' (פרשת ויקרא) מביא מהתולדות זי"ע, "שאומרים העולם שהלומדים לערנן יא והחסידים לערנן ניט", ומבאר שם רעיון זה, שה'לומדים' כל מה שלומדים יותר הם גדולים בעיניהם ונחשב בעיניהם שכבר למדו הרבה כל הצורך, ואילו החסידים כל מה שלומדים יותר הם יותר "ניט", דהיינו קטנים בעצמם...

הגרי"ל שפירא: יש ווארט שכתוב ב'תולדות' וכתוב ב'תניא' קצת אחרת. על הגמרא 'מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, וכי יראה מילתא זוטרא היא, ומתרצת לגבי משה מילתא זוטרתא היא, ומקשה האדמוה"ז בתניא (פרק מג) שהרי הוא דיבר לכולם ואצלם לא היה מילתא זוטרתא, ומתרץ שמדבר לכולם, והכוונה של לגבי משה הוא שלכל אחד יש ניצוץ של משה רבינו, ולגבי ניצוץ זה יראה מילתא זוטרא היא. ואילו ה'תולדות' (פרשת תולדות, אות ז) אומר שלגבי משה, שאם יהודי עומד ליד משה, אם יש לו רבי, זהו מילתא זוטרא.

מִרְיָן שְׁלִיט"א: זה כתוב בכמה מקומות שהעמידה ליד משה רבינו השפיעה...

הגרי"ל שפירא: כתוב על משה רבינו שהוא היה 'רעיא מהימנא', ואיתא בספרי ליובאוויטש שהפשט היא שהוא רועה של האמונה, הוא ממשיך את האמונה בפנימיות, ובלא משה רבינו אי אפשר להיות מאמין. ואף שמצינו בגמרא (ברכות סג, א ובע"י שם) גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרייה, שאפילו שהולך לגנוב הוא מאמין בהשי"ת ומתפלל, הרי זה דבר משונה משום שזהו אמונה בדרך מקיף ולא בפנימיות. הרי אותו גנב אם יראה שוטר לא יגנוב...

מִרְיָן שְׁלִיט"א: כבר תמה בזה זקה"ק זי"ע בישמח משה

ולהעבירם מחוקי רצונך", שלא נאמר 'להשכיחם את התורה' אלא 'להשכיחם תורתך', היינו תורת ה', כי לא היה אכפת ליוונים שישראל יעסקו בשכל ובחכמה שבתורה. היוונים התנגדו אך ורק לאלוקות שבתורה, שלמעלה מהשכל. וזהו גם כוונת "להעבירם מחוקי רצונך", שהיוונים לא התנגדו לקיום מצוות שכליות כמו משפטים ועדות, אלא לקיום 'חוקים' בלבד, הם למעלה מהשכל. ואף במצות אלו עצמן לא התנגדו שיקיימו אותן מצד טעם שכלי כמוס שלא נתגלה לנו, אלא מה שהפריע ליוונים היה קיום ה'חוקים' מתוך קבלת עול פשוטה, להיותם רצון ה' יתברך.

מִרְיָן שְׁלִיט"א: הבני יששכר זי"ע בספרי מביא שיעקר הכוונה בקיום המצוות היא לעשות את רצון ה', ועל ידי כוונה זו יוצאים יד"ח כל הכוונות, שזה כולל את כל הכוונות כשעושים על דעת המשלח.

הגרי"ל שפירא: האדמו"ר הזקן (לקוטי תורה פרשת שלח, דף מ, א) כתב דאילו נצטוונו לחטוב עצים גם היינו עושים זאת בשביל ציווי ה', ולכאורה מה החידוש בזה, הרי זה מצוה, וכי מה זה שונה ממצוות הנחת תפילין. אלא הפשט היא שלחטוב עצים אין בה שום המשכה כמו הנחת תפילין וכדומה שיש בה המשכה מאצילות, אבל לחטוב עצים בלא לפעול כלום, ועכ"ז ויאמר הנני...

זה חיזוק לדור של היום, כי בדורות עברו קיימו מצוות בדחילו ורחימו ובכוונה, והיו יכולים להמשיך דברים גדולים, אבל כשמקיימים מצוות כמצוות אנשים מלומדה, זה גם חשוב להשי"ת, וזהו מליצה טובה על האופן שמקיימים המצוה.

בפרט אם עושים זאת עם תמימות כמו אנשים פשוטים, כי הלא כל הכוונה היה שיהיה דירה בתחתונים לאנשים השפלים, שנתאוהו לו כביכול שיהיה לו דירה...

אני בא ממיאמי, ושם טענו דמה שכתוב בתניא (פרק לו) שהעולם הזה הוא "תחתון שאין למטה הימנו" אמרו שהכוונה על מיאמי... אבל ב"ה, אם בשעת שהרבי שלח אותנו למיאמי לפני בערך חמישים שנה היה שם מדבר שממה ביודישקייט, הרי עתה זהו ממש עיר ואם בישראל, כוללים ושיבות... יש שם כשלוש מאות וחמישים שלוחים... בכל אזור יש בנינים ובית חב"ד, הכל מכוחו של הרבי...

מִרְיָן שְׁלִיט"א: בליעה"ר... יש דברים שבשעת מעשה אין מבינים, ורק לאחר זמן משיגים...

הגרי"ל שפירא: גדולי ישראל רואים זאת מתחילה... למה נקראים הצדיקים 'עיני העדה', כן שהם רואים מתחילה... **מִרְיָן שְׁלִיט"א:** 'לכו ונלכה עד הרואה כי לנביא היום יקרא לפני הרואה' (שמואל א ט, ט)... והיינו שמעלתם היא שהם רואים כבר מלפני שהדבר מתרחש... אחר כך אין זה רבותא...

הגרי"ל שפירא: על זה אומרים (תמיד לב, א) 'איזהו חכם הרואה את הנולד'... ומפרש האדמו"ר הזקן (תניא, פרק מג) מה הפירוש נולד, דבפשטות הכוונה

מרן שליט"א: רואים שיש הרבה מבקשי השם, ואף שזהו דור עני ויתום, אפ"ה יש מבקשי השם שמחפשים האמת בלא שיעור, ויש סיעתא דשמיא למצוא את הדרך הנכונה. מחפשים פה ושם, והלב מושך לשם ומחפשים האמת.

הרי העבודה זרה נשתברה כבר ברוסיא, הקומניזם... מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר שבבחרותו היה בוורשא והיה אז אחד במאי והתקיימה צעדה של הקומוניסטים לרגל חגם, ובראש הצועדים היה יהודי עם זקן לבן שהוא נשא את הדגל האדום... אז עוד היו רבים וטובים שסברו שהקומוניזם יביא גאולה לעולם, אבל בזמננו כו"ע מודי שאין עוד מה שיכול להועיל...

הם חשבו זאת ברצינות, להציל את העולם ואת העובדים והעניים וכהנה וכהנה... ואחר כך הציוניזם והסוציאליזם, והכל נשתבר... החלק של להעביר גילולים מן הארץ נתקיים כבר, אבל לתקן עולם במלכות שד"י עדיין לא נתקיים...

הגר"צ וילהלם: שמעתי מהרבי מליובאוויטש, שכל הע"ז נשתברו חוץ מ'פסל החרות' שזה עוד צריכים לתקן...

מרן שליט"א: היום כבר אין הולכים שולל... גם באמריקה כבר אין מאמינים היום ורואים את הרשעות. יודעים שאפילו באמריקה נמצאים בגלות. כבר לפני יותר משישים שנה צעק מרן אאדמו"ר זי"ע שהיו כאלו שחשבו שהם מלכות של חסד, ולא הסכים לזה...

הגרי"ל שפירא: כשלא יודעים שזה גלות, הרי זהו גלות בתוך גלות, בבחינת ואנכי הסתר אסתיר... הרבי מליובאוויטש מפרש בפרשתן על הפסוק (בראשית לג, יז) "ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות", 'לו' לעצמו, היינו לרוחניות שלו, בנה 'בית' ודירת קבע, ושם היה עיקר עניינו, ולעומת זאת 'למקנהו', היינו לגשמיות שלו, עשה רק 'סוכות', דירת עראי. ולפי"ז מפרש 'עם לבן גרתי', שענייניו של לבן שהם עניני גשמיות, היו אצלו בבחינת 'גירות', רצ"ל כמשהו זר שאינו חלק מחייו, ודווקא לכן "ותר"ג מצוות שמרתי".

אומרים בהגדש"פ, וירד מצרימה אנוס על פי הדיבור. ולכאורה למה אנוס, הרי הקב"ה אמר לו. אלא שיעקב הרגיש שם כאילו הוא אנוס. זה היה המהלך של הרבי, לאחוז בב' הקצוות, מחד צריכים לרדת לאנשים ולפעול עימם, ומצד השני דרש הרבה פעמים לזכור שהכל גלות והכל בהסתר.

בפשטות אנוס על פי הדיבור, כי הגזירה היתה 'כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם', ולכן יעקב ידע מזה שחייב להיות גר, ולכן 'ויגר', שהוא צריך להיות גר, וזהו אנוס על פי שהוא דיבורו של הקב"ה.

הרבי מליובאוויטש אמר ווארט נפלא, הרי כי גר יהיה 'זרעך' כולל גם את עשיו, ועשיו הרי היה במדינה אחרת, ולמה לא קיים בזה כי גר יהיה זרעך, ולכאורה היה יכול לטעון שיצא יד"ח. ואמר שעשיו הרגיש 'בבית' ולא היה 'גר' שם, ולכן לא נתקיימה הגזירה בו, משא"כ כלל ישראל הם מרגישים בגלות... לגור בארץ באנו, ולא להשתקע שם...

(פרשת נצבים, ד"ה עוד יתבאר אתם) בשם הספה"ק (עי' שלה"ק, חלק עשרה מאמרות, מאמר י) דהלא כל יהודי בוודאי מאמין באמונה שלימה שהבורא ית"ש רואה אותו ומשגיח עליו בעינא פקיא, וא"כ היאך מעיז פניו לחטוא ביודעו שהשי"ת מביט בו ועומד אצלו, וביאר לדרכו דאין על זה ישוב אלא על פי מאמרם ז"ל (סוטה ג, א) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, ובאם היה חושב קצת שהרי בעצם הוא כן מאמין ולמה מזלזל, אלא חייב להיות שנכנסה בו רוח שטות.

הר"נ גולדשמיד: לא חשבתי לספר, אבל הזכירו פה 'לגבי משה יראה מילתא זוטרתא היא'... אני בדרך כלל הולך עם תפילין לזכות יהודים להניחם, וביום רביעי בשבוע שעבר היה כאן יהודים שאספו עצים וזבל, שאלתי אותם אם הם הניחו תפילין, וענו שלא. אחד אמר שהם בדיוק היום קמים מהאבל על חמיו, והניח, ואילו השני אמר שהוא לא רוצה. אמרתי לו שזה מקום קדוש פה, ממרן זי"ע ומרן שליט"א גרים פה, ואמר אם זה מקום קדוש תניח לי... ואמר לי שזה זמן רב לא הניח תפילין...

מרן שליט"א: רוב יהודים, רובא דרובא, יש בהם ניצוץ קודש, אלא שאנו בגלות וזה גורם... אבל הם מתעוררים זה בכה וזה בכה.

הר"נ: יש פה עובדים שמתקנים את הרחוב ואני הולך אליהם כל יום עם התפילין... זה כ"כ משפיע עליהם קדושת המקום...

הגרי"ל שפירא: היה אחד שכתב לרבי מליובאוויטש מכתב שאינו מבין למה דווקא כשמגיע לתפילה נופלים בדעתו מחשבות זרות יותר ממקומות אחרים. ענה לו הרבי משום שזה מקום קדוש מתגבר השטן יותר... **מרן שליט"א:** זה לעומת זה... כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו (סוכה נב, א).

הגרי"ל שפירא: זה שכל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, זה גם שייך להיום, שהיצה"ר כ"כ גדול... אבל העיקר לחיות עם האמת, זה אחד מהחידושים של חסידות, שהכל יהיה באמת לחיות עם אמת.

מרן שליט"א: הרי עיקר עבודת החסידות היא הפנימיות. כבר אמרתי פעם, דידוע שהבעש"ט שאל למשיח צדקנו אימתי אתי מר, ואמר לו לכשיפוצו מעינותיך חוצה (הובא בדגל מחנה אפרים, פרשת בשלח, עה"פ ובני ישראל יוצאים). והרמז בזה שיגיע זמן שכל המעשים יהיו באופן של 'חוצה', היינו בחיצוניות, וכשהיה ירידה כזו אז יבוא משיח צדקנו... בדורות הקודמים לא היה חסרון הדעת בענין זה כמו בדור הזה, שהעיקר הוא להיות לשיחה בפי הבריות... אצל כל הצדיקים היה עיקר העבודה בפנימיות, ואף שבאו אליהם חסידים לראות עבודתם וכו'.

בחסידות אחד מהדברים העיקריים היה שקרבו כל יהודי, כל יהודי תמים וירא שמים, אפילו קצת... אבל עיקר העבודה היא העבודה הפנימית, ובזה תלוי הכל. **הגרי"ל שפירא:** אנו מקווים שכבר יהיו זמנים טובים שיפוץ החסידות לכל העולם.

שזה מחוייב על פי דין, וזה האחריות, אבל השאר...
מִרְנָן שְׁלִיט"א: שניהם מובאים בשו"ע, אפילו שאין פוסקים כן...

בשו"ת דברי חיים (יו"ד ח"ב, סימן פב ד"ה ומה שכתבת) מביא בשם הרה"ק מלובלין זי"ע בענין מי שטעה ובירך על תפילין דר"ת, שאינו צריך לחזור ולברך כשלוש אח"כ תפילין דרש"י (ועי' שו"ת מנחת אלעזר, ח"א סימן כה), וטעם הדבר שמע מרן אאדמו"ר זי"ע מהגה"ק אב"ד נאסויד זצ"ל, כי אצל חסידים מקובל שתפילין דרש"י ור"ת שניהם אמת הלכה למשה מסיני, ולא בתורת ספק (עי' עטרת זקנים ריש סי' לד, ובשע"ת שם סי' ג', ובאשל אברהם להגה"ק מבוטשאטש שם; וראה שו"ת דברי יציב, אורח חיים ח"א, סימן מב; סימן לו, אות ו; ליקוטים, סימן ה; ובכל המקובץ בספר אות יציב, סימן כו, עמ' תכט-תל).

מרן אאדמו"ר זי"ע היה מספר (ראה שו"ת דברי יציב, או"ח סי' יא; ליקוטים סימן ו) בשם אביו הרה"ק מרודניק זי"ע ששמע ממרן הדברי חיים, כשנשאל מאיש אחד איזה תפילין הניחו דור המדבר, והשיב לו מרן הדברי חיים שהניחו שני זוגות תפילין, ואח"כ שם ראשו לאחוריו וישב כך זמן רב בדביקות מופשט מחיזו דהאי עלמא, וכשנתעורר אמר, אנשי דור המדבר הניחו תפילין דר"ת, כי שורש נשמתם חוצבה מאותו מקום שצריך להניח תפילין דר"ת.

הגרי"ל שפירא: בזוהר כתוב שהניחו ב' זוגות תפילין, השאלה היא רק מתי זה התחיל...

הגר"צ וילהלם: יש סדר הדורות (ערך ר"ת) שכותב שר"ת נתווכח עם משה רבינו...

מִרְנָן שְׁלִיט"א: על הקשר...

הגרי"ל שפירא: שר"ת ביקש למשה לירד לעולם הזה ואמר לו משה רבינו דהוא ס"ל כרש"י, ואמר לו ר"ת, משה טעית...

הגר"צ וילהלם: אלו ואלו דא"ח ממש...
 יש בחב"ד עובדא מענינת ופלאי... היה חסיד רבי הלל

מִרְנָן שְׁלִיט"א: מפאריטש...

הגר"צ וילהלם: והתווכח עם חברים על מאמר שאמר הצמח צדק, ובסוף החליטו שישאלו את הצ"צ בעצמו, ואמר הצ"צ דלא כר' הלל, ונתווכח ר' הלל עם הצ"צ בעצמו. וכשיצאו שאלוהו החסידים איך אתה מתווכח עם הרבי על פשט שהוא אמר, ענה להם אתם לא מבינים, הרבי אמר וזה שכינה מדברת מתוך גרונו, ואנו צריכים להבין איך זה נתקבל בשכל שלנו...

הגרי"ל שפירא: הרבי אמר על מעשה זה, שכל אחד יכול ללמוד פשט, אבל צריכים להבין שיהודים ששכינה מדברת מתוך גרונו יכול יותר טוב להבין יותר פשט...

הגר"צ וילהלם: ועל עובדא זו אמר הרבי שיש עובדא הנ"ל עם ר"ת.

הגרי"ל שפירא: שם כתוב עוד מעשה, מר' זלמן דוכמאן זצ"ל, שר' אייזיק אמר שכשמישיח יגיע הרי כל הצדיקים יהיו שם, ואני אלך לרבי שלי. ועל זה אמר

הגר"צ וילהלם: יש ווארט מהרבי מלובאוויטש על 'אל תירא מרדה מצרימה' (בראשית מו, ג), שאמר לו הקב"ה שלא יפחד. ופירש"י שלפי שהיה יעקב אבינו מיצר שהיה צריך לצאת לחו"ל. ולכאורה אם נאמר אל תירא הרי בהכרח שפחד, ורש"י אומר שהיה מיצר, שכאב לו, ולא שפחד מהגלות. אלא הפשט היא שאין לך מה לירא משום שתהיה מיצר, שלא תרגיש שם בבית, ולכן אין לך מה לפחד.

*

מִרְנָן שְׁלִיט"א: ממתני הניחו תפילין דר"ת בליובאוויטש?
הגרי"ל שפירא: בפורים תשל"ו אמר הרבי בהתוועדות כי מעתה כולם יניחו תפילין דר"ת החל מבר מצוה. אולם קודם לכן הסדר היה שכאשר בחור מגיע לגיל שמונה עשרה היה שואל את הרבי ע"ד הנחת תפילין דר"ת. למעשה, כבר בשנת תש"י כתב הרבי זצ"ל בהערה ש"צריך עיון" מדוע נתפשט המנהג שלא להניח תפילין דר"ת מהבר מצוה, בניגוד למקורות רבים המורים להניח. אבל לפועל באותו זמן הרבי לא הורה אחרת.

בזמני, רק בהגיע גיל י"ח היו שואלים את הרבי כיצד לנהוג. חודש לפני יום הולדתי הי"ח שחל באמצע הקיץ, נכנסתי אל הרבי ושאלתי האם עלי להתחיל להניח תפילין דר"ת, והשיב בחיוב. המשכתי ושאלתי: כיון שנותר חודש עד גיל י"ח, האם אתחיל עכשיו או אמתין עד שימלאו לי י"ח. הרבי אמר שלא אמתין ואמר, כל הקדמה - בשבוע, ואפילו ביום - טובה היא, אבל צריכים להיות לך תפילין מוכן משלך. גם כשהרבי דיבר על כך שכולם יניחו תפילין דר"ת, הבהיר שהדבר מותנה בכך שיהיו למניח זוג משלו, או גישה נוחה לזוג כזה, ולא למי שיצרך לחפש ועלול להפסיד יום.

באחד השבועות הראשונים אירע ששכחתי להניח תפילין דר"ת, הרגשתי נורא מאוד, זה לא יתואר - לשכוח להניח תפילין...

ביחידות של יום הולדתי בשנה הבאה שאלתי את הרבי על כך, והרבי השיב: ראשית, זה היה בהתחלה, וממילא זה לא נורא כל כך. הרבי לא הסביר את הדבר, אבל בפשטות - כאשר מתחילים לעשות כן בקביעות זה נעשה כנדר, הבעיה אינה עצם ההחסרה אלא שזה נעשה כנדר שקיבלתי על עצמי ואסור להפירו. אבל אז, זו עוד לא הייתה קבלה, שכן הייתה זו רק ההתחלה. הרבי הוסיף ואמר לי: עליך לחזור על הלכות תפילין, והבהיר שאין הכוונה להלכות שנועדות לסופר, בסי' ל"ב בשו"ע, כי אם להל' הנחת תפילין, וכן - ללמוד מאמרי חסידות העוסקים בתפילין, כתיקון על ההחסרה. אבל בראשית הפיס הרבי את דעתי בכך שאמר שזו רק ההתחלה.

בשנת תש"י היו סיפורים שסיפר הרבי לאחר הסתלקות חותנו, ואחד מהדברים שסיפר היה שאמר לו שיניח ארבעה זוגות תפילין, רשי ר"ת שימושא רבא וראב"ד. ואמר הרבי, שפחד, מילא רש"י ור"ת

שהעולם זה לא אחיזת עיניים. יש ראייה ממשנה שיש עולם. אך כשלא לומדים חסידות, שואלים להיפך, מה הראיה שיש בורא לעולם...

מִרְן שְׁלִיט"א: יצא לי לאחרונה לדבר ממה שה'תניא' מדבר באריכות שגם בדומם יש אלוקות.

הגרי"ל שפירא: הרבי מלובאוויטש היה כל כולו להכניס בכל העולם שידעו מזה ולכן פעל על שבע מצוות בני נח, שגם הגויים יידעו מזה שאין עוד מלבדו וזה הכנה למשיח שכשמשיח יגיע יהיה ונגלה כבוד ה'.

מִרְן שְׁלִיט"א: יהיה תיקון העולם.

הגרי"ל שפירא: הוא שלח שליחים למיאמי ופתח ביהכ"ס שם. פעם זה היה המקום התחתון ביותר בעינינים הרוחניים.

אני הייתי חלק מהצוות בלכתוב את השיחות של הרבי, עבדתי עם הגאון רבי יואל זצ"ל, וכמובן שאיני מגיע למעלותיו... ונכנסו אליו שיגיה את השיחות, ואז ראו כמה שנוגע לו הדבר... והבקיאות שלו... הוא ממש העתיק מילים מספרים אות באות... והוא כתב למערכת שיבדקו זאת אם הלשון מתאים, ופעם העתיק לשון של מר' צדוק הכהן מספרו רסיסי לילה, וכתב שיבדקו זאת, והיה ממש אות באות חוץ מאות אחת. ומי זוכר כזה דבר, אות באות...

מִרְן שְׁלִיט"א: הכל מתחיל בבקיאות בתורה.

הגרי"ל שפירא: הכל מתחיל בתורה. רק אח"כ המופתים...

מִרְן שְׁלִיט"א: לקרב יהודים להשי"ת זה מופת יותר גדול...

הגרי"ל שפירא: האדמו"ר אמר שאצל המגיד היה מופתים מתחת השולחן ואף אחד לא העיז להרימם...

הרב נחום גולדשמיד: הרב שפירא הגיע עכשיו לרגל י"ט כסליו... יש כל השבוע ממש עשרות אלפי יהודים, ובפרט השנה שזה שנת 'הקהל', אצל הרבי מלובאוויטש היו עשרות אלפי יהודים.

הגרי"ל שפירא: הרבי עשה מ'הקהל' כזה מצב, ואמר שכל השנה זה שנת הקהל... כמו שנת היובל... פעם היה אצל הישיבה שלנו הגר"מ וואלפסון שליט"א, הוא מגיע בכל שנה למיאמי, והיום הולדת שלו זה בכ"ג טבת, ולפני שבע שנים אמר ב'פארברענג' שהרי מחר זה כ"ד טבת, והאדמו"ר"ז הוא 'נשמה חדשה' כידוע, ולכן עשה הרבה חידושים. ואמר, שאני סובר שהרבי גם נשמה חדשה, ולכן רואים כ"כ הרבה חידושים ואחד מהחידושים שלו זה שנת 'הקהל', שכל השנה זה 'הקהל', והקהל הרי נעשה למען ישמעו ויראו, וכל השנה זה זמן להקהיל יהודים.

מִרְן שְׁלִיט"א: יעזור השי"ת שתזכו לפעול יותר ויותר... יש הרבה יהודים שרוצים לשמוע... יהא רעווא שיתקבלו הדברים.

הגרי"ל שפירא: צריכים לעשות... הרבי רצה שנצא לחוץ ונביא גם את מי שאינו רוצה לשמוע, שגם ישמע... את הבן החמישי...

אח"כ נכנס מִרְן שְׁלִיט"א לקליינע זאל שבביתו

הרבי, שראה בסדר הדורות שאפילו למשה רבינו אמרו 'טעית'... בפשטות לגבי רש"י ור"ת, שהקב"ה לא נתן למשה הכל בפרטיות רק נתן לו הכללים האיק ללמוד, ואח"כ יכול משה ללמוד דרך אחת ויהושע דרך שנייה, ומשה נתן הכללים אבל ללמוד הפשט יכול גם אחר ללמוד.

מִרְן שְׁלִיט"א: הכלל של דא"ח כבר מוצאים בגמרא (עירובין יג, א) הללו מטהרים והללו מטמאים...

הגרי"ל שפירא: כתוב בתורה (דברים לב, מז) 'כי לא ריק הוא מכם', ובירושלמי אם ריק הוא - מכם. אתם לא יודעים, אבל האמת אמת... ולהבין שכל דבר זה אמת. בחסידות זה מוסבר כ"כ אחרת, מי שלומד חסידות יש לו ראייה אחרת, אין עוד מלבדו...

מספרים שפעם שאלו אחד שלא לומד חסידות, מה אתה חושב בקריאת שמע, ואמר שהוא חושב שהקב"ה אמת ו'אותו האיש' כלום וה'בודהיזם' זה כלום, וה'איסלאם' זה כלום... אמרו לו: יצאת מדעתך? זה מה שאתה חושב? צריך לשלול שכל הע"ז זה כלום? מה שצריך לחשוב בק"ש הוא שאתה כלום, והעולם כלום, ורק השי"ת אמת, כמו שבהתחלת 'שער ייחוד האמונה' מקשה האדמו"ר הזקן על "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד", שצריך להבין, וכי תעלה על דעתך שיש אלקים במים מתחת לארץ, שצריך להזהיר כ"כ "והשבות אל לבבך". ומבאר באריכות כיצד הקב"ה מהווה הבריאה בכל רגע מחדש מאין ליש, ומה שצריך לדעת ולהשיב אל הלב הוא שאין עוד שום מציאות חוץ מהקב"ה, הוא המציאות אמתית של כל פרט ופרט בבריאה. ועבודת אחדות ה' היא להחדיר לשכלנו ולבבנו שאין עוד מציאות, שאין 'אני', שאין עולם, ולא שאין אלקים אחרים.

מִרְן שְׁלִיט"א: אין עוד מלבדו כלל, אחד יחיד ומיוחד.

הרב שפירא: פעם שאלתי יהודי ת"ח, מי אמר שיש הקב"ה בעולם, מה הראיה? וענה לי: מהיכן אני יודע? זה כתוב ברמב"ם, הרי הרמב"ם פוסק "יסוד היסודות ועמוד החכמה שיש מצוי ראשון" (הל' יסודי התורה פ"א הלכה א'), ואף אחד מהנו"כ לא חולק עליו. והכלל הוא כידוע, שאם אין חולקים עליו, סימן שכולם מסכימים עמו, א"כ כל הפוסקים מסכימים שיש בורא לעולם... אבל כששואלים אדם שלומד חסידות, 'מה הראיה שיש בורא לעולם', אין מה לשאול אותו... אלא להיפך השאלה, מה הראיה שיש בכלל עולם, הרי העולם בטל. כי כשלומדים חסידות, עולה מחשבה אולי הכל אחיזת עיניים, אין עולם, אולי זה בלוף...

התירוץ וההוכחה שיש עולם, כי זה כתוב בתורה, בפסוק הראשון 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', מכאן מוכח שיש עולם, אך שיש הקב"ה בעולם, זה מונח אצל החסיד באמת. יש עוד ראייה, ממשנה במסכת שבת, על שנים מלקטים קישואין, אחד חייב מיתה ואחד פטור. הראשון באמת חייב מיתה, והשני האוחז עיניים, פטור. מכאן מוכח

מידות של רחמים, וכאמרנו (פיוט מלאכי רחמים) 'שלש עשרה מדות האמורות בחנינה'. ואחד מי"ג מידות של רחמים הינו המידה של נוצר חסד לאלפים המשפעת חסד ורחמים, כי יש נח"ל עליון הרמוז בראשי תיבות נ'צר ח'סד ל'אלפים (וראה בזה בתפארת שלמה, פר' חוקת, עה"פ ואשד הנחלים), וממנו נובעים כל האוצרות ושפע דלעילא ברכות וישועות בכל המצטרך, וכאשר זוכה האדם הרי שהאוצרות נמשכים ונובעים מלעילא לתתא.

אמנם ע"י החטא נשבר ונפגם צינור ההשפעה ומתהווה הפסק ומחיצה בין מקור השפע לעם ישראל, ואז באים הגויים בני אומות העולם והסט"א והם יונקים מצינור השפע רח"ל. וזהו עיקר העבודה של עם בני ישראל בתורה ובמצוות ובקיום מעשים טובים, להשפיע על ידי כן לבני ישראל כל מיני השפעות טובות מאת אבינו אב הרחמן הבורא ב"ה אשר רצון הטוב להיטיב, ולהריק על זרע ישראל שפע ברכה ברוחניות ובגשמיות בגוף ובנפש, בני חיי ומזוני רויחי, וזהו על ידי שזוהרו לבל יסתם וישבר צינור השפע כנ"ל.

ואמנם כשאין זוכים וחוטאים רח"ל, או אז סר מאיתו אותיות ח"ן, היינו נ' של נוצר וח' של חסד כי רק לענוים יתן ח"ן (משלי ג, לד). לא כן החוטא אשר סר חינו מעליון, ומנצר חסד נותר רק אותיות צ"ר וס"ד, צר רומז לכתוב (אסתר ז, ו) איש צר ואויב, וס"ד בגימטרי' דין, שהם הקליפות הצרים על האדם, שהם בגימטריא דש"ן.

אשר על כן על האדם להתחזק ולהתאמץ להשיב אותיות ח"ן לנצר חסד, ובכך יושלם בחי' נוצר חסד, שהוא בגימטריא בי"ת, ותתחדש המידה של נוצר חסד לאלפים ר"ת נח"ל להוריק ברכה מנחל העליון להשפיע חסד ורחמים.

וזהו ירווין מדש"ן בית"ד, היינו שיתהפך מבחי' דש"ן בגימטריא צ"ר ס"ד, לבי"ת שבגימטריא נצ"ר חס"ד, ואז יהיה נח"ל - נוטריקון נוצר חסד לאלפים, 'עדניך תשקם' שיושפע עליו שוב מידה זו של חסד ורחמים, ויבוא אליו שפע רב מנחל עליון, ולא ילך חוצה שינקו מכך זדים ארורים, יעו"ש בדבה"ק. והנה העצה היעוצה להמשיך שיהיה 'נצר חסד'

נאוה קודש לסיום כתיבת אותיות שנכתב ע"י הרה"ח ר' ישראל צבי הלוי הי"ו מפעיה"ק לע"נ הוריו. מרן שליט"א כתב האות ה"א מ'והמופתים', והביע התפעלותו מהכתב והידור הספר תורה. אח"כ האציל מרן שליט"א מברכות קדשו להר"ר ישראל צבי הי"ו.

בשעה 7.00 הגיע מרן שליט"א לבית המדרש אהל נחמיה להשתתף בשמחת הכנסת ספר התורה, מרן שליט"א עלה להיכל בית המדרש 'בית שלמה' שנבנה ע"י הנדיב ר' ישראל צבי לע"נ הוריו, שם רקד מרן שליט"א עם ספר התורה, אחוז בידי הנדיב הי"ו בהתלהבות בניגון הקפה ו'. אחר כעשר דק' הכניסו הספר להיכל לקול זמר 'שאו שערים ראשיכם' וגו'. אח"כ אמר מרן שליט"א לדוד מזמור פסוק בפסוק. אח"כ ערך מרן שליט"א שולחן לחיים, והאציל מברכות קדשו על ראש הנדיב הי"ו וכל בניו ובני משפחתו, ולכל הנוכחים, מרן שליט"א השמיע מדברות קדשו, וזהו תוכנם:

בפרשת כתיבת ס"ת (דברים לא, יט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל. הנה עינינו תחזינה את ישראל ששים ושמחים אלי גיל בהכנסת ספר תורה. ולהבין בעי לשמחה גדולה זו ברוב עם מה זו עושה, והא תינח מי שזוכה לקיים מצוה זו, אכן לשמחה מה זו עושה אצל כל הקהל, כשהכל מכרכרים ומפוזים ברוב שמחה והתלהבות בהכנסת ספר תורה, מה שלא מצינו כן בשאר מצוות.

בסיום התורה"ק (דברים לד, יב) 'ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל'. ובתחילת התורה"ק נאמר 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ'. והתורה"ק אין לה קץ וסוף ונעוץ סוף התורה לתחילתה.

והנה ב' דבראשית במסורה הוא רבתי, וראוי לבאר הרמז בזה. ונודע מש"כ בספה"ק שפת אמת להרה"ק רבי פייבוש מבערזאן זי"ע בשם חותנו הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע (פר' בראשית, עה"פ בראשית ברא וגו', אופן א) שבכל מקום שנכתב אתוואת רכתא בא לרמז שנדרש במילואיו, עי"ש.

ואפ"ל, עפ"י הנודע מהרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע (ראה ליקוטי עטרת צבי, עמוד שצה) עה"פ (תהלים לו, ט) ירווין מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם, דהנה כל ההשפעות לבני ישראל הוא מי"ג

בניו אהוביו עם בני ישראל, וכדדרשו חז"ל (ויק"ר לו, ד) בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, ובשביל התורה שנקרא ראשית (ב"ר א, ד), ועל ידי מידת הענוה ממילא יזכו לתורה, שעל ידי כן יתקנו בחי' ח"ן ולתקן מידת 'נצר חסד' בשלימות, וממילא תבוא אליהם שפעת הטוב משמי שמים.

ויתבאר בזה אמרם ז"ל (סוטה דף י"ד ע"א) תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים וכו', והרמז בתחילת התורה לגמ"ח, יש לומר דרומז לבי"ת רבתי דבראשית, הרמז בזה בחי' 'נצר חסד' כנ"ל, ועל ידי שיתנהג האדם בענוה ושפלות, ממילא יזכה לתורה שעל ידי כן יזכה לקבל שפע טוב ממדת נצר חסד.

מעתה נבין היטב גודל השמחה בעת סיום כתיבת ספר תורה, כי כאמור רצון הטוב הוא להיטיב ורחמיו על כל מעשיו, וחפץ להשפיע על בניו אהוביו מכל טוב. ובכל כתיבת ספר תורה מורים בזה שנעוץ סוף התורה לתחילתה, ובכך מתקנים הצינורות אשר בגין העבירות נסתמו רח"ל עד אשר ינקו הטומאה והסמ"א כל השפע, וכנודע כע"ז מאמר הרה"ק הרר"ז זי"ע (הובא בספה"ק נועם אלימלך, פר' בהר, עה"פ וכי תאמרו), ועל ידי מצות כתיבת ספר תורה ממשיכים שפע קודש על ראשי עם קודש. ולזה ששים ושמים בשמחת התורה, כי אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי, ובעצם השמחה מורים אנו כי רצוננו לעשות רצונך וחפצים אנו לקבל עלינו עול תורה בכל לב ונפש.

עוד למדים אנו בסיום מצות כתיבת ספר תורה, גודל החשיבות של כל נשמה ונשמה ישראלית, כי כידוע שבאם נפסלת אות אחת בספר תורה פסול הספר תורה כולו, כי כל התורה כולה אחת היא, וכמו"כ עם ישראל, אשר כולם שורש אחד להם, ולכל אחד ואחד ישנו אות בספר התורה, כדאיתא בספה"ק (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קפו) דישראל נומריקון יש שישם ריבוא אותיות לתורה, ואותיות התורה מכוונים כנגד שישם ריבוא נשמות ישראל, וממילא באם יחסר אחד מהם הרי שכביכול נפסל הס"ת, וידוע מה שהאריך בזה בספה"ק ערבי נחל (פרשת האזינו, ד"ה ויאמר אליהם). ונמצא שאותיות

בשלימות, הוא על ידי התורה. דהנה דרשו חז"ל (עירובין דף ג"ד ע"ב) מאי דכתיב (משלי ה, יט) אילת אהבים ויעלת חן, דקאי על התורה הק' שהיא מעלת חן על לומדיה, וכן מצינו בגמ' (כתובות דף י"ז ע"א) כי סמכו רבנן לרבי זירא שרו ליה הכי לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן וכו'. ולהנ"ל יש לומר בכוונת 'יעלת חן', דכאמור הסמ"א והטומאה חפצים ליטות אותיות ח"ן מ'נצר חסד', אולם על ידי התורה הק' מתקנים כל הצינורות ומחזירים כל השפע אל הקדושה, וממילא שב להיות 'נצר חסד' בשלימות עם אותיות ח"ן, וע"ז נאמר 'ועלת ח"ן' שהוא מעלה הח"ן להחזיר מקור השפע של 'נצר חסד' לבני ישראל.

ויורמו במה שנאמר 'ולענוים יתן ח"ן', כי הנה אמרו חז"ל (פסחים דף ס"ו ע"ב) על הבעל גאוה שתורתו מסתלקת הימנו, וכל המתייהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת, וע"ד שמצינו במשה רעיא מהימנא ע"ה עמוד התורה והוא קיבל תורה מסיני, אשר העיד עליו הכתוב (במדבר יב, ג) והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה, כי על מנת לזכות לדביקות אמת בתורה ובנותן התורה זה אין באפשרי זולת מי שהוא שרוי בענוה ושפלות הרוח, וכאשר פירשו בספה"ק (מדרש שמואל, עמ"ס אבות; נועם אלימלך, פר' לך עה"פ וילך אברים; וריש פר' בהר; ועוד) מאמר התנא (אבות א, א) משה קיבל תורה מסיני וכו', דהיינו שמשה רבינו ע"ה קיבל התורה ע"י מדת הענוה, שהיה בבחי' הר סיני הנמוך שבהרים, יעו"ש. וממילא אין התורה מצויה רק למי שהוא עניו ושפל ברך, וזה שאמר ולענוים ומאחר שמתנהג בענוה ממילא יזכה לתורה, ועל ידי כן יתן ח"ן, להשלים מדת 'נצר חסד' בשלימות.

עפי"ז יבואר נייעוץ סוף התורה לתחילתה, דסיימה תורה ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, ורמז בזה למה שלימד משה והורה לבני ישראל כי הדרך הישרה אשר בה יזכו להתדבק בתורה הוא על ידי מידת הענוה השפלות וההכנעה, וכאשר יתנהגו בשפלות, או אז בראשית ונאמר בי"ת רבתי להורות על האות עם המילואים, וכאמור דבי"ת בגימטריא 'נצר חסד', כי זה היה תכילת בריאת העולם באשר חפץ הקב"ה להשפיע מטובו על

בסיום דברות הקודש חזר מרן שליט"א לביתו נאווה קודש.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע נערך שמחת הווארט של הבה"ח אברהם נ"י בן העסקן הר"ר יוסף יצחק יעקובוביץ מב"ב (בהג"ר גדליה שליט"א מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' נפתלי צבי שכטר מפעיה"ק (בן הדומ"צ הג"ר יצחק שמואל שליט"א מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח ר' פסח גולדשטיין ז"ל מב"ב). והגיש הדומ"צ הגרי"ש שכטר שליט"א את ספרו החדש שו"ת ישיב יצחק חלק נ"א.

אח"כ העניק מרן שליט"א תעודת 'מורנו' להבה"ח החתן שמעון נ"י בן הרה"ח ר' דוב רובין מאלעד.

יום חמישי פר' וישלח י"ד כסלו

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר דוב בער ישראלי מחיפה (ב"ר הלל מנחם מפעיה"ק, וחה"ר שמואל רייכמן מירושלים).

שב"ק פר' וישלח ט"ז כסלו

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הר"ר שמעון דוב ישראלי מירושלים.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר' גרשון לידר יו"ר ועד הנאמנים של ביה"ח מעיני הישועה, מה ידידות - הרה"ג ר' שמחה בונם לייזרזון מח"ס הליכות שלמה ובנו יחידו של האיש הבלתי נשכח הרה"ח ר' אברהם יוסף ז"ל. וזמרו תנו שבח.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הרה"ג רבי שמואל אריה שפירא שליט"א מרבני קרית צאנז. אח"כ זמרו צמאה נפשי ו"ה אכסוף.

ונערך שמחת השלום זכר והוואך נאכט לרגל הולדת הבן להר"ר יקותיאל יהודה וינברגר מקרית צאנז טבריה (ב"ר ישראל צבי מפעיה"ק, וח"ר ישעי' שלום שליסל מב"ב). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה עה"פ וישלח יעקב מלאכים לפני אל עשיו וגו' ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדוני לעשיו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה, וברש"י גרתי בגימ' תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, וכבר נלאו כל חכמי לב לבאר היאך ביקש יעקב לרצות את פני עשיו בכך שהודיעו ששמר תרי"ג מצוות.

במדרש פליאה עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ופרה אדומה הקרבתי, והוא משולל הבנה. ולהלן בהמשך הפסוקים (לב, ח-ט) ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות, ויאמר אם יבוא

התורה מורים שכל אחד מישראל בכל אופן ובכל מצב יש לו חשיבות, וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא (סנהדרין דף צ' ע"א), דמבלעדו הרי שאין הספר תורה בשלימות.

ולזה בכל שמחת הכנסת ספר תורה מתמלאים בני ישראל בשמחה וחיות, בראותם כי זאת התורה נצחית היא לעד ולעולמי עולמים, וכאמור שבעת סיום כתיבת ספר תורה מתחדש צינור השפע דלעילא, ממקור 'נצר חסד לאלפים', ובאשר לכך ששים ושמחים הכל בשמחתה של תורה.

*

הנה בשמחה זו, אשר מי שזכה לקיים מצות כתיבת ספר תורה, הוא מקיים גם את מה שנאמר בה 'ולמדה את בני ישראל', שרוב היום ככולו עסוק הוא על התורה, הרי שבזה מלבד קיום מצות כתיבת ספר תורה, זוכה הוא לעשות כבוד לתורה בשלימות, כי עיקר הדבר הוא לכתוב את התורה על מנת ללמדה. וזכה ר' ישראל צבי הי"ו אשר הוא הולך מחיל אל חיל, ובבחי' אין לו מנוחה בעולם הזה, ופעמי רגליו מוליכות אותו משיעור אחד למשנהו, ובעת זכה להכניס ספר תורה למקום תורה שזכה לבנות ממזונו, כשמקום זה הוקם בעיקר שיעסקו בו בתורה. ובוודאי שבאופן כזה יש כאן כבוד גדול לתורה, והתורה הק' בעצמה ששה ושמחה, ויש בכאן שמחת התורה וממילא נשפעים כל מיני השפעות טובות ושפע ברכה דלעילא.

הברכה אחת היא לכם, שיתקיימו בכם כל ברכות התורה בזה ובכא, אורך ימים ושנות חיים ושלוש מתוך בריאות השלימה, ויהיו כל צאצאיך כמוך, כשזכה בעל השמחה ב"ה לבנים ובני בנים יראים ושלמים העוסקים בתורה ובמצוות.

יעזור השי"ת שנוכה למידת 'נוצר חסד לאלפים', וינצור השי"ת וישמור את כל עם בני ישראל, ושמירתם של ישראל הוא דייקא על ידי התורה הק', ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים. יתן השי"ת לכל אחד ואחד כל המצטרך, רפואות וישועות, ברכות והצלחה, ונגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

במקומו בכל צרכם, וכיון דשלוחו של אדם כמותו ממילא דשפיר יצא בכך יד"ח במצות כיבוד, עי"ש. ולפי"ז צ"ל דמה דנענש יעקב בענין יוסף מחמת שביטל כיבוד אב כפשטות הגמ' במגילה הנ"ל דלכן הצטער על יוסף כ"ב שנים, משום דאע"פ שעשה שליח לקיים עבורו מצות כיבוד אב, מ"מ אכתי לא יצא בכך יד"ח בשלימות, דהא קיי"ל (קידושין דף מ"א ע"א) מצוה בו יותר מבשלוחו, ולכן לרוב צדקתו של יעקב הו"ל פגם בכך כי צדיקים הקב"ה מדקדק עמהם כחוט השערה, ואולי שזה המכוון בדברי הזוה"ק דלא פלח לאבוי ולאמיה כדקא יאות, דאע"פ דקיים מצות כיבוד אב ואם, אך כדבעי למיעבד בעצמו לא עבד.

אלא דהא גופא טעמא בעי אמאי מצוה בו יותר מבשלוחו, הרי בכה"ת קיי"ל דשלוחו של אדם כמותו וא"כ מפנ"מ עדיף לקיים המצוה בעצמו יותר מבשלוחו, ולכאורה משמע דהנך תרי כללי דמצוה בו יותר מבשלוחו והא דשלוחו של אדם כמותו לא מיתוקמי אליבא דחד תנא, דאי שלוחו של אדם כמותו מהיכי תיתי דנימא להא דמצוה בו יותר מבשלוחו, ושו"ר כעי"ז בדברי יהונתן (פר' וירא עה"פ יוקח נא מעט מים, חומש פירושי רבינו יהונתן, מכת"י), שעורר כן עי"ש.

ואמרתי מכבר די"ל דהך מילתא אם רשאי האדם לכתחילה לקיים מצוה ע"י שליח ויהא נחשב לו המצוה בשלימות וכראוי, תליא במה שחקרו האחרונים ביסוד גדרו שליוחות אם שליח של אדם כמותו ממש, ושורש הדברים הוא בדברי הריב"ש (סי' שכ"ח) בענין שליח עושה שליח ובתו"ד דישנם שני סוגי שליוחות, א) שהשליח נעשה כמותו ממש והיינו דהשליח כגוף המשלח לגמרי הוא, ב) דרק הפעולה שעושה השליח מתייחס אל המשלח והו"ל כאילו המשלח עשה אותו מעשה אבל השליח אינו כגופו ממש, וכזה כתב לכאור הא דגבי גירושין בעינן קרא דשליח עושה שליח וכדאמרין התם ושלח מלמד שהוא עושה שליח וכו' ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח (קידושין שם), ואילו גבי פסח דרשינן התם

עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה, והקשו המפ"ו דמהיכן היה בטוח שיהא המחנה הנשאר לפליטה, הלא עשו יכול ללחום עם שניהם.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם מה שפי' במלא העומר מ"ש וירא יעקב מאד ויצר לו, דכבר דייקו מפרשי התורה לבאר למה כפל הלשון וירא יעקב מאוד ויצר לו, וכתבו לבאר, כי הנה אמרו חז"ל (ברכות דף ד' ע"א) כתיב והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך וכתיב וירא יעקב מאוד וגו', אמר שמא יגרום החטא, וי"ל דיעקב נתיירא מחמת ב' עוונות שגרמו לבטל ההבטחה, האחד שיוכל עשו לקטרג עליו מחמת חטא ב' אחיות, ועי"ז תתבטל הבטחת השי"ת. והב' מחמת שביטל כיבוד אב ואם כל אותם שנים, וכדמצינו שנענש ע"ז יעקב שיוסף פירש ממנו כל כ"ב שנים כפי שפירש מאביו (עי' מגילה דף י"ז ע"א), וכן אי' במד"ר (פע"ו ס"ב), ויירא יעקב מאוד ויצר לו אמר כל השנים הללו הוא יושב ומכבד את הוריו, והוא בא עלי מכח כיבוד אב ואם, וכן הוא בדעת זקנים לבעלי התוס' ובחזקוני. וכ"ה בזוה"ק (דף קס"ח ע"א) ויעקב לא הוה בעי למיסמך על ניסא דקוב"ה וכו' בגין דלאו פלח לאבוי ולאמיה כדקא יאות וכו' עי"ש.

וז"ש ויירא יעקב מאד רמוז על הא דכתיב איש אמו ואביו תיראו, ויצר לו רמוז על איסור ב' אחיות כדכתיב ואשה אל אחותה לא תקח לצרור, ודרשו בגמ' (יבמות דף ג' ע"ב) לצור משמע קיחת ב' אחיות שנעשו צרות זה לזה, ולכן חלקם יעקב לב' מחנות כי לא ידע באיזה מהם יש לו עון בלקיחתה, אם ברחל שלקחה לאחר לאה ונישואי לאה היו בהיתר, או בלאה יש עליו מקום לקטרג כי רחל נתקדשה קודם בהיתר ונישואי לאה היו באיסור, לכך חלקם לב' מחנות כי בטוח היה שלא ישלום בשניהם, עכתו"ד יעו"ש.

והנה כתב בס' תולדות ישראל (להגר"ג גינצלער אב"ד יארמט, בפרשתן), די"ל דלא ביטל יעקב מצות כיבוד אב כל אותם כ"ב שנים, אלא שעשה שליח לקיים מצות כיבוד אב תחתיו, שהוא ישמשם

קאמר מצוה בו יותר מבשלוהו, ולא יכא דאמרי מסיק דאיסורא נמי איכא דאסור לקדש האשה עד שיראנה, ומשמע דמשום הא דמצוה בו וכו' ליכא לתא דאיסורא, דהוי רק זהירות בעלמא ומצוה מן המוכרח, וראה בברכ"י (יו"ד סי' רס"ד סק"א) שהשיב על הש"ך וכתב דמצוה בו אינו אלא זהירות בעלמא, (וכ"כ בברכ"י אהע"ז סי' ל"ו סק"ב עי"ש, וראה מ"ש המקנה קידושין דף כ"ט ע"א תוד"ה אותו), וע"ע בשו"ע הרב (סי' רנ"א בקו"א אות ב') דליכא חיובא במילתא אלא יתרון מצוה בעלמא וכו' עי"ש, אולם בעמק שאלה (פרשת וזאת הברכה שאילתא קס"ט אות א') נקט דהוי דין דאורייתא, ומתוך כך יצא לדון לענין אם שבועה חלה עליו עי"ש.

ולנה"ל י"ל דתליא ביסוד מהות ענין שליחות אם הוי כמותו ממש או לא, דאם השליח הוי כמותו ממש והרי הוא כידא אריכתא של המשלח כי אז מעשה השליח הוי כמעשה המשלח בעצמו, ואינו אלא כעין מילתא דחסידות ותקנתא דרבנן שיטריח עצמו בטירחא דגופא לקיים המצוה ולא באופן של שליחות, משא"כ אם השליח אינו נעשה כגוף המשלח, ורק המעשה של השליח מתייחס אל המשלח, יתכן דהוי דין דאורייתא שמצוה יותר שיעשה האדם בעצמו ודו"ק.

והנה בתשו' דברי חיים (ח"א או"ח סי' ל"ג ובח"ב אהע"ז סי' פ"ו) פלפל באריכות בענין שליחות, ובתו"ד עורר דאי נימא דהשליח הו"ל כהמשלח ממש ומש"ה לא בעינן קרא להא דשליח עושה שליח, א"כ מפני מה מילי לא מימסרן לשליח (גיטין דף ס"ו ע"ב) והיינו שאין השליח יכול לעשות שליח שני לענין מילי, הרי השליח נעשה כהמשלח ממש א"כ כי היכא דהמשלח יכול לעשות שליח ראשון לענין מילי ה"נ יהא בכח השליח שהוא כמו המשלח עצמו לעשות שליח אחר גם במילי, והאריך בזה טובא ומסיק די"ל דאה"נ אי נקטינן דשלוהו של אדם פירושו דהוי כמותו ממש שפיר גם מילי מימסרי לשליח, ורק לענין גט אמרינן דלא מימסרי מטעם דהוי כעד מפי עד וכמבואר ברמב"ן ובפנ"י שם, עי"ש.

מנין ששלוהו של אדם כמותו שנא' ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים וכי כל הקהל שוחטין אלא מכאן ששלוהו של אדם כמותו, ולא מצרכינן קרא לרבות שהשליח עושה שליח, והיינו משום דבשליחות דפסח נעשה השליח כמותו ממש שהרי קרא השליח בשם כל הקהל כמ"ש ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל והיינו דהשליח הו"ל כבעלים לגמרי, ומשו"ה אין צריך לרבות דהשליח עושה שליח דכיון שהשליח הוי כהמשלח ממש א"כ כי היכא דהבעלים עושים שליח ראשון כמו"כ השליח שהוא כגוף הבעלים עושה שליח, משא"כ בגירושין שלא קרא השליח בשם הבעל אלא שריבה הכתוב שהבעל יכול לגרש ע"י שליח היינו דמעשה הגירושין יכול להיות גם ע"י שליח הגם דאין השליח כמותו ממש, מש"ה איצטרך קרא לרבויה שהשליח יכול לעשות שליח.

והשתא אם אמרינן דהשליח נעשה כמותו ממש וכגופו דמי, שפיר מהני קיום המצוה ע"י שליח אפי' לכתחילה, שהרי נחשב השליח כידא אריכתא של המשלח וכאילו המשלח בעצמו קיים המצוה, משא"כ אם כל ענין השליחות רק לענין המעשה אבל אינו נחשב כמותו ממש, א"כ אמרינן דמצוה בו יותר מבשלוהו והגם שיוצא יד"ח ע"י השליח אבל אינה באותה מעלת השלימות כאילו עשה בעצמו ודו"ק. ושמחתי מאוד דשו"ר שכוונתי בזה לדעתו הגדולה של אאמו"ר וצללה"ה בדברי יציב (אהע"ז סי' נ'), עיי"ש בד"ק, (וע"ע בדברי אליהו לראש ישיבה"ק קידושין סי' כ"ב).

הלום ראיתי בחכמת התורה להגרש"ק (פרי מטות עמ' קע"ה) שכתב כדברים האלה, דאי שליח כידו ממש אין מצוה יותר מבשלוהו, משא"כ אי אין שלוהו נחשב כידו ממש, א"כ מצוה בו יותר מבשלוהו, עי"ש.

וביותר י"ל, דהנה נחלקו האחרונים ביסוד דין מצוה בו יותר מבשלוהו אם הוא מה"ת, עיין בשד"ח (דברי חכמים סי' מ"ג, ח"ה עמוד 348) שהביא דעת הרבה אחרונים שהוא מדרבנן, וכדמשמע מריהטא דגמ' בריש פ"ב דקידושין, דבתחילה

קראי להא דמילי לא מימסרו לשליח, חד בהפרה וחד בחליצה, ותליא בפלוגתא דשנ"כ הבכ"א אם מלמדין, ולפי"ז י"ל דדברי המהרי"ט דמילי לא מימסרו אפי' לשליח ראשון אתיא דווקא למ"ד דשני כתובים הבכ"א מלמדין, משא"כ למ"ד דשנ"כ הבכ"א אין מלמדין אין ללמוד מהני לכל התורה, ודו"ק.

עפי"ז יש לפלפל דב"ז אם השליח הו"ל כמותו ממש, או דרק המעשה מתייחס להשולח, תליא בכך דאי שני כתובים הבכ"א מלמדין א"כ ילפינן מהפרת הבעל ומחליצה דמילי לא מימסרי לשליח, א"כ בהכרח מכך שאין השליח כהמשלח ממש, וביותר יבואר לפי"ד הד"ח הנ"ל דאם השליח הוי כמו המשלח ממש מהני גם לענין מילי, ולכן מהא דגזיה"כ דלא מהני שליח לענין מילי מוכח דשש"א אינו כמותו ממש, וכיון דאין השליח כגוף המשלח לכן מה"ת מצוה בו מבשלוחו, אבל אי שנ"כ הבכ"א אין מלמדין, ונקטינן דבכה"ת מילי מימסרו לשליח, והיינו דהשליח הו"ל כמותו ממש לפי"ז אין מצוה בו מבשלוחו, ודו"ק.

וי"ל עוד עד"ז באו"א, עפ"י מש"כ כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה בתשו' דברי יציב (חחו"מ סי' צ"ז) דיש להביא סמוכין מה"ת להא דמצוה בו יותר מבשלוחו, ממאי דאי' בספרי (שופטים פ"קא כ"ב) גבי מצוות מתנות כהונה דכתיב (דברים יח, ג) וזה יהיה משפט הכהנים וגו' ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה, ובספרי ונתן לכהן לכהן עצמו, ונתקשו לבאר הדברים (עיין פר"ח יו"ד סי' ס"א ס"ק י"ג), ויש שפירשו דרצ"ל שאם הכהן שולח שלוחו אל הישראל אין חייב ליתן לו ואין בזה משום שיהוי מצוה, דמצי אמר שרוצה לקיים המצוה בעצמו דמצוה בו יותר מבשלוחו (עיין ספרי דבי רב ועמק הנצי"ב), מעתה מצינו מקור בתורה להא דמצוה בו וכו', (ועיין שו"ת חת"ס יו"ד סי' רצ"ב ד"ה כבר ראו, שכבר העיר כע"ז).

עוד כתב שם כ"ק א"א, להביא עוד מקור להא דמצוה בו יותר מבשלוחו ממקרא שנאמר (שמות יב, כח) וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את

והנה מודעת זאת שיטת המהרי"ט (ח"א סי' קכ"ז) שא"א לעשות שליח להקדיש איזה חפץ להקדש כיון דהקדש מילי נינהו ומילי לא מימסרו לשליח, ותמהו עליו בנובי"ת (יור"ד סי' קמ"ז) ובמחנ"א (הל' שלוחין סי' ז') דהרי הא דמילי לא מימסרו לשליח קאי על שליח ראשון שאין בכוחו לעשות שליח שני במילי כיון דמילי לא מימסרו לשליח, כמבואר להדיא ברש"י בגיטין (דף כ"ט ע"א) שאין בכח דברים להיות חוזרים ונמסרים לאחר, אבל המשלח הראשון ודאי דיפה כוחו לעשות שליח אף לענין מילי, וכבר ביאר בזה בטוב טעם הגאון רעק"א (חידושים ריש פ"ד דגיטין ובתורעק"א ריש השולח אות ל"ד, וע"ע בלקח טוב כלל א' ד"ה עתה אדבר), והארכו בזה הרבה.

והחתם סופר בתשו' (חיו"ד, סי' שכ"א) ביאר שיטת המהרי"ט די"ל דלכך מילי לא מימסרו אפי' לשליח ראשון משום דלא ילפי' שליחות אלא מקדשים וגירושין ותרומה דבכולהו איכא בהו מעשה, אבל במילי גרידא לא אשכחן דיועיל בה שליחות וכו', ומוסיף עוד דאפשר דילפינן מהפרת הבעל דכתיב אשה יפירנו ולא השליח (ב"מ דף צ"ו ע"א, וכ"ה בנדרים ע"ב ע"ב, דפליגי בזה ר' יאשי' ור' יונתן ע"ש), וי"ל הטעם דלא מצי להפר ע"י שליח משום דמילי לא מימסרו לשליח ומינה ילפינן לכה"ת ע"ש, וכ"כ בתשו' מהר"ם שיק (או"ח סי' קצ"ד) ע"ש.

ובגמ' ביבמות (דף מ"ד ע"א וכ"ה בדף ק"א ע"ב) דרשינן במה דנאמר במצות חליצה, וקראו לו זקני עירו הן ולא שלוחן, והק' ביישרש יעקב דלפימ"ש המהרי"ט דמילי לא מימסרו אפי' לשליח ראשון א"כ למ"ל קרא למעט דאין הבי"ד יכולים לקרוא ע"י שליח, הרי בלא"ה בכה"ת מילי לא מימסרו לשליח, וכתב דמכאן ראי' להחולקים על המהרי"ט ע"ש, וכמו"כ הק' בשו"ת מהרי"א (אהע"ז סי' כ"ז) על המהרי"ט מהאי דרשה ע"ש, וראיתי שכתבו בזה דאפ"ל דאה"נ דמינה ילפינן להא דמילי לא מימסרו לשליח, דכיון דאמרה תורה וקראו לו ולא ע"י שליח והגם דבכ"מ ששא"כ מזה מוכח דמילי לא מימסרין לשליח כלל, ואמנם לפי"ז אית לן תרי

לזרע האב (חולין דף ס"ט ע"א), נמצא דלא הוי גבייהו איסור ב' אחיות כלל.

ובאבני מילואים (כתשובות בסוה"ס סימן ז') ביאר, דהא דפליגי אם חוששין לזרע האב, תליא בפלוגתא דמ"ד אם זה וזה גורם מותר. דלמ"ד זה וזה גורם מותר לא חיישין לגורם האיסור המעורב בו, וה"ה דאין חוששין לזרע האב. משא"כ למ"ד זה וזה גורם איסור דחיישין לכל הגורמים המעורבים, ה"ה דחוששין לזרע האב, ע"ש.

ובשו"ת בית אפרים (או"ח סי' נ"ו ד"ה והנה לפי פרש"י) בתשובתו בענין אתרוג המורכב, כתב בתו"ד לבאר טעם דמ"ד דזה וזה גורם מותר דאע"ג די"ל מאי הוית דאזלת בתר גורם היתר זיל בתר גורם איסור לחומרא, מ"מ כיון דאם לא ניתנה תורה ונתחדשה הלכה לאיסור דבר זה היה מותר הכל, ולכן אף שע"י ציווי התורה נאסר הדבר ההוא והאיסור ג"כ גורם לדבר זה, מ"מ ההיתר יש לו דין קדימה בזה למיזל בתריה, ומטעם זה ס"ל להרמב"ם דספד"א מה"ת לקולא אף במקום שהספק שקול משום דההיתר הוא הקודם אם לא היה נאסר, ולכן אף היכא דאיתרע חוקה דהיתרא, מ"מ אף בספק השקול מה"ת לחדש איסור, עכ"ד. נמצא לפי"ז דהא דזה וזה גורם מותר היינו משום דספד"א מה"ת לקולא דתרוויהו חד טעמא, ובס' ספיקות מלכים (פ"ב אות ו-ז, להגרמ"צ לנדא), הביא דברי הבית אפרים ודן מזה דזה וזה גורם וספד"א בחדא מחתא מחתינהו ע"ש.

נודע מ"ש בפר"ח (יור"ד סי' ק"י בכלל ס"ס בד"ה ועוד כתב) דדינא דספד"א תליא בפלוגתא אם שני כתובים הבאים כאחד מלמדין או לאו, דהרמב"ם דס"ל דספיקא מה"ת לקולא משום דילפינן מספק ממזר דשריא, אמנם הרשב"א ס"ל דלא ילפינן מהתם כיון דאמרינן בקידושין (דף ע"ב ע"א) דאיכא תרי קהלי חד למישרי ממזר בשתוקי וחד למישרי שתוקי בישראל, וא"כ הו"ל שני"כ הבכ"א ואין מלמדין, משא"כ הרמב"ם ס"ל דשני"כ הבכ"א מלמדין, (ועיין בזה באור חדש בפתיחה שם אות כ"ז).

ומעתה למ"ד דשני"כ הבכ"א אין מלמדין וא"כ

משה ואהרן בן עשו, דיל"פ כפל הכתוב בלשונו לומר שכן עשו להורות שכן עשו בעצמם ולא ע"י שליח משום דמצוה בו יותר מבשלוחו, וכיוצ"ב פירש במרכבת המשנה (סוף פר' י"ב) במ"ש במכילתא דקאי על משה ואהרן שכן עשו בעצמם דמצוה בו יותר מבשלוחו ע"ש, ויש לבאר דהרבנותא במשה ואהרן דייקא דאע"פ דפרנס איסור בעשיית מלאכה בפני שלשה כדאי' בקידושין (דף ע' ע"א), ודנו מזה הפוסקים לגבי עשיית מצוה עיין שו"ת חות יאיר (סי' ר"ה) במה שת"ח וגדולי הדור מטפלין בעצמן בעשיית סוכה ושאיבת מים למצת מצוה וכו' עיי"ש, וי"ל דתליא אם הך דמצוה בו הוי מדאורייתא וחיוב גמור, דאם אינו אלא זהירות ויתרון מצוה בעלמא אין בזה כדי לדחות הך איסורא דעשיית מלאכה בפני שלשה, וזה שאמר הכתוב וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן, היינו שעשו כל אחד ואחד בעצמו משום דמצוה בו יותר מבשלוחו, וכיון דחיובא איכא מה"ת בן עשו משה ואהרן ג"כ בעצמם, עכד"ק יעו"ש שהאר"י טובא בכל זה.

ויוצא מדברי כ"ק א"א, דאיכא שני מקראות לדב"ז דמצוה בו יותר מבשלוחו, גבי פסח דכתיב במשה ואהרן בן עשו, וגבי מתנות כהונה דכתיב ונתן לכהן וכנ"ל, מעתה י"ל דהא דמצוה בו וכו' תליא בדין שני כתובים הבכ"א אם מלמדין, דאי נימא דשני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין לא שמעינן ללמוד דבכל המצוות מצוה בו מבשלוחו, וי"ל דבשאר מצוות לא אמרינן דמצוה בו יותר מבשלוחו, והיינו משום דגם שלוחו הו"ל כמותו ממש, משא"כ אם שני כתובים הבאים כאחד מלמדין ילפינן מינייהו דבכל התורה מצוה בו יותר מבשלוחו, וממילא שמעינן מכך דשלוחו לא הוי כמותו ממש, ודו"ק.

והנה בספר פענח רזא הובא בעיר דוד (מאמר שמ"ג, ובבנין דוד פר' וישב אות כ"ג) כתב דרחל ולאה היו מותרות ליעקב משום דהיו אחיות רק מצד האב ולא מצד האם, וכן הוא בילקוט ראובינו בשם ס' התמונה, ולכן כיון דקי"ל כמ"ד דאין חוששין

*

ועד"ז י"ל עוד באו"א, בהקדם מה שכתבו קמאי (חזקוני פר' ויצא ל, כ"ח, מהר"ש יפה ביפ"ת ב"ר פט"ז ס"ט, שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרצ"ו הובא במהרש"א יומא דף כ"ח ע"ב), דשפיר הותרו רחל ולאה ליעקב דכיון דנתגיירו שוב לא היה שום קירבה ביניהן דהרי גר שנתגייר כקטן שנולד דמו, ואמרינן (יבמות דף צ"ח ע"א, סנהדרין דף נ"ח ע"א) דגר יש לו שאר האם ואין לו שאר האב עי"ש, וכיון דרחל ולאה היו אחיות מן האב ולא מן האם כנ"ל, על כן לאחר שנתגיירו הותרו שתיהן, (ועיין אמירה נעימה בפר' ויצא).

ואמנם הא מילתא דגר שנתגייר הרי הוא לכל דבר כקטן שנולד דמי במחלוקת הוא שנויה, דביבמות (דף מ"ח ע"ב) תניא ר"ח בן בנו של רבן גמליאל אומר מפני מה גרים בזמן הזה מעונין וייסורין באים עליהם מפני שלא קיימו ז' מצות ב"נ, ר' יוסי אומר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי וכו', הרי דלאו כו"ע ס"ל דהוי ממש כקטן שנולד ליחשב ממש כבריה חדשה.

והנה בחתם סופר (חידושי ע"ז דף ס"ד ע"א) כתב שנתחבט הרבה דמנלן הא מילתא דאמרינן גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ואפשר דמקורו מהא דס"ל לר' שמעון ביבמות (דף ס"א ע"א) אתם קרויין אדם ואין אומות העולם קרויין אדם, ומכיון דגוי לאו בגדר אדם הוא ממילא דכשמתגייר ונכנס להיות כישראל הרי פנים חדשות באו כאן שמעתה נעשה אדם לכך הו"ל כאילו נברא ונולד עתה ולכן גר שנתגייר כקטן שנולד דמו, עי"ש, (וכ"ה גם באור תורה להגה"ק מאוסטרווצא פר' ויצא אות י"ח).

ובאבני ציון (ח"ד סי' כ"ט) כתב די"ל בשורש הענין דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי והו"ל בריה חדשה, מהא דאיתא בתמורה (דף ג' ע"א) א"ר יצחק א"ר יוחנן משום ר"י הגלילי כל ל"ת בתורה עשה בה מעשה לוקה לא עשה בה מעשה פטור, חוץ מנשבע ומימר ומקלל וכו' (ושם בע"ב) א"ל רבי יוחנן לתנא לא תתני ומימר משום דבדיבורו עשה מעשה, ופרש"י דבדיבורו עושה מעשה שעושה מחולין קדשים, ונתקשו המפוי דאיזה מעשה עביד

לא ילפינן מספק ממזר, ונקטינן דבכה"ת ספר"א לחומרא, ומינה דזה וזה גורם אסור וחוששין לזרע האב, א"כ לא הותרו רחל ולאה. אבל למ"ד דשנ"כ הבכ"א מלמדן וילפינן מספק ממזר דבכל התורה ספר"א לקולא, וא"כ זה וזה גורם מותר ובכ"א אין חוששין לזרע האב, וא"כ לא היה חטא כלל במה שלקה את רחל ולאה דשתיהן הותרו כאחת.

מעתה יבואר היטב דעל כן חשש יעקב דעשו יעורר עליו קטרוג בממנ"פ, או על ביטול כיבוד אב או על לקיחת שני אחיות כי על שניהם יחדיו לא יהא לו אמתלא, וז"ש ויירא יעקב מאוד שיטען עליו שביטל מביבוד או"א כ"ב שנים, ואם יענה לומר דשפיר יצא יד"ח כיבוד ע"י זה שעשה שליח דאין מצוה בו יותר מבשלוחו, משום דשלוחו של אדם כמותו ממש, והיינו דלא ילפינן מהפרה וחליצה להא דמילי לא מימסרו לשליח, כיון דשני כתובים הבאים כאחד אין מלמדן, ולכן בכל שאר מילי שפיר הו"ל השליח כמותו ממש. או אז יטען עשיו כנגדו כיון דשנ"כ הבכ"א אין מלמדן א"כ לא ילפינן מספק ממזר ואמרינן דספר"א מה"ת לחומרא, וממילא דזה וזה גורם אסור וחוששין לזרע האב, וא"כ לא הותרו רחל ולאה, ובכ"א יעורר כנגדו שחטא בב' אחיות, ועל כן ויצר לו על לקיחת ב' צרות, ועל כן ויירא יעקב בגין כיבוד או"א ושוב ויצר לו על עון ב' אחיות.

ולכן ויחץ את העם לשני מחנות, שיהיו רחל ולאה בשני מחנות, דאם יבוא עשיו תחילה אל המחנה של לאה, להרע לו על לקיחת לאה אחר שכבר נתקדשה רחל, א"כ ממילא יהא לו אמתלא טובה דאין בו עון כיבוד אב, ולא יהא לו מקום להזיק למחנה השנית בגין חטא מניעת כיבוד אב. ואם יבוא להכות את מחנה רחל, וע"כ שלא מצד איסור ב' אחיות בא עלי, שהרי היא נתקדשה תחילה בהיתר, אלא שיעורר נגדו עון מניעת כיבוד אב בא כנגדי, ממילא לא יהא לו מקום לערער על לקיחת ב' אחיות, ומעתה אין שום פקפוק על נישואי לאה, וממילא היה המחנה הנשאר לפליטה, ודו"ק.

שה"ה בריה חדשה לגמרי, ועיין בתשו' חות יאיר (סי' ע"ט) שכתב כי הענין שגר שנתגייר כקמין וכו' מפני שקבלת עול תורה ומצות מכפר על כל תועבת ה' אשר עשה ועתה שנתגייר ה"ה כעשה תשובה והוי כבריה חדשה עי"ש, וע"ע בשו"ת אמרי כהן (סי' י"ב), וע"פ האמור יומתק ביותר דהרי חולין וקדשים שני מינים הם וממילא דהו"ל בריה חדשה וכקמין שנולד.

והנה האחרונים (פמ"ג או"ח סי' תל"ד משב"ז ס"ק ז', תשו' מהרי"א אהע"ז סי' כ"ז, תשו' באר יצחק יו"ד סי' כ"ח ענף ו') הקשו מדברי הגמ' הנ"ל בתמורה דחולין שנתקדש הו"ל מעשה, על מ"ש המהרי"ט (ח"א סי' קכ"ז) שאין אדם יכול לעשות שליח להקדיש משום דהקדש מילי נינהו ולא מימסרו לשליח, דהרי כשעושה מחולין קדשים הו"ל מעשה, כמ"ש הגמ' דבדיבורו עשה מעשה, וא"כ מדוע אין מועיל בזה שליחות הרי מה שמקדיש הו"ל כמעשה.

ותירץ במים שאובים (ס"ל אות י') די"ל דהאי מילתא דמשום שנעשה קדשים הו"ל מעשה משום דחולין וקדשים שני מינים המה, תליא בפלוגתת ר"י וחכמים (חולין דף צ"ט ע"ב ובכמ"ק) בענין מין במינו, והיינו עפ"ד הר"ן (גדרים דף ג"ב ע"א) שהאריך לבאר בסברת פלוגתתם, ותו"ד דבוודאי דכל דבר שהוא מתנגד לחבירו הריהו מחליש ודוחה את חבירו והמיעוט בטל ברוב, אבל בשני דברים שוים דומים שאינם מנוגדים זל"ז אין האחד מחליש ומבטל את חבירו אלא אדרבה מעמידו ומחזקו, ולכן ס"ל לר"י דילפינן מדם הפר ודם השעיר דאע"ג דדם הפר מרובה אין דם השעיר בטל, דהטעם דדם הפר אינו מבטל לדם השעיר מפני שהוא מינו, והיינו משום דאזלינן בתר עצם הדבר בסוג החומרי וכיון דשניהם מאותו המין הו"ל מב"מ דאחד מחזק את חבירו ואינו מבטלו, אבל חכמים ס"ל דכיון דזה איסור וזה היתר הו"ל כמין באינו מינו, דאע"פ דשוין במין החומרי אזלינן בתר הצורה והרוחני שהאיסור וההיתר מתנגדים זל"ז והמיעוט בטל ברוב, עי"ש.

בעשותו מחולין קדשים הלא לא נשתנה מהות הבהמה כשחל עליה שם הקדש.

וביאר הגרי"ע בלקח טוב (כלל ו' אות ב' ד"ה ודע דהא) עפמ"ד במכות (דף כ"ב ע"א) א"ר יצחק המנהיג בשור פסוהמ"ק לוקה שהרי גוף אחד הוא ועשאו הכתוב כשני גופים, ופרש"י דהואיל והוא מקצת חולין שהרי מותר באכילה חוץ לפתח אוה"מ ובמקצת הוא כקדשים דאסור בגיזה ועבודה, לכן כיון שיש בו גם ענין חולין וגם ענין קדשים הו"ל הוא עצמו כשתי מינים והמנהיגו לוקה משום כלאים, וכ"פ הרמב"ם (פ"ט מכלאים הי"א) כמ"ש הכ"מ שם דהרמב"ם ס"ל כרש"י דחולין וקדשים שני מינים הם.

ועפ"ז יבואר שפיר דכיון דחולין וקדשים הו"ל ב' מינים, לכן כאשר מקדיש חולין נמצא שבכך משנה את מין הבהמה לעשותה לדבר אחר ממה שהיתה עד עתה שאין לך מעשה גדול מזה, וז"ש בדיבורו עושה מעשה שהרי נולד מין חדש שלא היה תחילה עכ"ד הגרי"ע, ועפ"ד א"ש דרבי יצחק קאי לשיטתו דאיהו בעל המימרא בתמורה שם דמה שעושה מחולין קדשים הו"ל מעשה, והיינו דחולין וקדשים שני מינים הם, על כן קאמר בגמק מכות הנ"ל דהמנהיג בשור פסוהמ"ק לוקה דחולין וקדשים ב' מינים נינהו, ודו"ק.

עפ"ז מובן היטב הא דהגר נעשה אדם אחר לגמרי, דהנה אמרינן בגיטין (דף ל"ח ע"ב) אמר רבה אמר רב המקדיש עבדו יצא לחירות, מ"ט גופיה לא קדיש (פרש"י שאינו ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית), לדמי לא קאמר (היה לו לומר דמי עבדי עלי, רש"י), דלהוי עם קדוש קאמר (ישראל גמור דכתיב בהו כי עם קדוש עתה) עי"ש, והיינו ע"ד מאה"כ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות יט, ו), וכן הוא אומר, קודש ישראל לה' (ירמיה ב, ג) דישראל המה כהקדש, נמצא מעתה דכאשר נתגייר וחל עליו קדושת ישראל נעשה סוג ומין אחר לגמרי ממה שהיה ע"ע, דהרי כאמור אפי' בבהמה חולין והקדש שני מינים הם, א"כ מכ"ש כשנכנס לקדושת ישראל דהו"ל בריה חדשה לגמרי, לכן הו"ל כקמין שנולד

היינו משום דס"ל שהיו מעורבין זה בזה כמ"ד ביומא (דף ג"ז ע"ב) דמערבין לקרנות, דהרי למ"ד דאין מערבין לקרנות ליכא להוכיח דמב"מ אינו בטל שהרי דם השעיר לא נתערב כלל בדם הפר, ובסוגי' דיומא שם פליגי בקרא דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר, דר' יאשיהו ס"ל שיהיו מעורבין ור' יונתן ס"ל אין מערבין לקרנות, ועיי"ש בסוגיית הגמ' ובתוס' ד"ה ר' יונתן, ובמלא הרועים (ערך כל מילתא דאמ"ר לא תעביד אות ה') דהך פלוגת אי מערבין לקרנות תליא בכך אי לחלק צריך קרא או לא, ור' יאשיהו לשיטתו דס"ל לחלק צריך קרא לכך ה"ה הכא דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר דמשמע שיהיו מעורבין, ור' יונתן לשיטתו דס"ל דהיכא דלא כתיב יחדיו כאו"א בפני עצמו במשמע לכך ה"ה הכא דלא כתיב יחדיו אין מערבין לקרנות.

נמצא מעתה דאי לא צריך קרא לחלק, ומ"ש ולקח מדם הפר ומדם השעיר היה כל אחד בפנ"ע, ולא ילפינן מינה דמין במינו אינו בטל, א"כ כיון דמין במינו בטל מוכח דאזלינן במין במינו בתר האיסור וההיתר דהעיקר הוא הצורה, וממילא דחולין וקדשים הו"ל שני מינים, ומכ"ש לענין גוי לעומת בר ישראל, ולכן גר שנתגייר הו"ל כבריה חדשה וכקטן שנולד. אבל אי לחלק צריך קרא, ומ"ש ולקח מדם הפר ומדם השעיר שניהם כאחד במשמע דמערבין לקרנות, א"כ שמעינן מינה דמין במינו אינו בטל, והטעם משום דכ"א מחזק את חבריו דאזלינן בתר החומר, וממילא דחולין וקדשים אינם ב' מינים, ולא אמרינן דגר שנתגייר הו"ל כבריה חדשה וכקטן שנולד.

נקדים עוד מש"כ האור חדש (פתיחה למס' קידושין אות כ"ח) בהא דאמרינן בגמ' קידושין (דף מ"ג ע"א) דנילף דיש שליח לדבר עבירה ממעילה, ומשני דהו"ל מעילה וטביחה ומכירה שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין וכו', הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר, גלי רחמנא בשחוטאי חוץ דם יחשב לאיש ההוא דם שפך הוא ולא שלוחו, ולמ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין הני ההוא ההוא מאי דרשי בהו, חד למעוטי

ועפי"ז מבואר דהך מילתא דחולין וקדשים הו"ל שני מינים תליא בסברות הנ"ל, דהרי עצם המין בסוג וחומריות הדבר לא נשתנה כלל מעת היותו חולין, והשינוי אינו אלא באיכות וצורה הרוחנית שמעתה חל עליו שם הקדש, וא"כ לסברת חכמים דאזלינן בתר הדמיון בצורה ולכן איסור והיתר הו"ל שני מינים, ה"נ לענין חולין וקדשים דהו"ל שני מינים דהרי באיכות הרוחני שונים לגמרי זמ"ז, ולכן עצם ההקדש הו"ל מעשה שהרי כאשר מקדיש משנה אותו להיות מין אחר ממה שהיה ע"ע, משא"כ לסברת ר"י דלא אזלינן בתר הצורה הרוחנית וגם איסור והיתר מין אחד הם, דאזלינן לפי החומר וכל שהם מאותו המין חשיבי מין במינו אע"פ שבצורה אינם דומין זל"ז, ה"נ לענין חולין שנעשה קדשים דאינו בגדר שינוי דנימא דהוי כעושה מעשה שהרי במין החומרי לא נשתנה כלל, ודו"ק.

ולפי"ז מיושב היטב שי' המהרי"ט דהא דא"ר יוחנן לא תתני מימר משום דבדיבורו עשה מעשה, היינו דר"י קאי לשיטתו (פסחים דף כ"ט ע"ב, ע"ז דף ע"ג ע"ב) דס"ל כחכמים דמין במינו בטל, והיינו דאזלינן בתר הדמיון הרוחני, לכן לדידיה כשעושה מחולין קדשים הו"ל מעשה גמור שהריהו עושה מין חדש וצורה אחרת, משא"כ דברי המהרי"ט הן ע"פ שיטת רבי יהודה דמין במינו אינו בטל משום דאזלינן בתר דמיון הגשמי והחומרי, ואולי דס"ל הכי להלכה כשיטת רש"י בחולין שם, לכן מה דנעשה מחולין הקדש לא חשוב כמעשה, ושפיר הקדש הו"ל בגדר מולי דלא מימסרו לשליח.

ועפי"ז א"ש שיטת רב בתמורה שם דס"ל כתנא דנקט גם מימר בהדי הני דלא עבד מעשה לוקה, דלא ס"ל הא דבדיבורו עביד מעשה (עי"ש בתוס' ד"ה והרי), משום דרב לשיטתו בפסחים שם דפסק דמין במינו במשהו, והיינו דאזלי' בתר החומריות אבל עצם האיסור וההיתר אינו נחשב לשני מינים, לכן ה"נ דחולין והקדש אינן שני מינים לכך הו"ל דיבור בעלמא, ודו"ק ודפח"ח.

והנה במאי דיליף ר"י (מנחות דף כ"ב ע"א) דמין במינו אינו בטל מולקח דם הפר ודם השעיר וגו',

דרשינן ממקלל אביו ואמו לרבות בת טו"א ולא דרשינן איש איש דדב"תו כלשון בנ"א, אבל למ"ד דלחלק צריך קרא ע"כ דלא דב"תכלשון בנ"א.

מעתה יבואר היטב דלכך חשש יעקב דעשו יעורר עליו קטרוג בממנ"פ הן על מניעת כיבוד אב והן על לקיחת ב' אחיות, כי נתיירא שמא יבוא עליו על שביטל מכיבוד אב ואם כ"ב שנים, וכאמור ויירא יעקב מאוד דקאי על כיבוד אב' שנא' בו מורא, וכאשר ירצה יעקב להצטדק דשפיר יצא יד"ח כיבוד ע"י שליח אפי' לכתחילה משום דשלוחו של אדם כמותו ממש, והיינו משום דמילי מימסרן לשליח כדילפינן מהפרה וחלוצה דמילי מימסרו לשליח, דדווקא בהני לא מימסרן מילי אבל בעלמא מימסרן, דשני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, או אז יטען כנגדו דכיון דשני כתובים הבאים כא' אין מלמדין וא"כ הא דאין שליח לדבר עבירה משום דמעילה וטביחה ומכירה הו"ל שני כתובים הבאים כא' ואין מלמדין, וא"כ לא דרשינן הוא ההוא, ולא דרשינן דם יחשב לאיש ההוא אחד ולא שנים, אלא דרשינן איש איש לרבות שנים שאחזו באבר, והיינו דלא דברה תורה כלשון בנ"א, ומינה דלחלק צריך קרא, וא"כ מ"ש ולקח מדם הפר ומדם השעיר שניהם כאחד במשמע, ושמעינן מינה דמין במינו אינו בטל, והטעם משום דכ"א מחזק את חבירו דאזלינן בתר החומר, וממילא דחולין וקדשים אינם ב' מינים ולא אמרינן דגר שנתגייר הו"ל כבריה חדשה וכקטן שגולד, וא"כ לא הותרו רחל ולא, ובכך יעורר כנגדו שחטא בב' אחיות ועל כן ויצר לו על איסור ב' אחיות, וז"ש ויירא יעקב בגין כיבוד אב ואם ושוב ויצר לו על איסור ב' אחיות.

ומה"ט ויחץ את העם וגו' לשני מחנות רחל לחוד ולאה לעצמה, שהרי עכ"פ לא יוכל להתגבר הן על לאה על איסור ב' אחיות והן על רחל בגין חטא מניעת כיבוד אב, דעל אחת מהנה יש לו אמתלא מעליא, ועל כן עכ"פ והיה המחנה הנשאר לפליטה. והנה בערבי נחל (דרוש ב' לשבנה"ג, ובפר' בא ובפר' ראה) פירש מאה"כ (תהלים יט, י) משפטי ה' אמת

שנים שאוחזין בסכין וחד הוא ולא אנוס הוא ולא שוגג הוא ולא מוטעה, ואידך מהוא ההוא, ואידך הוא ההוא לא דריש, הרי דלמ"ד שני כתובים הבאים כא' מלמדין בהכרח דדריש הוא ההוא, ולמ"ד אין מלמדין ס"ל הוא ההוא לא דרשינן.

והביא מ"ד בגמ' זבחים (דף ק"ח ע"ב) ת"ר איש איש מה ת"ל לרבות שנים שאחזו באבר והעלו שחייבין וכו' דברי רבי שמעון, רבי יוסי אומר ההוא אחד ולא שנים, א"כ מה ת"ל איש איש דברה תורה כלשון בנ"א, ור"ש האי היהא מיבעי ליה לרבות שוגג אנוס ומוטעה, ור' יוסי מהוא ההוא, ור"ש הוא ההוא לא דריש עי"ש בסוגי', מבואר דלמ"ד דדברה תורה כלשון בנ"א ולא דרשינן איש איש בהכרח דדרשינן הוא ההוא, משא"כ אי לא דברה תורה כלשון בנ"א ודרשינן איש איש ע"כ דהוא ההוא לא דרשינן.

עפי"ז כתב האו"ח דהעולה מב' סוגיות אלו בזבחים וקידושין דהא אי דב"ת כלבנ"א תליא בפלוגתא אם שני כתובים הבאים כא' מלמדין, דאי שני כתובים הבאים כאחד מלמדין ובהכרח דדרשינן הוא ההוא וא"כ צ"ל כמבואר בסוגי' בקידושין, א"כ לא דרשינן איש איש דדברה תורה כלשון בנ"א, אבל למ"ד שני כתובים הבאים כא' אין מלמדין דלדידיה לא דרשינן הוא ההוא, א"כ דרשינן איש איש והיינו דלא דברה תורה כלשון בנ"א, (הובא במנחת יהודה וירושלים פר' דברים).

ובגמ' סנהדרין (דף פ"ה ע"ב) ת"ר אביו ואמו קלל לאחר מיתה וכו', הניחא לר' יונתן דמייתר לה קרא אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר, דתניא איש איש מה ת"ל איש איש לרבות בת טו"א, אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו, אביו שלא אמו אמו שלא אביו מנין, ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל אמו קלל דברי ר' יאשיה, ר' יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד ואחד בפני עצמו עד שיפרט לך הכתוב יחדיו, מנ"ל, נפק"ל מומקלל אביו ואמו מות יומת, ואידך ההוא מיבעי ליה לרבות בת טו"א, ותיפוק"ל מאיש איש דברה תורה כלשון בנ"א, נמצא דלמ"ד לחלק לא צריך קרא

שלוחים רבים לשלחן, כיון שרק שלוחים מבחי' עליונה כמלאכי עליון יכולים להשתלח ולומר כדברים האלה דיש להקל בתרתי דסתרי, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (בראשית לב, ה) ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו וגו' לשני מחנות, וכבר עמדו בזה מפרשי התורה מה שכפל לשונו לומר 'ויירא' ושוב 'ויצר', עי' רש"י ובאור החיים הק' כאן.

ועפ"י פשטות אפשר לבאר, שבגלל 'ויירא יעקב מאד' על זה גופא 'ויצר לו' על זה שהוא ירא ופחד מעשו, שהרגיש בעצמו שאבדה לו מידת הבטחון, ובפרט אחר שהיו לו הבטחות מפורשות מאת השי"ת, הרי שהיה לו שלא לפחד כלל. וכשראה בעצמו שהוא ירא אמר הרי מאן דמפחד חטאה הוא (ברכות דף ס' ע"א), וודאי גרם החטא לבטל את הבטחת הקב"ה, ועל זה 'ויצר לו' ברוב שפלותו, שסבר דמאחר וחטאתי ולכן אני ירא.

וכעין זה כתב גם בספה"ק אהבת שלום כאן, וזל"ק, יש לפרש על דרך מאמר החסיד שהובא בספר חובות הלבבות (שער אהבת ה', פרק ו) וזה לשונו, אני בוש מאלקים, שיראני ירא זולתו. ולזה כשראה יעקב אבינו ע"ה יראה חיצונית אצלו, היצר לו עד למאוד על זה, עכלה"ק. וכן ביאר בדרך זה להלן עה"פ (בראשית לב, יא) קטנתי מכל החסדים ומכל האמת וגו', ויש לפרש על דרך זה, דהנה איתא במדרש, והביאו רש"י ז"ל בפסוק זה, כי במקלי עברתי את הירדן, שנתן מקלו בירדן ונבקע הירדן. והיינו, שמצד גודל בטחונו בהשי"ת נעשה לו גם, [וכנודע מה שהביא הרה"ק מקאמארנא זי"ע בכתביו (נוצר חסד, פ"ו אהבה אות ח; היכל הברכה, דברים א, כב; וראה דגל מחנה אפרים, פרשת וישלח עה"פ ויאמר אלקי אבי), מעשה שהיה אצל הבעש"ט הק' זי"ע, כשהיה צריך לעבור את הנהר דניעסטער (שהוא נהר גדול מאד בסביבות העיר קיוב) הוציא את החגורה ופרש אותה על המים, נעמד עליה וכך עבר עד לקצה השני של הנהר. כששאל אותו אחד מתלמידיו, אם עשה זאת על ידי כוונות בשמות הקדושים, ענה: חס ושלום, רק מתוך אמונה פשוטה בהשי"ת]. והנה בכאן

צדקו יחדיו, וזל"ק, הדבר ברור דבכמה דוכתי דאשכחן דחמיר דיני שמים מדיני אדם, היינו דוקא ממשפט הנעשה בפני בי"ד שלמעלה, הם דנין כך, משא"כ משפט שהקב"ה דן בעצמו שהוא רחום וחנון אינו דן כחומרת דיני שמים. ואע"ג דדיני שמים נמי דבר שפתיו ומאמר פיו של הקב"ה הוא, היינו שנתן לבי"ד שלמעלה חוקים ומשפטים אלו, אבל משפט היוצא מאיתו לבד יתברך דן כקולי בני אדם, ואדרבה איפכא נמו, היכא שיש חומר בדיני אדם מבדיני שמים דן כקולי דיני שמים. ויתכן בזה מאמר הפסוק משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, רצ"ל משפט של הקב"ה הוא שני הצדקות ביחד, צדקות דיני אדם וצדקות דיני שמים, עכ"ל.

ומבואר מזה כי אף שמדיני אדם א"א להקל בב' קולי דסתרי אהרדי, מ"מ בדיני שמים אין המשפט כן, אלא אלו ואלו דברי אלוקים חיים, וסוד יש בדבר כמש"כ הריטב"א בעירובין (דף י"ג ע"ב), וממילא אין מניעה בשמים ממעל לדון ולהקל גם בתרתי דסתרי.

ועל כן כשביקש יעקב להנצל ולומר עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, וכנודע שנתכוון בזה לרצות פני האדון ה', וכאשר ביאר בזה בספה"ק נועם אלימלך באריכות, ולכאו' היאך יאמר שקיים כל תרי"ג מצוות והלא ממנ"פ אי קיימא הא דכיבוד אב ע"י שליח לא קיימא הא דלקיחת ב' אחיות, ואי קיימא הא דב' אחיות לא קיימא הא דכיבוד אב, וממנ"פ נחסר א' מהנה בקיום תרי"ג מצות, ע"ז הוסיף לומר דאף כי במשפט המסור לנו א"א לדון בתרתי דסתרי, אך משפטי ה' אינם כן אלא יחדיו צדקו, וראי' לזה ופרה אדומה הקרבתי, שהרי תמן מצינו ענין זה דתרתי דסתרי מהני, שהרי הפרה מטהר טמאים ומטמא טהורים באומר קדוש, וא"כ חזינן שאין לדון ולשפוט בדיני שמים בממנ"פ דלהוי תרתי דסתרי, ויתכן לדון כל דין לעצמו להקל, וממילא שפיר יתכן כי תרי"ג מצות שמרתי שנתקיים בי מצות כיבוד אב והוי ע"י שליח, ומכל מקום לא הוי בי עון ב' אחיות, ודו"ק. ולכן שלח יעקב מלאכים ממש אף שהיו לו

לא יוכל איש הישראלי לעמוד בצדקתו וללחום נגד היצה"ר, ומעשה אבות סימן לבנים דמצינו דכאשר יוסף הצדיק גלה למצרים ולעבד נמכר יוסף, כשבא לידי נסיון אמז"ל (סוטה דף ל"ו ע"ב) כי דמות דיוקנו של אביו נראה לו, ובכך נהיה אות לדורות עולם כי צורתו של יעקב תעמוד לעזר תמיד כמ"ש (תהלים כ, ב) ישגבך שם אלקי יעקב.

וזש"ה 'זוכרתי את בריתי יעקב' וגו', הזכיר יעקב בראשונה שלא כסדר תולדותיהן, דהנה וזכרתי רומז לבחי' זכר המוליד ומשפיע, ורצ"ל כי דייקא יעקב הוא שישפיע אור צדקתו להיות לעזר לכל הבאים אחריו, וזכותו תעמוד לבני ישראל להשפיע עליהם קדושה וטהרה ויראת שמים, ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור שממה שישפיע על בני ישראל שיתנהגו כהוגן יעמוד להם אף ברית יצחק ואברהם, עכתוד"ק.

ובמדרש (ב"ר סח, יג) פתר קרייה לכל פרשת גלות יעקב מבית אביו חרנה, שמרמז על כל גלויות ישראל, וכאשר קבעו חז"ל הכלל (ראה רמב"ן בראשית יב, ו) דמעשה אבות סימן לבנים, ויציאת יעקב באותה העת וכל תפילותיו אל הקב"ה ביציאתו והבטחת הבוכ"ע ליעקב, הכל היה למען בניו אחריו בכל ארצות גלותם שעתידים להיות שם, וא"כ אף פרשתנו זו העוסקת בשיבתו של יעקב לבית אביו בארץ ישראל מרמזת על קץ הגאולה בו ישובו ישראל מארצות פזוריהם, ויטלו המלכות מעשו הוא אדום.

ועל דבר זה היו כל תפילותיו של יעקב עתה, כי ידע יעקב שבעת ההוא עקבתא דמשיחא לא יהיו ישראל ראויים לגאולתם מצד זכויותיהם עצמם, אלא כמו שאנו מבקשים אם לא למענו יעש וכו', שיעשה רק למען שמו הגדול המחולל בגויים, כי אין שמו שלם עד שימחה זרעו של עמלק (מדרש תנחומא, פרשת תצא, אות יא), ואין לקרוא השם ככתובתו הוי"ה בשלימות כי מן המיצר קראתי י"ה (תהלים קיח, ה), וכביכול נפרדו אותיות השם יו"ד וה"א מאותיות ו"ו ה"א, ואמנם שמבואר בספה"ק (ראה ישמח משה זי"ע, סוף פר' תשא, ד"ה ה' ה') שכלפי מעלה ודאי שאין שום חסרון והשתנות אצל אין סוף ב"ה וב"ש, ועדיין השם הקדוש משפיע כל השפע העליון בשלימות

בשעת חילוק המחנות ראה יעקב אבינו ע"ה אצל עצמו העדר הבטחון, והא ראה שהוצרך לחלק לשני מחנות מצד גודל הפחד מעשו, שזהו העדר הבטחון. וזהו קמנתי מכל החסדים גו', פירוש שיעקב אבינו ע"ה היה מצמער מאוד על שראה שנפל ממדרגתו, כי בתחילה במקלי עברתי את הירדן, מצד גודל הבטחון שהיה לי, ועכשיו הייתי לשני מחנות, מצד העדר הבטחון, ואולי לא אהיה כדאי להעשות לי גם להנצל מיד עשו. ולכך הוצרך לבקש הצילני נא, פירוש שביקש עזר מהשי"ת שיעשה לו גם ואף שאינו כדאי, עכלה"ק.

*

ואפשר לבאר עוד, ובהקדם מש"כ בספה"ק תפארת שלמה (פר' בחוקותי, עה"פ וזכרתי את בריתי וגו'); פר' דברים, ד"ה השליך) לבאר מ"ד במד' (איכ"ר ב, ב), עה"פ השליך משמים ארץ תפארת ישראל (איכה ב, א), א"ר יהושע בר' נחמן משל לבני מדינה שעשו עטרה למלך, הקניטוהו וסבלן הקניטוהו וסבלן. אמר להם המלך כלום אתם מקניטין אותי אלא בעבור עטרה שעטרתם לי, הא לכון טרון באפיכון. כך אמר הקב"ה לישראל כלום אתם מקניטין אותי אלא בשביל איקונין של יעקב שחקוקה על כסאי, הא לכון טרון באפיכון הוי השליך משמים ארץ וגו'.

וביאר הענין לטובה דהנה בכסא הכבוד חקוקים ד' צורות והם אריה נשר כרוב יעקב ר"ת אנכ"י, ואלו הם ד' רגלי כסא הכבוד והמרכבה העליונה, וכן אחז"ל (סנהדרין דף ק"ג ע"א) דמות יעקב חקוקה על כסא הכבוד, והנה כאשר נחרב ביהמ"ק וגלו ישראל ממקומם, והמגיד מראשית אחרית ראה שילכו לגלות ארוכה ומרה גולה אחר גולה, אשר בהם תשרור אימה וחשיכה גדולה, השי"ת ברוב רחמיו חשב מחשבות שיוכלו בני"י לעמוד בנסיונות וקושיים, ולא יתערבו ח"ו בין אוה"ע להמשך אחריהם, על כן שלח את יעקב אבינו שיתלווה אל בני"י ויהיה עמהם בגלותם. כי ידע הקב"ה כי לולי זכותו של יעקב אבינו לא יהיה אפשר לסבול את עול הגלות, וזה שרמזו באמרם שהשליך את דיוקנו של יעקב מכסא כבודו דהיינו שיעקב יאיר להם את הדרך ויגונן עליהם כדי שנצח ישראל לא ישקר ח"ו, כי בלתי זכותו של יעקב

בחינות רחל ולאה שנתפרדו בגלות, ולכן ויצר לו כי מן המיצר קראתי י"ה עי"ז שויחץ את העם אשר אתו לשני מחנות, ואין שמו ואין כסאו שלם.

על זה התפלל יעקב אבינו אלקי אבי אברהם וגו' הוי"ה האומר אלי שוב אל ארצך, שהקב"ה ישיב את שבות עמו למען שם הוי"ה שיהיה בשלימות, ואף שיהיו בבחי' קטונתי מכל החסדים ומכל האמת שלא יהיו ראויים לגאולתם מ"מ עשה למען כי במקלי עברתי את הירדן הזה, ואיתא בילקוט (תהלים קי, ס' תתסט) עה"פ (תהלים קי, ב) מטה עורך ישלח ה' מציון, איזה מטה זה מטה של יעקב שנאמר כי במקלי עברתי את הירדן הזה, והוא המטה שהיה ביד יהודה ומטך אשר בידך (בראשית לח, יח), והוא המטה שהיה ביד משה מטה האלקים בידו (שמות ד, כ), והוא המטה שהיה ביד אהרן וישלך אהרן את מטהו (שם ז, י), והוא המטה שהיה ביד דוד שנאמר ויקח מקלו בידו (שמואל א' ז, מ), והוא המטה שהיה ביד כל מלך ומלך עד שחרב בית המקדש ונגנו, ועתיד לימסר ביד מלך המשיח ובו עתיד לרדות את אומות העולם, לכך נאמר מטה עורך ישלח ה' מציון, ואותו מטה שהיה גם מטהו של משה היה חקוק עליו שם המפורש והוא המטה שבו עתיד להתגלות מלך המשיח ולרדות בו את הגויים ולתקן עולם במלכות שד".

וזהו במקלי עברתי את הירדן, מקל"י עולה בגימטריא ג' מילואי שם הוי"ה ב"ה במילואי ע"ב ס"ג ב"ן, ירדן מרמו על דינים כדאיתא בספה"ק יר"ד די"ן, ואמר יעקב הרי תחת שיהיה שם המפורש במלואו להתגדל ולהתקדש על כל העמים ולהכרית כל האלילים ועובדיהם, הרי עתה בגלות הייתי לשני מחנות שיש פירוד בין אותיות שמו ואין כסאו ושמו שלם.

ואתה אמרת היטב איטיב עמך, נקט לשון כפול שאף אם לא ראויים הם שתטיב להם בזכות עצמם, אבל אמרת איטיב עמך היינו גאולה לעצמך כלפי מעלה שאיטיב למען שמו, ולכן בזכות זה תקיים הבטחתך ושמתי את זרעך בחול הים אשר לא יספר מרוב, ואיתא במפרשים שהבטחה זו עדיין לא נתקיימה במלואה שיהיו ממש באופן שלא יוכלו להספר, וזה יעוד שיתקיים רק לעתיד לבוא בגאולה

ללא שום חסרון, אלא החסרון הוא מצד המקבלים ברואי מטה, שאין אנו מרגישים באור הגדול הנשפע לנו משמו הגדול מגודל ההסתר פנים בגלות, עד שנראה לנו כאילו אין שמו שלם ומן המיצר קראתי י"ה ואין שם הוי"ה בשלימות.

וכתיב (ישעי' סג, ט) בכל צרתם לו צר, והקב"ה מצטער בצרתם של ישראל, וכדאמרו חז"ל (סנהדרין דף מ"ו ע"א) דהקב"ה מצטער אפילו על דמן של רשעים, ובשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי. והדברים נוראים, דמיירי הכא באחד שנתחייב מיתה בבית דין, וכבר תרו וחיזרו ללמד עליו זכות להצילו מן הדין, וגם היה הדבר בעדים והתראה שהתרו בו שלא ימרה את פי ה', וקיבל עליו ההתראה ואמר אף על פי כן, עד שאין לך רשע גדול מזה ולאחר שדנוהו בית דין יצא דינו למיתה, ועל אדם זה אומר הקב"ה "קלני מראשי קלני מזרועי", הלא תסמנה שערות ראש מדברי הקב"ה שאומר שאין ביכולתו לסבול את הצער וצער השכינה גדול הוא מחמת פושע זה שדנוהו למיתה. וכן שכן וקל וחומר כשהישר והראוי בצער שהשכינה הק' מצטערת עמו בצרתו.

על זה אנו מבקשים אנא הוי"ה הושיעה נא שכביכול ישלח ישועה לעניין השם שיתרחב שוב לשלימותו לחבר שוב אותיות הוי"ה להדדי שיקרא ככתיבתו, וכיון שבכל צרתם לו צר ושכינה מצטערת ושמו הגדול מחולל בגויים יאמר ה' למעני למעני אעשה ומלאך פניו יושיעם.

על זה היתה תפילתו ודאגתו של יעקב אבינו, ועי"ז רמו הפסוק ויירא יעקב מאד ובוזה ראה סימן לבניו שיהיו מתפחדין ומתבהלין מעשו בגלות אדום, וראה שויצר לו היינו 'בכל צרתם לו צר', שכביכול צר כלפי מעלה ואין שמו שלם, כי שכינה הק' מצטערת בצרתם של ישראל, ויש פירוד בין אותיות שמו.

ואמר ויחץ את העם אשר אתו, היינו עפ"י מה דאיתא בספרי המקובלים (ראה ישרש יעקב, כללים בסוד רחל ולא, אות נא-נב) דלאה היא בחי' שם י"ה ורחל היא בחי' ו"ה, ולעתיד לבוא יתחברו יחד והיו לאחדים בידך יעו"ש. אכן בזמן הזה יש פירוד ביניהם, וזהו ויחץ את העם וגו' לשני מחנות, היינו

יום שב"ק

בפסוקד"ז זימרו 'רוממות א"ל' ואמרו 'זכרות' פסוק בפסוק, כנהוג ביום שיש ברית מילה. תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הר"ר חיים בלומנטל מפעיה"ק.

בעליות התכבדו, כהן - הר"ר לוי קאהן מליקווד, לוי - הרב אברהם אליהו וואזנר שליט"א מפעיה"ק, שלישי - הגה"ח רבי יואל נחום מאשינסקי שליט"א רא"כ מנחם ציון בירושלים, רביעי - הרה"ג ר' ישראל מאיר שלאס מבית שמש, חמישי - הרה"ח ר' יצחק שלמה הרשקוביץ מפעיה"ק, שישי - מרן שליט"א [וערך מרן שליט"א מי שברך וקריאת השם, לרגל הולדת הבת להר"ר יוסף זלמן שנטג מקרית צאנז טבריה (בה"ר שמואל צבי ז"ל מב"ב, וחתן להבחל"ח הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי טובי מפעיה"ק)], שביעי - הרה"ג ר' שמשון בלומנטל ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, המוהל הרב בנימין שר מפעיה"ק, הר"ר יקותיאל יהודה וינברגר מקרית צאנז טבריה, אחרון - הנדיב הר"ר יצחק זעליג רייך מלונדון, מפטיר - החתן מורנו שמעון דוב נ"י בן הרה"ג ר' שמשון בלומנטל ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, הגבה - הר"ר פישל טובי מוויליאמסבורג, גלילה - הר"ר יהושע טובי מוויליאמסבורג.

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' חיים רייניץ מב"ב. אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר יקותיאל יהודה וינברגר מקרית צאנז טבריה (ב"ר ישראל צבי מפעיה"ק, ור"ר ישעי' שלום שליסל מב"ב).

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה ע"ד המדרש (ב"ר עה, ח) וישלח יעקב מלאכים, זהו שנאמרה ברוח הקודש על ידי שלמה מלך ישראל (משלי י, ו) ברכות לראש צדיק ופי רשעים יכסה חמם, כנגד מי אמר שלמה המקרא הזה, לא אמרו אלא כנגד יעקב ועשו, ברכות לראש צדיק זה יעקב ופי רשעים יכסה חמם זה עשו הרשע, וצ"ב.

ויש לפרש דהנה כל ענין מריבת עשיו נגד יעקב היה על שנטל הימנו הברכות, וכפרש"י (ד"ה גרתי) עם לבן גרתי וגו' לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחיק שהרי לא נתקיימה בי.

והנה לכאוף לפי הנראה נטל יעקב את הברכות בערמה שהרי ביקש לברך את עשיו, ואמנם מן השי"ת יצא הדבר כי שומר נפשות חסידיו שלא תצא מיצחק אבינו מכשול לברך את אותו רשע, והיינו דהרי באמת מה שחפץ לברך את עשיו הוא בגין

העתידה, ומכאן אתה למד שעל זה היתה תפילתו של יעקב אבינו שביקש על הגאולה העתידה שיעשה למען שמו הגדול שהבטיח איטיב עמך היינו שייטיב עם השכינה הק' למען לא תהיה יותר בצער ובגלות. יעזור השי"ת שיעשה כבר למען שמו ויתקיים בנו מקרא שכתוב (עובדיה א, כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה, בגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

כסיום השולחן הטהור, התקבלה הידיעה, כי הגאון הגדול רבי חיים יעקב מנחם שוורץ זצ"ל דינא רבא דקהלתנו הק' ורב מרכז רפואי צאנז ע"ש לניאדו, אשר זה עתה יצא לביתו אחר השתתפותו בשולחן הטהור, לא חש בטוב וכרע על עמדו במעלה רחוב רב סעדיה גאון, סמוך ונראה ממש לבית חיינו. כשכוחות ההצלה הוזעקו במהירות.

מאות האברכים והבחורים פתחו מיד באמירת פרקי תהלים לרפואת הגאון רבי חיים יעקב מנחם בן טוביא בקול רעש גדול בבכי ובזעקה בתפילות ובתחנונים למען הצלת חייו של הדיין הנערץ שכל ימיו היה קודש להורות לעם דבר ה' זו הלכה. בהלם כבד, בצער רב וכיגון נוקב תהומות, התקבלה הידיעה המרה והקשה על הסתלקותו הפתאומית אחר מאמצים מרובים של כוחות ההצלה, אלא שכבר נגזרה הגזירה ובמיתת נשיקה בפתע פתאום נסתלק לבית עולמו.

עם סיום השולחן הטהור טרם יציאתו מהיכל המתיבתא עוד שוחח עם ידלחט"א הגרש"א שפירא שליט"א בענין הפלפול שמסר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א זה עתה בשולחנו-הטהור. ביציאתו מהשולחן הטהור, עוד נתן הוראות הלכה למעשה למשגיח כשרות של המרכז הרפואי לניאדו ואחר שוחח עם רעו וידידו יבדלחט"א הגר"י בויס שליט"א רב דביהמ"ד נווה הורים 'שפע חיים' בקרית צאנז בענייני הלכה, ותוך כדי ששפתותיו דובבות בתורה, לפתע פתאום כרע על משמרתו.

בחצר בית רבוה"ק והיכל תפילתם ולימודם, שם התגדל מינקותו וצמח לאילנא רברבא, שם זרח אורו והאיר לארץ ולדרים עליה, שם עסק כל ימיו בישיבה של מטה. כאן עלה לישיבה של מעלה. ויהי המקום לחרדת אלקים.

האבידה עדיין טרייה וקשה לעיכול, הלב עדיין אינו מאמין כי מאור פניו האצילות שהקרינו קדושה ויראת שמים - איננו עוד אתנו. רוכב בערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק, ואנו אין לנו לרחם ולבכות אלא על עצמנו, על הדור היתום שמתיתם מגדוליו ומענקי הרוח שבו. אוי מה היה לנו, אוי אוי.

ששמר תרי"ג מצוות.

ובמדרש פליאה (הובא בדמשק אליעזר, ועוד) הוסיפו עוד, עם לבן גרתי וכו' ופרה אדומה הקרבתי, והוא פלאי דהא מצות הקרבת פרה אדומה היא נמו אחד מתרי"ג מצוות התורה ונכלל כבר באמרו 'ותרי"ג מצוות שמרתי', ומה רצה להוסיף בזה.

בבעה"ט הביא המסורה גרתי ב"פ, חדא הכא, ואידך (תהלים קכ, ה) אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר, וצ"ב מה מלמדנו.

בספה"ק ייטב לב (בפרשתן) הביא דברי המדרש שמשמך להכא הפסוק (תהלים מג, ג) שלח אורך ואמיתך המה ינחוני, וצ"ב.

בס' 'בני יוסף' (להגאון רבי יוסף בנימין רייד זצ"ל נכד זקה"ק מוהרצ"א זי"ע) הביא בפרשתן מה ששמע מאביו ששמע מרבו רביה"ק מראפשיץ זי"ע שהיה לו חזיון לילה ושמע במתיבתא דרקיע שפירשו הפסוק וישלח יעקב וגו' בכמה אופנים, ואח"כ הגיד הרה"ק מראפשיץ זי"ע כמה פירושים בשב"ק על שולחנו המהור, ואמר ששמע הרבה יותר אך כמה פירושים אסור לו לגלות, וכמה פירושים נשכחו ממנו. ובס' בני יוסף שם כותב כי אביו זצ"ל אמר לו כמה פירושים אך לאחר שהיה אז רך בשנים נשכחו ממנו וזוכר רק חצי פסוק בכיורו, ולאשר שחביבין עליו דברי הצדיק על כן הציגם בספרו, ובתו"ד ביאר שם דתיבת וישלח נתחלק לב' תיבות אותיות ו"י שלח, היינו שישלח מעמו העצבות, יעו"ש מה שביאר בזה לדרכו בקודש. וכל מימרא של צדיק יש לו כמה וכמה פירושים, ואף אנו נענה חלקינו בביאור הרמוז ד'וי שלח'.

להלן בפרשתן (פסוק יט) ואמרת לעבדך ליעקב מנחה הוא שלוחה לאדוני לעשו והנה גם הוא אחרינו, ובבעה"ט הביא מסורה ג"פ שלוחה, חדא הכא, ואידך (בראשית מט, כא) נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, ואידך (יחזקאל ב, ט) ואראה והנה יד שלוחה אלי והנה בו מגילת ספר, וצ"ב מה מלמדנו.

עוד בהמשך הפרשה (בראשית לב, כה) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר וגו', ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל. ובגמ' (ברכות דף י"ג ע"א)

שהיה עשיו איש ציד (בראשית כה, כז וברש"י שם) והיה צד ומרמה את אביו בפיו ומראה עצמו כירא את השם ורודף אחר המצוות והיה שואלו היאך מעשרין את המלח ואת התבן וכו', ואילו היה יצחק מכיר ויודע רשעותו של עשיו בוודאי היה מרחקו מפניו, ובוודאי שהיה מברך את יעקב אשר הוא הוא הראוי לקבל אותם.

זה שאמרו חז"ל במדרש ברכות לראש צדיק זה יעקב, כי הברכות ראויות לבוא על ראש אותו צדיק מאז ומקדם, וכי יתמה היאך באמת רצה יצחק לברך את עשיו עד שהיה יעקב צריך לבוא בערמה לקבל הברכות, על זה השיב ופי' רשעים יכסה חמם זה עשיו הרשע, שכל מה שביקש יצחק לברכו הוא רק בגין שהיה צד את אביו בפיו, דהיה מראה את עצמו כירא את השם ורודף אחר המצוות, ועל כן לא הכירו אביו אבל אם היה יודע האמת בוודאי שהיה מעניק את הברכות ליעקב, כאשר סופו מוכיח על תחילתו כי כאשר ראה שגיהנום פתוחה תחתיו כמ"ש רש"י (כו, לד) מיד אמר גם ברוך יהיה, והבן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הר"ר שמואל ישראלי מחיפה, לוי - הר"ר אלימלך (ברמ"פ) לוי מפעיה"ק, שלישי - הר"ר יוסף מאיר מאשינסקי מבית שמש, הגבה - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, גלילה - העסקן הר"ר ישראל גריין מפעיה"ק. בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג רבי שמואל ייגר שליט"א דומו"צ בב"ד נתניה לדיני ממונות, ורא"כ חושן משפט במרכז התורה, דרוור יקרא - הרב נתן מלר מפעיה"ק, שבת היום - הרב אברהם צבי ארנפלד מאלעד.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (בראשית לב, ד-ה) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום, ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה וגו'.

ברש"י (ד"ה גרתי) עם לבן גרתי וגו', לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר וכו', דבר אחר, גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן גרתי ותר"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי מעשיו הרעים, ע"כ. ונודע הקו' דהיאך חשב יעקב לרצות את עשיו על ידי כן שאמר לו

לידינו איזה מצוה צריכים להקטינה ולומר אפילו אין
אנו יכולים לעשותה בכוונה רצויה ובהכנה דרבה
כאחד מהגדולים מכל מקום אל יחמיצנה, כי בודאי
יעלה לרצון לפני אדון כל, אפילו לפי קומן כוחנו
וכוונתנו, לזאת אנחנו בני ישראל נקראים בבחינת
ה'קטן', עכ"ד יעו"ש.

ויש להוסיף בביאור דבריו, שכיון שהחשיב עצמו
כממש וכישות, ומאידך ידע באמת גדלות הבורא
ב"ה שהוא אין חקר כנ"ל, וכן את חשיבות המצוות,
על כן גמר בדעתו שכיון שאינו ביכולתו לקיים
כראוי, על כן הריהו פטור מכך לגמרי. אולם יעקב
אבינו ע"ה אשר היה עניו באמת, לזה אמר עצמו הרי
אני לעצמי איני כלום, וכלא נחשב אני, ומעתה
כאשר ציוונו יוצרנו הבורא ב"ה לקיים מצוותיו, הרי
שהוא הנותן הכח והוא עושה הכל. וכיון שציוה
הבוכ"ע גם לילוד אשה בשר ודם לעסוק בתורה
אשר קוב"ה ואורייתא חד (זוה"ק ח"ג, פר' אמור, דף ע"ג
ע"א), הרי שבהכרח שהאדם לעצמו אינו עושה
מאומה, וכל מה שיש ביד האדם לקיים ולעשות הוא
בכח הניצוץ האלוקי מאת הבורא ב"ה אשר הוא
משפיע שיוכל לקיים המצוות. ובפרט דקוב"ה
משתמש במאני תבירין (זוה"ק ח"ב, פר' יתרו, דף פ"ו
ע"ב), וכשם שנתן הכח לאתונו של בלעם לפצות
פיה, כן נמי יש בידי לעשות, ומעתה מחוייב אני
להשתדל בפי מיסת ידי ועד כמה שידי מגעת וה'
יהיה בעזרי.

ולזה קרא הכתוב את עשיו 'בנה הגדול' היינו
שכיון שהלך בגדולות, ודימה שיש בכוחו לעשות
דבר מה, ממילא בא לידי ייאוש וחדל משמירת
התורה והמצוות, משא"כ יעקב הוא 'בנה הקטן'
והוא היה מידתו מידת הענוה, וידע שכל מה
שעושה אינו כי אם בגדר השתדלות, כי רק בכח
אלוקי יש בידו לקיים איזה מצות ממצוות השי"ת.

- יסוד הענוה להיות עניו ושפל ובד בבד לשלב
בחי' ויגבה לבו בדרכי ה' -

ויש להרחיב בביאור הענין, דהנה יסוד עבודת
השי"ת ויסוד החסידות ושורש העבודה הוא להיות
במידת ההכנעה והשפלות, וכמו שנא' (משלי טז, ה)
תועבת ה' כל גבה לב, וכן לימדונו חז"ל (סוטה דף ה'

הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, אלא מעתה
הקורא ליעקב יעקב ה"נ, שאני התם דהדר אהדריה
קרא, והקשו המפ"י דהא גופא קשיא למה אהדריה
קרא, ומה טעם דשם אברם נעקר לגמרי (וראה אור
החיים הק' בראשית לה, י).

- עשיו סבר שאינו ראוי לקיים התורה והמצוות -
לבאר כל אלו, נקדים להביא מש"כ בספה"ק
לקוטי מהר"א מהרה"ק מהר"א מקאזניץ זי"ע (נכד
המגיד מקאזניץ זי"ע), שכתב לפרש (פר' תולדות) מאמר
הכתוב (בראשית כו, טו) ותקח רבקה את בגדי עשיו
בנה הגדול וגו' ותלבשה את יעקב בנה הקטן. דלכאו'
קשה מדוע קראה התורה לעשיו 'בנה הגדול' והרי
מכר את הבכורה ליעקב.

ופירש הרה"ק מהר"א שבודאי לא היה עשיו איש
פשוט, רק מסתמא היה גם כן בעל מוח והילוכו היה
תמיד בגדלות המוחין ובשכלות חדשות, דהלא בנו
של יצחק ורבקה היה ולא קטלא קניא באגמא היה,
וכל דבר מצוה היה חוקר לירד לעמקה. וכשהגיע
לידו איזה מצוה לעשותה היה חושב גודל רוממות
המצוה, וגם שצריכים הכנה גדולה להמצוה, ומכח
מחשבתו הזאת הורחק מעצמו המצוה כרחוק מזרח
ממערב. כי הכיר במחשבתו גדלות הבורא כל
עולמים ב"ה וב"ש וידע שהוא אין סוף ואין חקר
לתבונתו לית מחשבא תפיסא ביה כלל, וכן הבין
גדולת כל מצוה ומצוה אשר שורשו בגבהי מרומים,
וגודל התיקונים הנעשים בעולמות העליונים
והאורות הקדושים הנמשכים מכל מצוה ומצוה.
וכיון שהמצוות גדולים וחשובים כל כך מעתה
צריכים להיות ראויים לקיימם ולהיות כמלאך
אלוקים ממש, והיה נדמה לו שאין הוא ראוי
לעשותם ואין ביכולתו לקיימם כראוי, וממילא
השליכם ולא עשאם, וסבר כי אין לבו אל שער
המלך בלבוש שק. ולזה נקרא 'בנה הגדול', היינו על
שם גדלותו ומחשבתו הנ"ל, שהחשיב המצוות
כגדולות מאוד, עד שחישב בנפשו שאינו ראוי
לקיימן, וזה שהביאו ליפול מטה מטה.

אבל אנו עם בני ישראל צריכים לידע שאין
הקב"ה בא במרוניא עם בריותיו (ע"ז דף ג' ע"א) ורצונו
שיעבדו כל אחד כפי כוחו ודעתו, ולכן בשיגיע

וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. ופי' שם באריכות שצריך להתבונן בב' הדברים, מהד שפלות עצמו והכנעה וענוה, ומאיך לידע גדולת נשמתו אשר היא חלק אל"ה ממעל, בחי' אלוקות ממש, וכדכתיב (בראשית ב, ז) ויפח באפיו נשמת חיים, ואמרו (ראה ספר הקנה, בראשית ח, עג; רמב"ן בראשית ב, ז; עמק המלך קכו, ג) מאן דנפח מדיליה נפח, ולזה כל איש ישראל הוא חלק אלוך ממעל. ויתבונן האדם כי נשמתו חצובה משמי מעל, וממילא על ידי כן ינצל ולא יפול ברשת היצר המטמין לרגליו.

על כן צריך האישי הישראלי להתחזק תמיד בכל עת, כי איך שלא יהיה בכל מצב שהוא לא יעזבוהו חסדי הבורא ב"ה אשר וחסד ה' מעולם ועד עולם, ורחמיו על כל מעשיו אף על בריה שפילה ונשמה ריקה ומלוכלכת, כי חסדי ה' לא תמו ולא כלו רחמיו. - רצון השי"ת שירמה האדם עצמו שיוכל לעבדו הגם שבאמת אינו ראוי -

ועפי"ז ביארנו מ"ד במדרש (ב"ר ה, ה) א"ר סימון, בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא וכו', הה"ד (תהלים פה, יא) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו, אמת אומר אל יברא שכולו שקרים, חסד אומר יברא וכו', שלום אומר אל יברא, צדק אומר יברא וכו', מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ה, יב) ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסים שלך תעלה אמת מן הארץ הה"ד (תהלים שם פסוק יב) אמת מארץ תצמח, ע"כ.

וביאור הענין, כי אם ידבק האדם במדת האמת בשלימות ולא יהיה משוחד מעצמו, הרי מעתה מי יוכל להצמדק בדין, הן אראלים לא זכו בעיניו ובמלאכיו ישים תהלה, וכל שכן כאשר יתבונן באמת היאך העביר שנות חייו, אשר כל מעשיו בספר נכתבים, ובשמים ממעל אין שייך כלל שכחה, כי הכל גלוי וידוע לפניו. ומעתה יתבונן האדם בעצמו שאין הוא ראוי להתפלל לפני השי"ת, ובוודאי שאין תפילתו עולה כלל אחר אשר טימא והטריף את פיו בדיבורי לשון הרע ורכילות, דברים בטלים ודברים

ע"א) הניח הקב"ה כל הרים וגבעות ולא נתן התורה אלא על הר סיני, ואמרו עוד (מגילה דף כ"ט ע"א; סוטה שם) דרש בר קפרא מאי דכתיב (תהלים סח, יז) למה תרצדון הרים גבנונים, יצתה בת קול ואמרה להם למה תרצדון עם סיני כולכם בעלי מומין אתם אצל סיני, כתיב הכא גבנונים וכתיב התם או גבן או דק, ואמר רב אשי שמעית מינה האי מאן דיהיר בעל מום הוא, עיי"ש, וכתיב (ויקרא כב, כה) כי משחתם בהם מום בם לא ירצה. וכמו כן הוא עם בני ישראל אשר בהם בחר ה' מכל העמים בגין ענוותנותם ושפלות רוחם, וכמ"ש בגמ' (חולין דף פ"ט ע"א) בפסוק (דברים ז, ז) לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני. והיינו שבחר השי"ת בעם בני ישראל כיון שהם מתנהגים תדיר במידת ההכנעה והשפלות, והרבה ניתן להאריך בהאי עניינא מדברי חז"ל וספה"ק.

ואמנם למדוני רבוה"ק תלמידי מרן הבעש"ט הק' זי"ע, דמאחר וישנו ירידת הדורות והמוחין נתקטנו, הרי שאם יעסקו וידברו רק מענין ההכנעה והשפלות, שיכיר האדם ערך עצמו, עלולים בניקל לבוא לידי טעות וליפול לזרועות הייאוש, כי יאמר האדם לעצמו דמאחר והוא אין בו מאומה, ונתרחק כל כך מאת הבורא ב"ה, שוב אין תקוה ורפואה למכתו. וכאשר יעבור ויפגום בעבירה קלה הרי שהוא מורד במלכות וממילא נתחייב בנפשו, וידמה כי גרשוהו מהסתפח בנחלת עבדי ה'.

ועל כן הורו הצדיקים ולימדו דרך ה', שבדורות הללו אי אפשר לילך רק במידת ההכנעה והשפלות, כי אם יש לשלב בד בבד גם בחי' הכתוב (דברי הימים-ב יז, ו) ויגבה לבו בדרכי ה'. וכבר הארכנו בזה הדיבור כמ"פ, והבאנו מש"כ הרה"ק התולדות יעקב יוסף זי"ע בספרו בן פורת יוסף, כמה שאמרו חז"ל (אבות ג, א) עקביא בן מהללאל אומר, הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה, דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון. מאין באת מטפה סרוחה, ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה. ולפני מי אתה עתיד לתן דין

אשר לא כדת, ונודע מה שפי' האור החיים הק' הפסוק (במדבר כג, ה) וישם ה' דבר בפי בלעם, שלא חפץ הקב"ה שידבר בלעם בפיו הטמא דיבורי קודש, ולכן הכנים 'דבר' בפיו, שיפסיק ויחצוץ בין פיו לדיבורים שיוצאים הימנו, יעו"ש. והיינו דמאחר ואי אפשר שדיבורי קדושה יעברו בפה טמא, על כן הכנים הקב"ה דבר בפיו. ומעתה יהרהר האדם בעצמו היאך אוכל אני לדבר דיבורי תורה ותפילה, ושיהיה לי איזה שייכות ודביקות לתורה הק', כשאני מלא תאוות ועבירות. ולפי גודל הפגם שפגם במעשיו בכל העולמות בעולם הזה ובעולם הבא, יבוא לידי יאוש לומר כי אפסה מעמו כל תקוה ותקומה.

אכן הבורא ב"ה אשר הוא טוב ומטיב לרעים ולטובים, חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, והוא חפץ להוציא מחשבה מוטעת זו מן האדם, דבאמת חסדי ה' הם בלא גבול ושיעור, וכאשר כתב בזה רביה"ק מהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ד, דרוש יג) שאין ליתן חלילה גבול ושיעור לחסדי השי"ת אשר הם בלא גבול וקץ. ולזה אפי' אם יפול האדם לדיוטא התחתונה ולשער הנו"ן שבשערי הטומאה גם משם יוכל לשוב למוטב לגודל חסדי ורחמי הבורא ית"ש.

על זה אמרו חז"ל דאמת אמר אל יברא, כי לפי מדת האמת הרי שראיתי בני עליה והמה מועטים, ורוב בני אדם אינם ראויים להיות כלי קדוש לעבוד את ה' בקדושה ובטהרה, ושתהא עבודתם סלקא לעילא, ומעתה אל יברא שכולו שקרים, רצ"ל אף בשעה שהוא עובד את בוראו הריהו מלא שקר ואינו כראוי באמת הגמור.

לזה עמד הקב"ה והשליך אמת ארצה, ואמר הבורא ב"ה, כי מוטב הוא שיתחילו לעבדו אף בבחי' שקר, ובבחי' רמיה שאף שידע האדם כי אינו כראוי כל כך, מכל מקום עדיין יש בו איזה נקודה ומעלה, [ואף שאם רק ילמד קצת בספרי יראה וספרי מוסר יראה היאך נדחה ונפל כל כך], ויעבוד את השי"ת בבחי' זו אף שאינה עפ"י האמת, ואח"כ תעלה אמת מן הארץ, ולכסוף יבוא האדם אל בחי' לשמה.

וזהו נמי מה שאמרו חז"ל (פסחים דף נ' ע"ב) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמה

שמתוך שלא לשמה בא לשמה. דלכאוי' היאך יתכן כלל לעסוק בתורה שלא לשמה, והלא שנינו (אבות א, יג) דאשתמש בתגא חלף. אכן אם לא יותר לעסוק בתורה כי אם בבחי' לשמה, הרי שרק הצדיקים הגדולים יוכלו לעסוק בה, ומה יהיה עם כל הכלל כולו. ולזה הורו חז"ל שניתן לפתוח ולעסוק בה אף בבחי' שלא לשמה ובבחי' רמיה שלא עפ"י האמת, וסוף כל סוף המאור שבה יחזירונו למוטב (פתיחתא איכ"ר ב, ד"ה רבי אבא בר כהנא) עד שיבוא לעבדו באמת ובבחי' לשמה.

וי"ל דעל זה רומז שם 'יעקב' שהוא לשון רמיה, וכמו שאמר עשיו (בראשית כו, לו) הכי קרא שמו יעקב ויעקבנו זה פעמיים, ויעקב בענוותנותו סבר כי אין עוד בריה שפילה כמוהו בכל העולם, ומעתה היאך יזכה לעבוד את השי"ת בתורה ובמצוות. ולזה התגבר לעבוד את בוראו בבחי' רמיה, והיינו שירמה את עצמו כאילו יש בו איזה מעלה ובדרך זו יעבוד את השי"ת. ובעוד שעשיו סבר דמאחר ואינו ראוי לעבוד את השי"ת, כי רק מי שהוא כמלאך אלוקים הוא יכול לעבדו ית"ש, ועל כן נפל עד לשאול תחתיה, הרי שיעקב אבינו ע"ה התחזק בעצמו ואמר, כי הגם שבאמת אינו ראוי כלל לעבוד את קונו וצורו, מכל מקום ירמה את עצמו לעבוד העבודה אפי' במצב כזה, עד שזכה והגיע יעקב לבחי' ומדריגת 'ישראל' אשר הוא אתוון יש"ר א"ל, שמרמו על בני העליה הצדיקים, הדבוקים בהשי"ת תמיד בכל עת, וראשם מגיע השמימה.

ועל זה נמי חפץ היה להתגבר שרו של עשיו וביקש שיהיה שמו רק 'ישראל', ולהורות כדעת עשו שרק מי שהוא בבחי' ומדריגה העליונה ולא פגם מעולם, ואף לא בא לידי הרהור עבירה וכל שכן במעשה ח"ו, והוא פרוש מכל ענייני הבלי העולם הזה, רק הוא כשר וראוי לעבוד את השי"ת. והודה ליעקב ואמר לפניו כי הוא אכן ראוי לעבוד את השי"ת כפי גודל מעלתו, ברם מי שהוא בדרגה פחותה מכך לא יגש לעסוק בתורה ובתפילה. על כן קראה התורה לעשיו 'בנה הגדול', וכנ"ל מהרה"ק מקאוניץ שעשיו היה מהלך בגדלות לומר שרק מי שהוא גדול וכמלאך אלוקים הוא שראוי ויכול לעבוד

את השי"ת.

אמנם לזה אהדריה קרא לשם יעקב, ואמר הקב"ה ליעקב 'שמך יעקב' להורות וללמד שאין האמת כעצת עשיו, שכל זה הוא מדברי יצר הרע והשמץ שרו של עשיו, אלא חפץ הקב"ה בעבודתם של עם בני ישראל, גם אם הוא עבודה בבחי' ומדריגת רמיה כנ"ל.

על דבר זה 'ויאבק איש עמו עד עלות השחר', ומלחמה זו הוא מלחמה לה' בעמלק מדור דור, מלחמה תמידית תמיד בכל עת כנגד היצר הרע העומד לשמץ לאדם בדרכו בעבודת השי"ת. ולזה קבע הקב"ה ואמר שמך יעקב להורות לעם ה' שגם מי שאינו במדריגת ישראל, עכ"ז הבוכ"ע הטוב ומטיב חפץ ונותן רשות לכל מי שרוצה ללמוד שיבוא וילמד, ואלא שאסור לבוא בפריקת עול ובחוצפה, כי אם בהכנעה ובהרהור תשובה, שיהרהר האדם בדעתו יודע אני כי איני כראוי, אכן עכ"פ איני חפץ להיות כאחד מגויי הארצות ולפרוק מעלי עול תורה ומצוות, ולזה אני משתדל לקיים מצוותיו ומניח תפילין וכו', ובקשתי ותחינתי הוא 'אל תשליכני מלפניך' ולא ישליך אותי ואת קיום מצות התפילין וציצית וכו' מלפניו. ואז זוכה ומקבל השי"ת כל מעשיו לריח ניחוח ברחמים וברצון.

- יעקב שלח להחזיר את עשיו בתשובה להורות שיכולים לעבוד את ה' גם בדרגה פחותה -

בהאמור יבואר מה שמצינו במדרש (ב"ר עה, יא) למה שלח יעקב אצלו שלוחים, אלא כך אמר אשלה לו שלוחים אם יחזור בתשובה (וראה אוהב ישראל, בפרשתן; ועי' שפע חיים רעד"ר, פרשתן, מאמר ה, אות ו). ומבואר בספה"ק (ראה שם, פר' וירא) ההבדל בין ישמעאל לעשיו, כי ישמעאל שנאמר בו (בראשית כא, יג) וגם את בן האמה לגוי אשימנו, אינו מתייחס כלל לאברהם, ואינו נקרא זרעו, וממילא לא ישאר מהם שריד ופליט ויאבדו כולם עדי עד. לא כן עשיו אשר שורשו בקדושה, ונולד מיצחק ורבקה, על כן מצינו (ראה פרקי דר"א, פרק ל"ט, ובתיוב"ע בראשית ג, יג) וקטע רישיה דעשו רשיעא והוה רישיה דעשו מתגלגל עד דעל לגו מערתא ואתנח כגו עיטפיה דיעקב עי"ש.

כן הביא האור החיים הק' (ויקרא יא, ג) מהמדרש

(ויק"ר יג, ה) דעתיד חזיר ליטהר, והכוונה לעשיו הרשע המכונה 'חזיר יער', וכפי שדרשו חז"ל במדרש (ב"ר סה, א) עה"פ (תהלים פ, יד) יכרסמנה חזיר מיער, מה חזיר הזה בשעה שהוא רובץ מפשיט את טלפיו, כלומר שאני טהור, כן מלכות הזאת גוזלת וחומסת וכו' עיי"ש (וראה מהרש"א מגילה דף י"א ע"א). וכאשר ביאר בזה רביה"ק הישמח משה זי"ע בתפלה למשה (קאפיטל פ) בביאור הפסוק יכרסמנה חזיר מיער, דבמדרש (ילקוט תהלים, רמז תתל) דאות 'ע' שכתבת 'יער' תלויה, והענין בזה עפ"י מאמר חז"ל (חולין קכו, א) כל מה שבים טהור ביבשה טמא, וכל שביבשה טהור בים טמא, וא"כ החזיר אשר הוא ביבשה טמא, בים טהור הוא, ולעתיד לבוא כאשר יבוא עשיו על תיקונו יהפך אות עי"ן שביע"ר לאות אל"ף לתיבת יא"ר, ורמזו בזה שעתיד החזיר ליטהר כנ"ל, ולכן העי"ן תלויה לרמזו שעתידה להתהפך לאות אל"ף, יעו"ש בדבה"ק. ועכ"פ שלעתיד לבוא יזכה גם עשיו לבוא אל תיקונו.

והנה וודאי וברור כי אין לנו כל השגה בעניינים גבוהים אלו, אך בפשטות אפ"ל, שיעקב רצה להחזיר את עשיו בתשובה שלימה, וכן ביאר מרן אאדמו"ר זי"ע (שפע חיים רעד"ר, פרשתן, מאמר ה, אות ה) שביקש יעקב לתקן כל הניצוצות הק' שהיו בעשיו, ושכן ביאר בספה"ק ייטב לב (פרשתן, ד"ה ויאמר יעקב) שהביא מדברי הרה"ק מזידיטשוב בעמרת צבי (פרשתן, ד"ה אמנם אתי) יעו"ש.

וי"ל דלכן ביקש יצחק לברך את עשיו, שהוא ע"ד האמור שביקש להחזירו למוטב, ואמרו חז"ל (ברכות דף ל"ד ע"ב) דגדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים גמורים. ואילו היה חוזר בתשובה היה מתעלה להיות למעלה ממדריגת יעקב, ולא היו דורשים אז הדרש כי ביצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק, אלא גם יעקב וגם עשיו היו מזרע אברהם, ואז היה עשיו אכן בבחי' 'בנה הגדול' רמז למאמר חז"ל הנ"ל דגדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים גמורים.

אכן מעותו של עשיו היתה כנ"ל, שאילו היה יודע שהבורא כל עולמים רחמיו על כל מעשיו, והוא פותח שער לדופקים בתשובה, ועד יום מותו תחכה לו אם ישוב מיד תקבלו, ואף אם נפל לדיוטא התחתונה

הקדושים וכו', אלא גם באופן הפחות כמצוות אנשים מלומדה, ולברר ההלכה אם הותר הדבר לעשותו אם לאו על מנת לעשות רצון השי"ת בפשטות, גם זה הוא בכלל 'ותריי'ג מצוות שמרתי'.

ולזה הוסיפו חז"ל במדרש ואמרו ופרה אדומה הקרבתי, והיינו דכיון שמעונו של עשיו היה שנפל בענוה פסולה ושפלות גרועה לומר כי אין כל ערך למצוותיו, על זה רמז לו יעקב שלמד פרשת פרה אדומה, אשר בה מצינו ב' הפכים כאחד, שמחד הוא מטמא טהורים, ומאידך הוא מטהר טמאים, וזה מרמז על ענין הגאות, אשר מחד גיסא הוא מטמא טהורים, והמתייהר חכמתו מסתלקת, ומאידך גאות דקדושה הוא מטהר טמאים. ולזה האדם אשר הוא מחשב חשבון נפשו ורואה כי נטמא רח"ל ונתרחק עד מאוד מהשי"ת, הרי שמוטל עליו להתאזר בגאות דקדושה לומר טהור אני ויש בידי לקיים מצוות השי"ת. ומזה למד יעקב לקיים תרי"ג מצוות אף במגוריו אצל לבן כאמור.

- הקב"ה מקבל באהבה גם מי שנפל למטה מאוד - ויפורש המסורה ג"פ שלוחה, שאמר הכתוב מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו, וכאמור ששלח לו יעקב כל זאת על מנת להחזירו בתשובה, ואמר לו אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, רצ"ל שגם הוא יכול עדיין לדבר דיבורי תורה ותפילה, ואף שאינו ראוי לכך באמת. והא לך דמות ראייה, כי הלא והנה יד שלוחה, רמז בזה על מה שאמרו חז"ל בשלהי פסחים (דף קי"ט ע"א) במה שנא' (יחזקאל א, ח) וידי אדם מתחת כנפיהם, זה ידו של הקב"ה שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מידת הדין, והיינו אף בשעה שמלאכי עליון ושרפי מעלה אינם חפצים שיקובל לפני הקב"ה תשובת הרשעים, ובפרט כשחטאו ועוו בעבירות חמורות רח"ל, מכל מקום הקב"ה חותר חתירה ופורס ידו לקבל השבים אליו באמת, וכדאמרו חז"ל (סנהדרין דף ק"א ע"ב) גבי מנשה, שעשה לו הקב"ה כמין מחתרת לקבלו בתשובה מפני מדת הדין.

וכבר פירשנו הכוונה עפ"י מה דאיתא בחז"ל (ירושלמי סנהדרין פ"י, ה"ב) מולא של נחושת עשו לו ונתנו אותה בתוכה והיו מסיקין תחתיו, כיון שראה

עמוק עמוק מכל מקום לא כלו רחמיו ולא תמו חסדיו, היה שב מהזוהמא ולא היה נופל לטומאה כל כך, אכן כיון שדימה כי 'רם על כל גוים ה'" (תהלים קיג, ד) וכדפי' האלשיך הק' (ראה רוממות א"ל תהלים צב, ט) שהגויים אומרים כי רק 'על השמים כבודו', יעו"ש, וסבר שנתרחק כל כך עד שאין לו עוד שייכות אל הקדושה ולמצוותיו הק', על ידי כן נפל מטה מטה רח"ל. וכל זה הוא כיון שהיה לו ענוה פסולה שמתוך כך בא לידי יאוש מעבודת הבורא ב"ה.

וי"ל דהיינו טעמא מה שרישא דעשיו בעיטפיה דיעקב, ללמד לבני ישראל שידעו שגם את עשיו הרשע ביקש יעקב אבינו להחזיר בתשובה, ואכן היה ביד עשיו לשוב בתשובה שלימה, אלא שהוא לא למד הדרך הישרה בה ישכון האור ולא עלה הדבר, ברם לדורות אחרונים יש בזה כדי ללמד שבכל מצב ובכל אופן לא יאמר האדם נואש, וכל אחד באשר הוא יכול לזעוק עזרני נא אבי שבשמים שאזכה לשוב אליך באמת, כי בושתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, אמנם מקבל אני עלי דמאי דהוה הוה מכאן ואילך חושבנא, והשי"ת ברחמיו העצומים יקבל תשובתו באהבה.

עפי"ז יבואר מה ששלח יעקב לומר לעשיו הרשע כאשר שלח אליו את המלאכים הללו וביקש אז להשיבו ולהחזירו בתשובה שלימה, דשלח לאמר אליו דלא כמחשבתו שרק מי שמקיים מצוות התורה במדריגת האר"י הק' או רשב"י זי"ע וכדו' יכול לעבוד את ה', דלא כן הוא אלא עם לבן גרתי ותר"י"ג מצוות שמרתי, ואף שבבית לבן באיזה אופן היה יכול לקיים כל המצוות שם עמו במחיצתו, ואכן אף שידעתי כי המצוות אין נחשבים כלל במקום הזה, מכל כולם קיימתי אותם ושמרתי לקיימם ככל יכלתי.

וע"ז רמזו במסורה כשהסמיכו להכא הפסוק אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר, רצ"ל דכאשר גרתי עם לבן הרשע והושחרתי מאהלי קידר היינו מעבירות ומתאוות העלם השפל הזה והבליו, ומכל מקום שמרתי תרי"ג מצוות, ולא הרפיתי ידי ביאוש חלילה. ובזה ביקש יעקב להוציא מלבו של עשיו את טעותו שאי אפשר לקיים מצוות רק אם יש לו לאדם מוחין דגדלות ובכוונות רזין דרזין בשמות

וישלח מעמו העצבות והייאוש, וללמדנו בא שאף כשרואים דברים נוראים וקשים עד מאוד, ולבו של האדם שבור ורצוץ בקרבו, ומיום שחרב בית המקדש מחיצה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, ומתפללים ומתחננים באמירת מזמורי תהלים ואין רואים הישועה כלל וכלל, ותיכף ומיד בא היצר הרע לייאש את האדם לומר כי אין חלילה תקוה ותרופה למכתו, על זה אמר וי שלח כי עיקר מלחמת היצר והמלחמה כנגד שרו של עשיו הוא על ידי שישלח מעמו העצבות והיאוש, ואדרבה יגבה לבו בדרכי ה'.

- קליפת יון שהחשיכו עיניהם של ישראל לייאשם מעבודת השי"ת -

הנה מאירים כבר הימים הקדושים והמאירים של ימי החנוכה, וכל מי שהוא קצת בעל נפש מכין עצמו בהתעוררות כדי לזכות לאור ימי החנוכה. ולהנ"ל יש לומר שזהו ענין ימי החנוכה. כי הנה היוונים 'טימאו כל השמנים', והם אמרו לכל אחד כי נטמא ונתרחק מהבורא ב"ה עד שאין לו עוד תקוה ותקומה. ולזה נמי גזרו על ישראל 'כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל' (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ב), ולא כפרו לומר כי ח"ו אין אלוקים, אלא טענו ואמרו שאין לכם חלק מרוב שפלותם, וכיון שנדחו כל כך מן הקדושה שוב אין להם כל שייכות להשי"ת, ומשוקצים אתם בעיניו, ועל ידי כן החדירו בהם עצבות וייאוש עד אשר עמא דארעא אזלי ומדלדלי ורוב מבני ישראל באותו הדור התיוונו והלכו אחר עצת היוונים. כי כל זה היה עצה ותרמית של היוונים שלא באו בטענת כפירה שבוה ידעו שלא ישמעו עליהם כלל וכלל, אלא טענו לאמר כי זאת התורה והמצוות המה רק לכני העליה הצדיקים, שהם יודעים היאך צריך ליגש לפני האלוקים, ואילו שאר עמא דבר 'החשיכו עיניהם של ישראל', והפילו אותם לידי עצבות ומרה שחורה.

עד שעמד מתתיהו כהן גדול ואמר, כי שקר דברו כל היוונים, ואדרבה הבורא ב"ה הוא שומע תפילת כל פה, וקרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע, ואם יש לו לאדם לב נשבר הרי שבכל מצב הריהו קרוב אל השי"ת, וכדדרשו חז"ל (סוטה דף ה' ע"א)

שצרתו צרה לא הניח עבודה זרה בעולם שלא הזכירה, כיון שלא הועיל לו כלום אמר, זכור אני שהיה אבי מקרא אותי את הפסוק הזה בבית הכנסת, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלהיך וכו', הרי אני קורא אותך, אם עונה אותי מוטב ואם לאו הא כל אפייא שוין, והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה תפלתו, והיו אומרים לפני הקב"ה רבש"ע אדם שעבד ע"ז והעמיד צלם בהיכל אתה מקבלו בתשובה, אמר להן אם איני מקבלו בתשובה הרי אני נועל את הדלת בפני כל בעלי תשובה, מה עשה לו הקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד שלו ושמע תחנתו עיי"ש. והדברים מבהילים על הרעיון, ועכ"פ נמצינו למדים שגם במצב גרוע כ"כ מכל מקום לא כלו רחמיו ומקבל הקב"ה כל אחד ואחד בתשובה. וזהו היד השלוחה' מתחת כנפי החיות, שחותר הקב"ה חתירה כנגד מדת הדין לקבל בתשובה שלימה. כל זה שלח יעקב לומר לעשיו ולהעמידו על טעותו.

- שלח אורך לצרף ב' ההפכים עונה ונאות דקדושה -
ע"ז הסמיכו חז"ל במדרש כאן הפסוק שלח אורך ואמיתך, כי 'אור' מורה על ב' הפכים, דאור נגהי ואור ליליא כנודע, ולרמוז לאדם שצריך לשלב בעבודתו ב' ההפכים, דמחד צריך שיהיה בו הכנעה וענוה, כי זהו היסוד והשורש, שידע האדם כי אין בו מאומה, וכד בכד צריך לשלב בעבודתו גם בחי' גאות דקדושה, ובחי' הכתוב (תהלים צג, א) ה' מלך גאות לבש, ושניהם יחד 'המה ינחוני'. והראיה לכך הוא אל הר קדשך, הוא הר סיני שנתן הקב"ה התורה על נמוך שבהרים, להורות ענוה, ומכל מקום לא נתנה בעמק ובשפלה, וכאשר ביארו בזה בספה"ק (תולדות יעקב יוסף, פר' בהר), שזה בא ללמד שעל מנת שיוכל האדם להתעלות בתורה ובעבודת השי"ת צריך מעט גאות דקדושה, וע"ז נאמר (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה 'אור', שעל ידי שילוב ב' ההפכים יחד לא יפול האדם לידי עצבות וייאוש ח"ו, ואף לא יבוא לידי גאות פסולה.

על זה רמזו בישיבה של מעלה, ואמרו וישלח - וי שלח, רצ"ל שכל זה שלח יעקב לעשיו שישליך

אין האדם יכול לפטור עצמו מכל זה, אלא צריך הוא להיות כחרס הנשבר ולידע כי הוא הוא הגורם לכל זה, דבוודאי אילו היה מתנהג כדבעי היה מושך חוט של חסד ורחמים על כל העולם. ברם זיהר במאוד מאוד לכל יבוא על ידי מחשבות אלו ג"כ לידי יאוש ועצבות, כי בקל יטעה בכך, אף שבאמת ב' הדברים הללו הם רחוקים כרחוק מזרח ממערב, אך לעיני אדם נראה כדבר קרוב.

על זה צריך האדם להתחנן ולבקש מהשי"ת כי בדור הזה ובירידת הדורות במוחין דקטנות, אי אפשר לילך עמנו בקושי ובתקיפות, וכשם שלילדים קטנים א"א לילך עמהם בכעס ובתוקף, שאז אין פועלים אצלם מאומה, ואדרבה יש לילך עמהם בדרך הטובה במיני מתיקה ומתנות וכו', כן נמי עם בני ישראל אשר אנו בבחי' הכתוב (הושע יא, א) כי נער ישראל ואהבהו.

בקשתנו ותפילתנו שירים קרן ישראל עמו, וישפיע עליהם אך טוב וחסד מנוחה ושלווה, כי כשל כח הסבל, ומה גם שעל ידי היסורים לא הביא את האדם לתשובה וכו', ואדרבה על ידי שיושפע עליהם מנוחה ושלווה, הרי שעל ידי כן יקבלו עליהם עול מלכות שמים וישוּבו בתשובה שלימה.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, ואם לא למעננו למענו יעש ויסיר מנו חרון אף וכעס, וכבר יהא הם קמיגור וקה סניגור מקומו שלא נדע עוד מצער, כי אם מנוחה ושמחה אור ליהודים, ואור מורה כאמור על ב' הבחינות שישלב האדם בעבודתו מידת הענוה ומידת גאות דקדושה כאחד.

יליץ השי"ת טוב בעדנו, ומהיום והלאה ישלח אך טוב לכל בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם, רפואות וישועות בני חיי ומזוני רויחי, ויטייב הבורא ב"ה לימין עמו בית ישראל, וכאשר אמרו חז"ל (סוטה דף מ"ט ע"ב) כי בעקבתא דמשיחא אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, לא על מלאך ואף לא על האבות הק', וכמו שיסד הפייטן 'אכלנו צדקות אבותנו', וגם המלאכים יסגרו וינעלו שערי שמים בפני תפלתנו, אמנם חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, ובכל מצב שהוא ירומם האו בעצמו את ישראל במדת הרחמים.

בפסוק (ישעי' נו, טו) ואת דכא ושפל רוח, אני את דכא אתי את דכא. ויתכן לרמוז בדברי חז"ל עפ"י הנודע מהשלה"ק (מס' יומא, פרק גר מצוה) דפסוק (תהלים צ, ג) תשב אנוש עד דכ"א מרמוז על ג' עבירות חמורות ד'ם כ'פירה אישות, ועל ג' עבירות אלו לא מהני תשובה, אכן כבר אמרו חז"ל דאף אם על אלו חוסמים המלאכים ומונעים התשובה מלעלות, מכל מקום הבורא ב"ה הוא חותר חתירה ומקבלם באהבה והוא מושיעם ועומד בעזרם למען השי"ת.

ומהאי טעמא התקינו חז"ל להדליק נר חנוכה על פתח ביתו מבחוץ (שבת דף כ"א ע"ב), להורות דאף מי שסגרו השערים בעדו והוא עומד בחוץ ולפי מדת הדין אין לו עוד כלל תקוה ותקומה, מכל מקום הבורא ב"ה חס ומרחם עליו ואף הוא יכול להתקרב אל השי"ת ולשוב בתשובה.

ומצוה להניחה למטה מעשרה (שבת דף כ"א ע"ב), כי אמרו חז"ל (סוכה דף ה' ע"א) מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה, ונמצא שלמטה מכך מורה על מצב שפל עד מאוד, ואמנם בחנוכה הבורא ב"ה יורד למטה מעשרה ופותח שערי חסד למעלה בשמים ממעל, וכאשר האריכו בזה בספה"ק דברי חיים לחנוכה (לחנוכה, דף ק"ב בהגדמ"ח) ובספה"ק מאור עינים (ריש פר' מקץ) שבחנוכה מועיל תשובה אף לחטאים שיום הכיפורים אינו מכפר, יעו"ש מה שפירשו בזה המשנה 'פתילות ושמינים שאמרו חכמים שאין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה'. ובימים אלו יכול האדם להתרומם אפי' משער הנו"ן שבשערי הטומאה, ולהוציא מדעת הטומאה החפצה לייאש את האדם ולהפילו למרה שחורה ח"ו.

הוראה לדורות זו נמצינו למדים מפרשתא הדין, שביקש יעקב להחזיר בתשובה אפילו את עשיו הרשע, ומזה נלמד בקל וחומר ומכל שכן שכל יהודי מזרע אברהם יצחק ויעקב יש לו תקוה, ולבלתי ידח ממנו נידח.

יעזור השי"ת ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די, כי כבר נתמלא הבגד כולו קרעים וכשל כח הסבל, אין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה, צרה רודפת צרה ואסון רודף אסון, ובוודאי

בשעה 8.00 בערב התכנסו אלפים מאנ"ש בראשות מרן שליט"א, לספוד ולבכות, ולחלוק את כבודו האחרון להאי גברא רבא הגאון הגדול רבי חיים יעקב מנחם שוורץ זצ"ל, אשר למעלה מיובל שנים שימש כדיין ומורה צדק בקהלתנו הק', אשר האציל מאורו ונהנו ממנו הרבה עצה ותושיה. המיטה הוכנסה אל תוך היכל המתיבתא.

מרן שליט"א ניגש לעמוד ליד הארון קודש, ופתח בדברי הספד נהי וקינה, וזהו תוכנם:

ירמיה הנביא מקונן ואומר (ירמ' ה, כג) מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה את חללי בת עמי.

אפשר לומר, הנה כל איש מישראל כאשר הוא מסתלק מן העולם הרי שמותיר אחריו חלל וחסרון, ועל זה בעת שנפטר איש ישראל מהאי עלמא שיש בו צלם אלוקים אנו מבקשים ואומרים 'יתגדל ויתקדש שמה רבא', כיון שבועה"ר ישנו חסרון כביכול במלכות שמים. ברם בהסתלקות תלמיד חכם וצדיק הרי שהחלל והחסרון הוא גדול לאין ערוך ושיעור. וככל שהוא גדול בצדקתו וגדולותו בתורה הרי שכנגד כן החסרון הוא גדול יותר ויותר. כי בעוד שמיתת אדם הוא חסרון ומכאוב לבני ביתו ומשפחתו הקרובים והידידים, הרי שבהסתלק מורה הרואה לרבים תלמיד חכם וצדיק, זה הוא חסרון לכל אחד ואחד. וע"ז קונן ירמיהו הנביא ואמר 'ואבכה יומם ולילה את חללי בת עמי', ונקט לשון רבים, להורות שלא היה זה רק חלל אחד, אלא שבפטירתו נתהווה חסרון וחלל הרבה.

'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא' (שמות א, ו), וידוע מה שפירשו בזה דמלבד הצער על פטירת הצדיק, רב יותר הצער על סיום הדור ההוא. שבר על שבר יודבקו יחדיו, כאשר אסון רודף אסון, כשאך זה עתה נקטף מעמנו הדיין רבי שלמה זלמן זצ"ל, וכעת נוסף פטירתו של הנפטר זצ"ל, שזכה לעמוד על משמרת הקודש לפסוק דבר הוראה, ולקיים ולמלאות שליחותו - שליחותא דקמאי אשר העמידו רבו מרן אאדמו"ר זי"ע.

'על זה היה דוה לבנו על אלה חשכו עינינו' (איכה ה, יז) הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע בספרו פנים יפות (פר' קרח), [ובפני"פ הנדמ"ח כבר ציינו שכן נמצא בספה"ק תולדות יעקב יוסף שמביא כן בשם אור

יעזור השי"ת ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די ויאמר למלאך המשחית הרף, וירומם קרן ישראל וישלח ישועה משמי שמי מרום רפאנו ה' ונרפא ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, ונגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל כ"ק מרן שליט"א בביתו נאווה קודש, לפני העמוד התפלל - הבה"ח בנש"ק יחזקאל שרגא נ"י בן הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א.

במוצאי שב"ק עברה הבשורה המרה בכל ריכוזי אנ"ש בארץ ובעולם, ובכל מקום אשר הבשורה מגיעה נתעטפו בצער רב אנ"ש בכל מקומות מושבותיהם, ווי אבדה נפש זכה וטהורה, פנה הודה זיוה והדרה של קהילתנו הקדושה, נסתלקה עטרת תפארתה של חסידות צאנז, נלקח מאתנו אחד מן המאורות הגדולים, דמות פלאית בהדרת קודש, כולם מתעטפים במעטה של אבל וקדרות עם סילוקו של מרא דכוליה תלמודא אשר תבל ומלואה עמדו בזכותו.

עננה של תוגה ואבל ירדה באחת כאשר אף אבד מאתנו כלי חמדה שזכה רבות בשנים ליצוק מים על ידי כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ולשמש לפניו בהוראה. קשר מיוחד זה כתלמיד אצל רבו החל מיד אחר שכונן כ"ק מרן זי"ע את קריה נאמנה קרית צאנז שאז הגיע הגה"צ המנוח הדיין זצ"ל ללמוד כאן בצלו הטהור, ומאז לא זזה ידו מתוך ידי רבו המובהק כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע. כאשר העתיק כ"ק מרן זי"ע משכנו למשכן הקודש ביוניאן סיטי, העמידו ומינהו מרן זי"ע לשמש כדומו"צ דקריה נאמנה קרית צאנז, וכן לשמש כרב מרכז רפואי צאנז ע"ש לניאדו, חרף גילו הצעיר. גם שנים רבות אחר הסתלקותו של כ"ק מרן הגה"ק זי"ע עדיין חפפה רוחו הגדולה על כל דרכיו ופעליו.

זאת יחד עם התבטלות נדירה בהתבטלות הישות הגמור לפני להבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, כאשר זה נעשה למושא של הערצה והערכה בפני עצמו, כשהיה עומד לפני הקודש כעבדא קמיה מריה. רבים מאנ"ש מספרים בשבחו הנערץ, בדמותו המאירה וגודל צדקתו התמה, ובעבודת התפילה הנלהבת, ומעלים זכרונות מארחות חייו הנעלים שערכם תמיד בהסתר ובצנעא, אבדנו כלי חמדה ומי יתן לנו תמורתו!

יום ראשון פר' וישב י"ז כסלו

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר שמעון יחיאל קאהן מקרית צאנז טבריה (ח"ר יוסף ישראלי מפעיה"ק).

אם לא ייטיבו המעשים יתיכו מן השמים על ראשם צרות ואסונות רח"ל, אכן כבר מתחילה מוכן לו לאדם על ידי הקב"ה דרך המלטה שיוכל להוושע מסאת ייסוריו ומכאוביו.

ברם בהסתלקות צדיקים מן הדור, הגם דמצינו שאמרו חז"ל (יומא דף ל"ח ע"ב; קידושין דף ע"ב ע"ב) אמר רבי יוחנן אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו שנאמר (קהלת א, ה) וזרח השמש ובא השמש עד שלא ככתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי, וכן איתא במדרש (ב"ר נח, ב) וזרח השמש ובא השמש א"ר אבא בר כהנא וכי אין אנו יודעין שזרח השמש ובא השמש, אלא עד שלא ישקיע הקב"ה שמשו של צדיק הוא מזריח שמשו של צדיק חבירו, יום שמת ר' עקיבא נולד רבינו וקראו עליו וזרח השמש ובא השמש, יום שמת רבינו נולד רב אדא בר אהבה וקראו עליו וזרח השמש ובא השמש וכו', אמנם ענין זה של הכנת הישועה מתחילה, זה אינו שייך בהם. כי כבר אמר שלמה המלך ע"ה החכם מכל אדם (קהלת ז, י) אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זה, ע"כ, ופירש רש"י (ראש השנה דף כ"ה ע"ב ד"ה אל תאמר) אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה וכו', לפי שהדורות היו טובים וצדיקים מן אחרונים, לפיכך היו הימים הראשונים טובים מאלה, שאי אפשר שיהיו אחרונים כראשונים, ע"כ. שכיון שישנו ירידת הדורות, הרי שלעולם לא יהיו הדורות האחרונים בדרגת הראשונים הקדמונים.

כן מבואר הדבר גם בירושלמי (ברכות פ"ב ה"ח) כד דמך ר' סימון בר זביד עאל ר' ליא ואפטר עילוי, ארבעה דברים תשמישו של עולם וכולן אם אבדו יש להן חליפין, כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזקן, ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה (איכה כח, א-ב). אילו אם אבדו יש להן חליפין, אבל תלמיד חכם שמת מי מביא לנו חליפתו מי מביא לנו תמורתו. ואף דבאותו יום ששקעה שמשו של זה זרחה שמשו של זה, והשי"ת מוריד להאי עלמא נשמה אחרת, מכל מקום אין היא באותה המדרגה והמקום שהיו בדור הקודם.

וההסבר בזה הוא, כי עיקר גדולת התורה אינו רק

שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע], כתב לפרש מה שאמרו חז"ל (ראה גיטין דף נ"ח ע"א) מכה אשר לא כתובה בתורה (דברים כח, סא) זו מיתת צדיקים.

וביאר מרן הבעש"ט הק' זי"ע, כי עיקר ענין מיתת תלמידי חכמים, שהוא היה יודע תורה שבעל פה, ובפטירתו נחסר ענין המסורת בתורה שבעל פה. ובעוד שבחלק התורה שבכתב, והיינו מה שיש לנו כיום דברי התורה הק', דברי חז"ל, ודברי הפוסקים הראשונים והאחרונים, הרמב"ם הטור והשו"ע, וכל ספרי האחרונים, כשכל דבר ניתן לברר ההלכות מתוך הספר ללמוד ולקיים. אכן מסורת התורה שזוהו עיקר קיום התורה שהם מעתיקי השמועה ומוסריה מדור לדור, הם זכו לשמש תלמידי חכמים ולשמוע מרבותיהם ולמסור הלאה מה שראו אצלם, הרי שבפטירתם והסתלקותם נחסר מעמנו ענין זה. וזהו 'מכה אשר לא כתובה בתורה', כי בעוד שדברי תורתם של הראשונים והאחרונים חקוקים עלי גליון וספר, הרי שענין מסורת התורה שאלו הם דברים שבעל פה ואינם כתובים ע"ג הספר אלא נמסרים מפה אל פה מרב לתלמיד, זהו אבידה שאין לה תמורה ותשלומין. כי זה יכלו ללמוד ולקבל רק משימוש אצל צדיקי אמת לקנות מהם דעת תורה ואמת, וסייעתא דשמיא, כשבזכותם זכו לכוון ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, להורות הדרך אשר ילך והמעשה אשר יעשה.

*

אמרו חז"ל (מגילה דף י"ג ע"ב) אמר רבי שמעון בן לקיש אין הקב"ה מכה את ישראל אלא אם כן בורא לה רפואה תחילה, שנא' (הושע ז, א) כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים. והענין שבכל צרה ומקרה רע אשר בא על האדם, הרי שהבורא ב"ה הטוב הצופה ומביט ברוב חסדו וטובו מכין כבר מראשית ומתחילה הישועה הנצרכת לאדם אשר בה יוכל להמלט מן הצרה.

ויורמו במה שבסוף פרשת התוכחה נאמר (ויקרא כו, מב) וזכרתי את בריתי יעקוב וגו', כי תיכף מראשית התוכחה כבר הכין וזימן הקב"ה הישועה הנצרכת להם אשר 'וזכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים', ואף כי בוודאי

דורש מעמך כי אם ליראה וגו', וכי יראה מילתא זופרתא היא, אין לגבי משה מילתא זופרתא היא. ופירשו הצדיקים הכוונה, שעל ידי עצם ההבטה על משה רעיא מהימנא הגיעו לידי יראת שמים. וכיון שקיבלו התורה איש מפי רבו, ורבו מרבו, הרי שהם זכו להשגת התורה באמת, כאשר העבירו זה לזה מדור אחד למשנהו את הדרך המסורה היאך לפסוק ההלכה וההוראה.

ובאריכות הגלות וירידת הדורות, הרי שעל אף שכיום על ידי כלים ואופנים שונים ניתן בניקל להגיע ולמצוא תשובות לשאלות המתעוררות וכו' יותר בדורות עברו, מכל מקום חסרה מעמנו בחי' הכתוב (ישעי' ל, כ) והיו עיניך רואות את מוריד, וכאמור דחסרון בענין יראת שמים הנקנה בראיה על הדורות הקודמים, זהו אבידה שאין לה תמורה ותשלום.

על זה נאמר וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת, כי כל המכות אשר נכתבו בתורה הקדים להם הקב"ה רפואה למכה, ועוד בטרם תבוא הרעה פתח הקב"ה דרך המלטה ורפואה אשר על ידי כן ייחלץ האדם מן הרעה. אולם על אשר לא כתוב בספר התורה הזאת על זה אין רפואה, ולא שייך לומר על זה שהכין הקב"ה רפואה קודם למכה, כי באמת אין לנו תרופה ורפואה על כך. ואף אם יתגדלו לתלמידי חכמים וכו', ברם בירידת הדורות נופלים עוד ועוד, ובצמצום המוחין אין זוכין לאותו בחי' יראת שמים של הדורות הקודמים, וממילא מתגבר ירידת הדורות עוד ועוד.

מעתה אין אנו יכולים כלל לשער ולערוך גודל ההפסד והאבידה במיתת הצדיקים. ועל זה בעיקר היה דוח לבנ"ו היינו על הצדיקים אשר הם בחי' לבם של ישראל, ועל אשר על אלה חשבו עינינו, שאין לנו עוד ממי לראות וללמוד וחשך אורה בעדנו.

*

הנה ישנם כאן רבנים גדולים ובני הנפטר זצ"ל אשר ידעו להספיד טוב ממני, ואף אין זה העת אשר ניתן להאריך בדברי מוסר, ודברי מכוונים אך לעצמי. עלה מות בחלוננו (ירמי' ט, כ), ונקטף ונחטף מעמנו הנפטר ז"ל ברגע קט. שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע, שאמר בשם צדיקים זי"ע, דהנה הבוכ"ע רחמיו

בעצם לימוד התורה הק', - הגם שהא וודאי דבלא שילמד האדם ויתייגע לא יזכה להשיג מאומה, - אכן ברור הדבר ומוסכם מפי ספרים וסופרים שעל מנת שיזכה האדם לחיי אמת ולתורת השי"ת, זהו רק אם יהיה ירא חטא ומלא וגדוש ביראת שמים, וכמו שהזהירו חז"ל (יבמות דף ק"ט ע"ב) לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין יריכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו, וכשהאדם הוא מיראי ההוראה הרי שבבואו לפסוק ההלכה לאמיתה של תורה, הריהו מרבה בתפילות ובתחנונים, ומפיל תחינתו לפני הקב"ה שיעמוד לימינו לבל ישעה חלילה, ולא יאמר על טמא טהור ועל טהור טמא, על איסור היתר ועל היתר איסור.

וחלק זה של להיות מ'יראי ההוראה' זה אין האדם יכול ללמוד כי אם מפי הרב, כאשר יעשה שימוש אצל רבו ויראה באיזה צורה ניגש הוא לפסוק ההלכה כדת של תורה. כי הדבר הזה אינו מפורש כתוב בספרים, ורק אם יראה בעיניו היאך רבו ושאר הצדיקים שופכים שיח לבם בתפילה לפני הקב"ה, כשעל אף גדלותם בתורה ובהשגות החכמה, הרבה עד מאוד בתפילה ובתחנונים בדמעות שליש לפני השי"ת בבקשה ובתפילה 'והאר עינינו בתורתך', ובכל שאלה ושאלה שהגיע לפתחם ראו את הרעדה והפחד כבואם לפסוק ההלכה, ותמיד הגם שידעו כדת מה לפסוק, מכל מקום עיינו במקור הדברים, ופתחו שוב לראות דברי הראשונים והאחרונים מתוך הספר, וכנודע מש"כ הפרי מגדים (פתיחה כוללת, סדר שואל ונשאל הג', אות א; ועי' פתחי תשובה יור"ד סי' רמ"ב, ג) שאם אדם מורה הלכה בלי עיון בפוסקים, הוא בכלל מורה הלכה בפני רבו, כי הם רבותינו, יעו"ש. ועל כל זאת בהכרח לעשות שימוש תלמידי חכמים, ולראות ולקבל האדם מרבו כאשר הוא קיבל מרבו וכו'.

ובענין זה נתהווה ירידת הדורות עד מאוד, כי בדורות הקודמים יותר היו קרובים יותר לקבלת התורה, אשר משה איש האלוקים קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו' (אבות א, א), ולגבי משה מצינו שאמרו חז"ל (ברכות דף ל"ג ע"א) על מה שנאמר בפסוק (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלוקיך

על כל מעשיו, ועל כן כשנגזר בשמים ממעל שיבוא איזה אסון ומקרה רע לאדם, נותנים לו ההזדמנות שיוכל להתפלל ולבקש להעביר רוע הגזירה. וזהו כענין מה שמצינו ביעקב אבינו שהתפלל על החולי (כ"ר סה, ט), והיינו שלא ימות האדם בפתע פתאום, אלא שתקדם לו החולי תחילה, ויוכל האדם לפשפש במעשיו, ויוכלו הוא ואף אחרים להתפלל בעדו לרפואתו. וכאשר זוכה האדם הרי שתפילתו מתקבלת והקב"ה מבטל הגזירה.

ואמנם פעמים יש ומגיע אסון באופן כזה אשר אין נותנים כלל ההזדמנות להתפלל ולהמתיק רוע הגזירה, ובחטף מרגע אחד למשנהו כבר אירע מקרה רע וכו'. וזהו אות וסימן ברור, כי גזירה זו לא היו יכולים לבטלו ולהמתיקו. דבוודאי אילו היו יכולים לשנות הגזירה היה הקב"ה נותן ההזדמנות שיוכלו לבקש ולהעתיר לפניו בתפילה. ואך מחמת שמוכרח הגזירה להתקיים, כי כן יצא מלפני קורא הדורות מראש בורא כל הנשמות, והוא אינו חפץ שיתפללו על כך, על כן הוא מסבב מן השמים שתבוא הגזירה באופן הזה שלא יהיה סיפק ביד האדם להתפלל על כך, עכתו"ד מרן אאדמו"ר זי"ע בתוספת ביאור.

ואפ"ל, דהנה אמרו חז"ל (ראש השנה דף י"ח ע"ב) גדולה מיתת צדיקים כשריפת בית אלקינו, ובמדרש איתא (איכ"ר א, לו) שהיא יותר משריפת בית אלקינו, ואמרו עוד (מו"ק דף כ"ח ע"א) מיתת צדיקים מכפרת. והנה בזמננו שירדנו מטה מטה וגברה הקטרוג עד מאוד, עד אשר אין היאך לעצור הקטרוג הנורא ולהציל זרע קודש עם בני ישראל. וכיון ש'מלך במשפט יעמיד ארץ' (משלי כט, ד), הרי שבהכרח להביא קרבן גדול ולהקריבו לפני הקב"ה. ולזה הביא עלינו הקב"ה גזירה נוראה זו ולא נתנו לנו כלל ההזדמנות להתפלל, וזהו בבחי' מה שאמרו חז"ל (ברכות דף ז' ע"א) ד'לטובה אין הקב"ה חוזר בו, וכיון שמיתתו הוא כקרבן עבור כלל ישראל, ומאמינים אנו שהוא לטובת הכלל כולו, על כן נחטף ונקטף מעמנו ברגע אחד.

בפטירתו קיים כפשוטו מאמרם ז"ל (שבת דף פ"ג ע"ב) לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפילו בשעת מיתה, שנאמר (במדבר

יט, יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל, אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה, והוא נקטף מעמנו תוך כדי ששפתותיו ממללות דיבורי תורה. והנה עליו אין אנו מבכים, דהלא מנעוריו היה דבוק בתורה הק' יומם ולילה, ועל אף מה שעבר עליו הרפתקאות שונות כאשר נתייתם מאמו ע"ה בעודו עול ימים, אפ"ה לא פסיק פומיה מגירסא בהתמדה ובדביקות עצומה מתוך יראת שמים טהורה. ובעת שלמדנו בישיבה למדנו מסכת יבמות ואז ידע כל בחור וצורב כי הנפטר זצ"ל בקי בספר ישרש יעקב מוכרך לכוך כמו שאנו יודעים לומר אשרי ואף יותר טוב מכך. וכדי לדעת ולהבין דברי הישרש יעקב היו צריכים להבין היטב עוד הרבה מדברי חז"ל וספרי הראשונים והאחרונים. וכן היה ידען ובקי נפלא בכל ענין וענין.

עוד בצעירותו בחר בו מרן אאדמו"ר זי"ע כבר לפני למעלה מיובל שנים לשמש בהוראה כאן בקרייתנו הק'. וכמה וכמה פעמים בכמה עניינים נוכחתי לראות היאך שזוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת מן השמים בפסקי ההלכה, שיפסוק ויורה כראוי לאמיתה של תורה. דברים שנתגלו רק אחר זמן. וזהו בוודאי בכח מה שהרגיש תמיד ואף היה חוזר ואומר כי הוא משמש כשליח דקמאי, וצריך הוא להזהר לעשות שליחותו כראוי, כי לתקוני שדרתיך ולא לעוותי.

והנה בוודאי לא כיבדנוהו כראוי לפי כבודו, ולפי גודל תורתו וצדקתו, כאשר היינו בצוותא חדא במגורים פעיה"ק שהתפללנו עמו למעלה מחמישים שנה. אולם כתלי בית המדרש יעידו ויוכיחו, כי מעולם לא ביקש לעצמו מאומה, ואף אם היה לו איזה חיוב וכדו' לא שלח ולא רימו כלל בבקשה לתת לו עבור עצמו, אלא אדרבה אף הוא היה מבקש לילך למקום אחר, ועוד כהנה וכהנה. הוא קיים בעצמו אמרם ז"ל (סנהדרין דף פ"ח ע"ב) שייף עייל שייף ונפיק וגרים באורייתא תדירא כפשוטו, תמיד בכל עת מצוא היה שקוע בספריו ועוסק בתורת השי"ת, ולא מחזיק טיבותא לנפשיה כשכאמור לא דרש וביקש לעצמו מאומה. וזהו סימן לצדיק אמת.

עיקר שמחתו היתה מהתורה הק', ובכל עת אשר אחד מצאצאיו נבחן והתעמר בעמרת כבוד וכו' היה

יורה דעה ומי יבין גמולי מחלב, ובעת הזאת אשר מכים אותנו שוב ושוב בהכאה אחר הכאה, אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים וכדאמרו חז"ל (סוטה דף מ"ט ע"ב) על עת עקבתא דמשיחא. ובעת הזאת גלוי וידוע לפני השי"ת כי אנו ערומים וחסרים כל, וירא ה' בעני עמו ויושיעם למען שמו.

אחת בקשתינו לפני הנפטר זצ"ל שבוודאי מגיע כעת אל מנוחתו כבוד, ואל משלחו ה"ה מרן אאדמו"ר זי"ע כשהבשורה בפיו עשיתי וקיימתי שליחותך בשלימות, בעת הזאת יסיים השליחות ויעתיר ויעורר בשמים ממעל שכבר יאמר השי"ת די לצרותנו, אחר שנתמלאה כל הבגד קרעים, וירומם השי"ת קרן ישראל בקיום היעוד (ישעי' מ, א) נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם. כן נמי יהיה שליח נאמן למשפחתו החשובה, לבניו וצאצאיו, אשר זכה ב"ה לבנים גדולי תורה.

ובהגיעו אל מקומו - מקום משכן האבות הק', יפעל אצלם שיעוררו רחמי השי"ת ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די ויאמר למלאך המשחית הרף, שומר ישראל שמור שארית ישראל ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל, ובא לציון גואל, ומעתה ישכון רק שמחה וטוב לבב אצל כל אחד, ונוכה לקיום היעוד (ישעי' כה, ח) בלע המות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים, בישועת ה' בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

אח"כ ספדו מחותנו חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, בתוך הדברים עורר כי עיקר קיום העולם הוא על ידי התלמידי חכמים שבדור, כי הלא אף שביהמ"ק חרב, מכל מקום מעולם לא פסקו תלמידי חכמים.

כן ספדו מחותנו הגה"צ רבי חיים צבי שפירא שליט"א רב שכונת רמת אהרן בב"ב וראב"ד קהל מחזיקי הדת, בדבריו ספד לגברא רבא מורה ודאין מדורות עברו, אשר נקטף מעמנו בחטף מתוך דברי תורה. וקרא עליו הפסוק 'הלא תדעו כי שר וגדול נפל היום', והיינו דמלבד מה שהיה שר בתורה ובהוראה, היה גם 'גדול' אשר התאבק והיה אדוק ומקושר בענק שבענקים כ"ק מרן זי"ע, ולהבחל"ח לכ"ק מרן שליט"א בכל נימי נפשו, והיה מחובר לטהורים. וממילא האבידה גדולה היא עד מאוד. ולא לחינם ידעו כל גדולי ישראל מגדלותו בתורה וסמכו ידיהם

זה אצלו לשמחה גדולה ולנחת רוח מרובה. גם היה חומר מגזע קדוש, כאשר המה ל"ג דורות של רבנים יושבים על מדין לפסוק הוראות בישראל, והוא המשיך את שלשלת הזהב.

האבידה גדולה היא הן לבני המשפחה לבניו ונכדיו, והן לכל דרי ותושבי קרייתנו הק', וכמו כן לכל כלל ישראל. ואין ביכולתי לבטא בפה כל מה שצריך, ועל זה דוה לבנו, דו"ה אותיות הו"ד, ונחטף מעמנו בימי חודש כסלו אשר הוא בח' הוד כנודע מספה"ק (ראה פרע"ה, שער חנוכה, פ"ד), ועל אלה חשכו עינינו, כי חלף שנראה את נרות שנראה את נרות החנוכה הק', חשכו עינינו ונהפך לאבל מחולנו.

הכתוב אומר (איכה ה, טו) שבת משוש לבנו נהפך לאבל מחולנו, ויפורש, דהנה לא נכתבו נקודות בספרי הנ"ך, ויכולים לקרוא גם שְׁבֵת, ורצ"ל דיום השבת אשר צריכה שתהא 'משוש לבנו', הרי ש'נהפך לאבל מחולנו'. אילו זכינו הרי שיום השבת עצמו היה לנו ליום סליחה ומחילה, וכדאמרו חז"ל (שבת דף ק"ח ע"ב) אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו כל עוונותיו, וכיון שלא זכינו הרי ש'נהפך לאבל מחולנו', ונעשה מחילת העוונות על ידי הבכיה והיללה על סילוקן של צדיקים אשר מיתתם מכפרת כנ"ל.

וכידוע מה שפירש הרה"ק מבעלזא זי"ע על הפסוק בסוף סדר העבודה של יום הכיפורים שמסיימת התורה ואומרת (ויקרא טז, לד) והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה, דלכאו' מפני מה שנה כאן לומר 'אחת בשנה', והלא כל פרשתא דא לא נאמרה אלא על 'בעשור לחדש הראשון', ובוודאי שאינה כי אם אחת בשנה ותו לא. ותירץ עפ"י אמרם ז"ל שמיתת צדיקים מכפרת, ונמצא איפוא כי יום הכיפורים הוא יותר מפעם אחת בשנה ח"ו. ולכן אנו מבקשים ומעותרים כי הכפרה הזאת לא תהיה אלא אחת בשנה ביום הכיפורים, ולא על ידי מיתת צדיקים, שלא יחסרו מעמנו, והבן.

*

הנה הקב"ה יודע כי בלא הצדיקים תלמידי החכמים מעתיקי השמועה אין בני ישראל יכולים עמוד, כי עמא דארעא אזלי ומדלדלי, ואין לנו מי

כן הפליאו שעל אף שנתייתם בצעירותו התעלה וזכה למדריגות נשגבות וגדולות כל כך, וכן את האהבה וקשרי החיבה שהיה לו עם גדולי ישראל בכל קצוות תבל, ועוד.

דברי מיספד דרך הטלפון השמיע פוסק הדור הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א ראב"ד ירושלים, שאמר כי אין אומרים בפני המת אלא דבריו של מת, נסתלק ונחטף ממני ידיד נפש ממש, יחיד בעונה, ונתבטל לגמרי לכ"ק מרן זי"ע, ולהחבל"ח כ"ק מרן שליט"א, שהרגיש עצמו כאין וכאפס. עליו יכלו לסמוך בקצירה ובאפייה, והנהיג כל החומרות שיהיו על הצד היותר טוב. ושקעה השמש המאירה, ובוודאי בשמים יש שמחה גדולה שמגיע נשמה קדושה כמותו, אכן אצלינו מורגש החיסרון, ואין לו תמורה תחתיו.

את דבריו סיים, כי החפץ חיים אמר שלפני ימות המשיח ישמשו בבית דין של מעלה צדיקים שחיו בדור האחרון, ובוודאי כי כעת אחר הסתלקותו עלה לשמש בכ"ד של מעלה. ובקשתנו שימליץ טובה על עם ישראל כי אין אנו יודעים מה לעשות ותועים אנו כבמדבר. קשה עלינו פרידתכם, אין אנו מבינים דרכי הנהגת הבורא, אכן הוא מלך חנון ורחום, ובוודאי בכ"ד של מעלה יהיה שליח נאמן לעורר רחמים שבקרוב ממש נזכה לביאת הגואל משיח צדקנו בב"א.

אח"כ אמרו בניו הרבנים הגאונים שליט"א קדיש, לאחריה נאמרה תפילת קל מלא רחמים ע"י הרה"ג ר' יעקב עזרא ראטה שליט"א מנאמני בית מרן שליט"א, ויצאה מסע הלוייה לרחובות קריה, כשמרן שליט"א הולך בראש המלוים עד לרחוב רב עובדיה מברטנורא. משם נמשך מסע ההלוייה לעבר בית החיים בשכונת ותיקין בנתניה, שם נטמן סמוך ונראה לציון המצויינת של רבו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, אליו היה דבוק כל חייו. בבית החיים הספידוהו עוד כמה מבני המשפחה ומקורביו.

יום שני פר' וישב ח"י כסלו

מעמד הנחת אבן הפינה לבנייני תלמוד תורה

דרכי אבות בקרייתנו הק' בעיה"ק טבריה

בשעות אחה"צ אחר תפילת מנחה יצא מרן שליט"א לעבר עיה"ק טבריה למעמד הגדול וההיסטורי של הנחת אבן הפינה לבנייני בית החינוך תלמוד תורה דרכי אבות שבנייתם החלה זה עתה בקריה נאמנה קרית צאנז בעיה"ק טבריה טובב"א.

המעמד החל טרם ביאת כ"ק מרן שליט"א, כשאת המעמד כולו הנחה בטוב טעם ודעת הרב אלטר יעקב שמעון שר מנהל תלמוד תורה דרכי אבות פעיה"ק אשר מלוה את התפתחות הת"ת בעיה"ק טבריה על כל צעד ושעל.

בין פרק לפרק הנעימו מקהלת המשוררים מקהלת 'אזמרה', בליווי כלי שיר בקול צהלה ורינה

עליו ועל דעת תורתו, וכעת עלה מות בחלוננו. לאחמ"כ נשא דברי מיספד ותמרורים מחותנו הגאון הגדול רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א רב ואב"ד מערב ב"ב, וביכה את האבידה הגדולה בפטירת האדם הגדול אשר ליבו כלב הארי, ונשמת חייו היתה הדביקות בתורה באופן שאין למעלה הימנו.

הגרש"א קרא עליו כי היה 'עבד נאמן', וכאשר פי' הרד"ק במה שנאמר 'ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו', דהיינו דלית ליה מגרמיה כלום, וכן הנפטר הדגול זצ"ל ניתן להמליץ עליו שהיה עבד נאמן, עבד נאמן להקב"ה, ולרבותיו הק' אליהם היה אדוק ומקושר בכל לב ונפש, וכן עבד נאמן לקהילה קדישא הדין אשר שרתם באמונה, כשכל הדבר הקשה היו מביאים אליו מענייני הקהילה ומבית הרפואה ביה"ח לניאדו, וכן היה עבד נאמן לחולי עמו ישראל, אשר התמסר אליהם לכל יחיד ויחיד לחזקו ולעודדו. דברים מרטיטים נשא גיסו הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א מראשי ישיבת אלכסנדר, בדבריו ציין את מסירותו מיד אחר נישואיו לבית חותנו הגדול, אשר זמן מועט אחר שנכנס לביתו נסתלק לבית עולמו, והנפטר זצ"ל הכניס אל ביתו הוא, ויבלח"ח נוו"ב תליט"א, את היתומים הרכים ועמדו לסייע לחמותו האלמנה במסירות.

כן הרחיב על גודל גדלותו בתורה ובהוראה, ואשר קיבל היתר הוראה מגדולי הפוסקים בדור האחרון. כשכל שיגו ושיחו לא היתה כי אם בענייני תורה. תמיד ראו אצלו סייעתא דשמיא בהוראתו, וכאשר כבר הזכיר כ"ק מרן שליט"א שהיה לו סייעתא דשמיא מיוחדת לפסוק לאמיתה של תורה. וכן עמדו על משמרת הכשרות בעוז והדר.

כלל המספידים הפליאו את הדור ישרים מבורך רבנים יושבי על מדין, שהותיר אחריו, והזכירו מאמר חז"ל (ב"ב קטז, א) שמי שמניח בן כמותו לא נאמר בו מיתה. וע"ז נאמר והיה ערכו לפי זרעו, שלפי זרע האדם ניתן להכיר בערך האדם, ובוודאי המה נתגדלו כן מאחר שראו אצל אביהם את גודל יגיעו וחשקו בתורה הק'.

אח"כ השמיעו דברי מיספד בניו הרבנים הגאונים החשובים ומרביצי התורה, רבי ישראל שליט"א דומו"צ דקהלתינו הק' בשכונת האתרונג, רבי יחזקאל אהרן שליט"א דומו"צ במערב בני ברק ובקהל חסידים בהר יונה, ורבי ישעיה שליט"א רב קהל חסידים בביתר עילית, בדבריהם העלו מגודל אהבתו ודביקותו והתמדתו בלימוד התורה שהיית מוש חיי; גדלותו בהוראה; גדלותו במידות טובות וישרות וגינוני קדושה וטהרה; חביבות המצות; מסירות נפשו לענייני כשרות, כשלא זז כמלא נימא בשמירתו; מסירותו לחולי ישראל בכל עת ואף בזמנים העמוסים והטרודים ביותר; ענוותנותו ועבודתו בתפילה; ועל דביקותו במרנן רבוה"ק זי"ע ויבדלחט"א כ"ק מרן שליט"א.

לכבוד המעמד הגדול והמרומם.

על בימת הכבוד ישבו רבני ודייני העיר, וכן רבני ודייני קהלתנו הק' מעיה"ק צפת ומחיפה.

'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו' הכריז המנחה בקול רם שהדהד למרחקים, על שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הגדול והמרומם הזה למעמד הנחת אבן הפינה לבתי החינוך בקרית צאנז בעיה"ק טבריה. בדבריו הזכיר כי כ"ק מרן שליט"א ביקש לפתוח את המעמד ב'תפילת השל"ה' אשר ספון וטמון באדמת עיה"ק טבריה, ולמען חינוך הדורות הבאים בדרך ישראל סבא מה נאה ומה יאה לפתוח בתפילה שתקן ויסד לחינוך הצאצאים.

הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א אמר התפילה בקול וברוב רגש כשכל הקהל אמרו התפילה יחד עמו.

אח"כ התכבד הדומו"צ הגאון רבי זאב וקסברגר שליט"א לשאת דברים. בדבריו בירך והפליג בשבחם של כל המתעסקים בקדשים למען פיתוח המוסדות הנאדרים בקודש החל מאז התחילו והגיעו לדור במקום קדוש זה, ועד הלום.

בשעה 6.00 הופיע כ"ק מרן שליט"א למעמד, כאשר כל הקהל מקבלים פני הקודש ברוב שמחה ובחרדת קודש.

את פני הקודש קידם בדברים הגאון רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א דומו"צ בית מדרשנו שפע חיים בדרום עיה"ק צפת, כאשר בדבריו ביטא את רגשי הלב שרואים את חזונו של כ"ק מרן זי"ע לפתח את ערי הגליל בצפת ובטבריה, כדי להכין עצמנו לאורו של משיח. ואת מה שאנו זוכים לראות יותר ויותר רצונו וחזונו הקדוש מתגשמים ביתר שאת ולאין שיעור. כן ביטא את גודל ההתרגשות בעת הזאת במעמד הנחת אבן פינה לבתי החינוך בו יתחנכו וילמדו תינוקות של בית רבן וישמע בין כותליהם הבל פיהם של מי שלא טעמו טעם חטא.

אח"כ כיבד המנחה את מנהל המוסדות הר"ר משה אהרן כהנא הי"ו לשאת דברים, בדברים נרגשים ביטא את רגשות הלב של כל הנוכחים ממה שראו את 'זהה ראשיתך מצער', וכפי שרגיל כ"ק מרן שליט"א לומר תמיד שעדיין אנו ב'ראשיתך', ואמנם זוכים אנו לראות את התפתחות המוסדות, וביותר מעת אשר מינה כ"ק מרן שליט"א את בנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א לשמש כמרא דאתרא, אשר פועל ומשקיע מכוחותיו בכל מרצו ומאודו למעננו, בשליחות הקודש.

כאן הרחיב בדברי שבח והודיה לראש העיר מר בועז יוסף על רוב פעולותיו למען פיתוח מוסדותינו הק' במסירות נאמנה. את דבריו סיים בבקשה על העתיד לסיוע בשאר מבני החינוך והמוסדות, העומדים כעת בשלבי אישור.

אחריו נשא דברים ראש העיר, כשבדבריו הביע את אושרו על זכייתו לסייע לכל מוסדות התורה

והחינוך בעיר, ואף בישר על תחילת הקמת בנין בית המדרש הגדול ומעונות יום לתועלת כלל התושבים בחודש הקרוב.

מרן שליט"א בעניק לראש העיר תשורה נאה - מזכרת נצח מהמעמד, כן העניק מרן שליט"א מזכרות ותשורה לשאר אשי ציבור שעמדו לימין הנהלת המוסדות וסייעו בעדם להגיע עד הנה.

ברוב רגש נשמעו ילדי החמד בשירת 'והערב נא' יחד עם כל הקהל ברוב חן והדר. כשמעיני הקודש זולגות דמעות כמים.

דברי תורה וברכה קצרים נשא המרא דאתרא הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, וציין את היום בו אנו עומדים ח' שנים מאז י"ט כסלו תשע"ה בו נחגגה במקהלות רבים חנוכת קריה נאמנה הדין, והנה קמתה עלתה וגם נצבה לשם ולתפארת בית צאנז. כאן הזכיר את הכרת הטוב של בני הקהילה קדם הדומו"צ הגר"ז שליט"א שמאז התמנותו מתמסר במסירות נפש למען כל צרכי הקהילה ברוח ובגשם, וכן את הרה"ח ר' אהרן הופמן הי"ו שמאז ועד עתה מחזיק את אמפריית התורה כאן בנשאו את עול הנהלת הכולל תחת רשת הכוללים 'מבצר התורה' דחסידי צאנז, הוא הכולל ששמו הטוב הולך לפניו ומתעטר בעמלי תורה לשם ולתפארה.

לאחמ"כ נשא מרן שליט"א מדברות קדשו לכבוד המעמד, וזהו תוכנם:

בתוה"ק בפרשתן (בראשית לו, א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו וגו', וברש"י הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פיקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו. כך יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה תמה ואמר מי יכול לכבוש את כולך, מה כתיב למטה אלה תולדות יעקב יוסף, וכתיב (עובדיה א, יח) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם.

ובמדרש (ב"ר פד, א; ילקוט פרשתן, רמז ק"מ) תני כינוסו וכינוס בניו הצילו מיד עשו, וצ"ב.

ידוע ומפורסם הנכתב בשו"ת מן השמים (סי' ה) על יום זה שהוא יום בשורה לישראל, ובוודאי שהרבה נושעו ביום גדול זה, והמפורסם ביניהם שביום זה יצא הגה"ק בעל התניא זי"ע לחירות מבית האסורים, ובוודאי שלא היה אז מלחמה רק כנגד בעל התניא זי"ע בעצמו, אלא כנגד כל תורת החסידות, תורת הבעש"ט הק' זי"ע ותלמידיו אשר נשלח מן השמים להכין את כלל ישראל עד ביאת

אלא שבתחילה היו יחידים הרבה שעבדו את הבורא ב"ה במסירות נפש ממש, בתורה ובתפילה ובדביקות בהשי"ת, בחלק הנגלה שבתורה ובחלק הנסתר שבה. אכן תלמידי הבעש"ט הק' הניחו דגש גדול על ענין האחדות להתכנס ולהתחבר רבים מבני ישראל יחדיו. דכשם שבגשמיות רק מי שהוא גיבור ורב כח הוא יכול להתגבר בעצמו כנגד רבים, כמו כן הוא נמי ברוחניות, שרק מי שעובד את השי"ת בכל לב ונפש הוא יכול לישוב בדד במערה ולעבוד עבודתו, דמאחר והוא דבוק בהשי"ת ובתורתו בוודאי לא יפול ממנה, וכן היה בידם ללמוד מעט עם תלמידים אשר מעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו. ברם מי שלא זכה לכך עלול הוא ליפול אחרונות. ולזה הורו תלמידי הבעש"ט הק' כי אדרבה יש לאסוף ולקרב כל אחד מישראל, אף את הכפריים המוני העם ולהדריכם בדרך הישרה לבלתי ידח ממנו נידח.

בעוד שבימים ימימה היה באפשר לגדול יראים ושלמים אף אלו שהיו מרודים על המחיה ועל הכלכלה, והיו סגלדרים וחייטים ובעלי עגלות יראים ושלמים, וזאת הגם שלא היה להם כמעט השגה בתורה, ומכל מקום נשאר איתנים ביהדותם וגידלו צאצאיהם בדרכי התורה והיראה והיו מיראי ה' וחושבי שמו. אולם באריכות הגלות ראו תלמידי הבעש"ט הק' שבלא שיהיו הכל באחדות יפלו המוני העם מטה מטה רח"ל.

ועינינו הרואות כל אותן המקומות שלא הפציע שם אורו של דרך החסידות מה נעשה באותו המקום. לפני שנים רבות ראיתי בספר אחד מגדול שהיה דר באמריקה בשנות ת"ר לפני למעלה ממאה וחמישים שנה והוא כותב שם כי ישנם על אדמת אמריקא למעלה ממליון יהודים, והנה רובם ככולם באו שמה ממדינות אירופה כיראים ושלמים מבתיים של יראי ה', ולדאבוננו לא נשאר מהם ביהדותם כי אם יחידים אשר נער יספרם. ורבים אשר באו שמה מרוסלאנד ומאירופה נפלו שם לדיוטא התחתונה ממש. כל זה היה עד ששלח השי"ת את עבדיו הנאמנים והקימו שם את עולם התורה, את מרן אאדמו"ר זי"ע, את הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל ועוד

המשיח, כאשר הטומאה והסט"א חפצו לבטל להפריע ולמנוע עבודתם הק'. והיה זה בחי' מלחמה לה' בעמלק, כנגד הרוסים הרשעים ימש"ו, וביום זה גברה כח הקדושה על כח הטומאה, ומיני אז החלה להתפשט תורת הבעש"ט.

ושמעתי כמה וכמה פעמים ממרן אאדמו"ר זי"ע בשם הרבה צדיקים ומשמיה דמרנא הדברי חיים זי"ע, כי בלא תורת הבעש"ט הק' זי"ע, הרי שעפ"י דרך הטבע לא היה נשאר שריד ופליט עוד בישראל המאמינים בהשי"ת יראים ושלמים. ואנו מאמינים שכל מה שישנו עדיין יהדות בעולם הוא מאורו הגדול של מרנא אור שבעת הימים הבעש"ט הק' אשר הוריד והזריח אורו בכל קצוות תבל, הוא ותלמידיו הק' ותלמידי תלמידיו הק', והאור הזה מבהיק ומאיר לנו עד עצם היום הזה. והגם כי נתרחקנו עד מאוד, עכ"ז רק בכח זה יש בידינו להתחזק ולהתגבר.

ואפשר לרמוז כמה שכתב בשו"ת מן השמים שהוא יום בשורה, היינו שבזכות האי יומא נזכה לשמוע קול מבשר ואומר, הוא הבשורה האמיתית אשר בני ישראל מקווים ומייחלים אליו תמיד בכל עת. וכאשר יבוא משיח צדקנו, או אז יכירו הכל וידעו כל מה שפעלו הבעש"ט הק' זי"ע ותלמידיו הק', ומה שחידש הבעש"ט הק' והוריד להאי עלמא. והנה אחד מהעניינים אשר הורו ולימדו אותנו הבעש"ט הק' ותלמידיו הוא לקרב כל אחד ואחד מישראל, אפי' המוני העם הרחוקים מעסק התורה הק'. כי הנה יראים ושלמים קדושים וטהורים, לומדי תורה וכן גדולי ופוסקי תורה היו בכל הדורות, אמנם בירידת הדורות אחר שהגלות נתארכה עוד ועוד, עד אשר רבים החלו ליפול רח"ל ועמא דארעא אזלי ומדלדלי, ולא הכל גידלו צאצאיהם לתורה, ובפרט שהיו דרים מפוזרים בכל המדינות והעיירות, והיו רחוקים מן הישוב וממרכזי התורה והיהדות, אז לימד הבעש"ט הק' דרכו והנחילו לתלמידיו כי מלבד העבודה הפנימית שהוא העיקר שיתרוממו הכל לעבוד עבודת הקודש לעילא ולעילא, הרי שיש גם לקרב להתכנס ולהתחזק יחדיו באחדות עם כל ישראל.

- כח האחדות, שעל זה אמרו חז"ל (ראה ילקוט, פרשת נצבים, רמז תתקמ) בזמן שישראל באגודה אחת אין כל אומה ולשון יכולין לשלוט בהם.

זהו שרמזו חז"ל במדרש בפרשתא הדין כינוסו וכינוס בניו הצילו מיד עשיו, היינו לדורות עולם, שעיקר כוחם של ישראל הוא בחי' כינוסם וכח האחדות. נקדים עוד מש"כ מרן אאדמו"ר זי"ע במכתב קדשו (שפע חיים מכתבי תורה הנדמ"ח, מכתב שלד) לבאר בטעם דאהדריה קרא לשם יעקב ולא כמו אברם שנעקר לגמרי, דהנה קיים הבדל בין השם 'יעקב' לשם 'ישראל', כי השם יעקב אין שייך להטותו ללשון רבים לומר 'יעקובים' וכדומה, אלא הוא נקרא רק בלשון יחיד, בשונה מהשם 'ישראל' ששייך לאומרו בלשון רבים לאמר 'ישראלים'. על כן אהדריה לשם יעקב המורה על בחינת האחדות כי מזה גופא נתהווה בחינת שם ישראל, בחי' שרית עם אלקים ואנשים ותוכל (בראשית לב, כט), וזה שנאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית וגו', רצ"ל על ידי ששמך יעקב בבחינת האחדות, יהיה זאת אשר לא יעקב כי אם ישראל והבן. עכתו"ד.

ולזה כשראה יעקב כל אלופי עשיו, ובחזונו ראה את אשר יהיה באחרית הימים, וכדאיתא בספה"ק כי יעקב מורה על הדור האחרון, וכמבואר במדרש (ב"ר סח, יג) דכל פרשת גלות יעקב וגלות מצרים מורה על אחרית הימים עד קץ הימין, וכן פי' הרמב"ן (בראשית יב, ו) דמעשה אבות סימן לבנים, ולזה כשראה יעקב היאך יהיה מצב העולם בשנת תשפ"ג, כשיעמדו בני ישראל על סף הגאולה, ובאותה העת יתגברו כנגדם הנסיונות עד מאוד מבית ומבחוץ, היה תמה ואומר מי יוכל לעמוד באלה ולהתגבר כנגד הטומאה והזוהמא, הקליפות והסט"א המתגברים כל כך בכל האופנים.

על זה הביאו רש"י המשל שאמר גן אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את הכל, וכדכתיב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, וכאמור ד'יעקב' מורה על כח האחדות, שכאשר יהיו ישראל באחדות הגמורה, או אז ניצוץ אחד יוצא מבית יעקב אשר בית יעקב אש שלא יכבה נרו לעולם, ועל ידי כן ממשיכים כל מיני השפעות טובות אורות קדושים

צדיקים. והיינו טעמא שנפלו כל כך, כי היו אז כל אחד יחיד לעצמו, ולא היה מי שיאספם ויקבצם יחד. והנה איתא בחידושי הרי"ם (פר' וישלח) על מה שנאמר (בראשית לו, טו) אלה אלופי בני עשיו, וזל"ק, אלופי עשו שם שעומדים אצל האלף וכו', יעו"ש. ולבאר ולהרחיב דבריו הק' יתכן, דהנה אמרו חז"ל במדרש (ב"ר א, י; ירושלמי חגיגה פ"ב, ה"א) דפתח הקב"ה התורה באות בי"ת שהוא לשון ברכה ולא באות אל"ף שהוא לשון ארורה, יעו"ש. ובספה"ק מבואר דכאשר האדם הוא לעצמו בבחי' אל"ף, ומפריד עצמו מן הכלל, הרי שאין שייך בו ברכה, כי לתאוה יבקש נפרד (משלי יח, א), וכאשר הוא נפרד מהכלל הריהו נכנס בכלל מה שנאמר (בראשית ב, יח) לא טוב היות האדם לבדו. ועל מנת שתשרור הברכה באדם בהכרח שיהיה בבחי' האות בי"ת המורה על ריבוי, והיינו שיכלול עצמו עם הכלל, להתאחד ולהתחבר עם הכלל כולו, שאז מסייע הקב"ה בעדו שיהיה לו כלי מחזיק ברכה.

ואפשר לצרף לזה מאי דאיתא בחז"ל (ברכות דף מ"ט ע"ב) כיצד מזמנין וכו' ר' יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מברכים, היינו שלפי ריבוי העם כן ישנו יותר חשיבות והברכה שריא, [ואף דלא נקטינן כן להלכה, מכל מקום חזונו מכך ענין האמור], ואמרו חז"ל (סנהדרין דף ל"ט ע"א) דכל ביה עשרה שכינתא שריא, ובכח הרבים שורר קדושה דלעילא.

לעומת כן הטומאה והגויים המה תמיד בנפרד, וכנודע מהזוה"ק (רעיא מהימנא פר' פנחס, דף רכ"ה ע"א) שאומות העולם הם מבחינת עלמא דפרודא, ובמדרש (ויק"ר ד, ו) ששאלו את ר' יהושע בן קרחה בהא דכתיב אחרי רבים להטות וכו', והשיב להם דגבי יעקב אבינו מצינו כתוב (בראשית מו, כו) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים, וקרא אותן הכתוב 'נפש' בלשון יחיד והיינו בחינת אחדות, לא כן בעשיו הרשע שהיו רק שש נפשות והכתוב קורא אותם נפשות ביתו (שם לו, ו), וזאת לפי שלא שייך אחדות והתחברות ביניהם, שהמה מעלמא דפרודא, ועליהם נאמר יתפרדו כל פועלי און (תהלים צב, י), ובדבר זה נתייחדו ישראל להיותם עם אחד (וראה תניא, פרק לב), וזהו עיקר כוחם של בני ישראל

האחדות, אשר איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק (ישעי' מא, ו), ובכח האברכים היקרים העומדים לימינו לסייעו ולהיות לו לעוז ומתחזקים יחד, זכינו והמקום הזה מוסיף והולך עוד ועוד, הגם שבתחילה פקפקו הרבה ולא האמינו בהצלחת הענין.

ואכן עדיין אנו עומדים בנקודת ההתחלה ובראשיתה, וזהו כהכנה לקראת בוא יום ה' בו יתגדל ויתקדש שמייה רבא, כי כבר בא מועד. ומרגלא בפומיה דמרן אאדמו"ר זי"ע לומר כי מה שניבאו לנו חז"ל (סוטה דף מ"ח ע"ב) והגליל יחרב, כבר נתקיים בשלימות, ועתה לפני בא היום הגדול בביאת משיח צדקינו הוא כבר העת שיבנה להקים הכל מחדש ולהעמידם על מכונם.

יתן השי"ת ויזכו האברכים לישוב על התורה ועל העבודה במנוחה ובשלחה, ואביע בזה הנאתי המרובה אשר לפני ימים אחדים קיבלתי הבשורה הטובה על חבורה של אברכים בעלי בתים הטרודים על המחיה ועל הכלכלה, הממלאים מידי ערב בשעה קבועה את ההיכל כולו בהשתתפות בשיעורי תורה וכו'. וזהו לי לשמחה גדולה, כי זהו שאיפתנו היחידה.

ובוודאי שבזכות התורה הק' אשר אגוני מגני ואצולי מצלי, ואין לנו שיור רק התורה הזאת, בזכות כן יקויים במהרה הכתוב (תהלים קכב, ב) עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, וכדאמר חז"ל (מכות דף י" ע"א) בשביל שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה. וכהיום הזה הדבר ניכר בחוש לכל אחד ואחד, שאין לנו כלל על מה להשען ולחיות כאן כי אם בזכות התורה הק', כי אין ערוך לגודל זכות לימוד התורה אפי' של אות אחת או תיבה אחת בתורה, או שעה אחת של לימוד התורה, וכל שכן אלו שזוכים ותורתם אומנתם.

יעזור השי"ת שיוכלו להרבות גבולות הקדושה עוד כהנה וכהנה. והעיקר הוא שיהיה בנין רוחני, כי בוודאי שצריכים את הבנין הגשמי כדי שיהיה מקום ראוי להכנס שמה. אכן העיקר הוא שיוכלו להתעלות כאן ולחנך הבנים זרע ברך ה' בקדושה ובטהרה לתורה ולמצוות, שיגדלו ויתעבדו לאילנא רברבא לומדי תורה ועובדי השי"ת. ובמהרה נזכה לחנך בית ה' בית זה שמגדין בו תורה ותפילה, תורה

והתעוררות רחמים, ואותם האורות הק' שהדליקו האבות הק' המה ממשכיכים להאיר, ומדליקים אבוקה מאבוקה, שעל ידי 'בית יעקב אש' ממילא מכך 'בית יוסף להבה' עד אשר כל הרשע בעשן תכלה 'ובית עשיו לקש' ולא ישאר הימנו מאומה.

*

בני המרא דאתרא שליט"א הזכיר מקודם מאמר חז"ל (סוטה דף ל"ו ע"ב) האמור גבי יעקב ויוסף שנראתה לו דיוקנו של אביו בחלון. וע"ד הרמז ניתן לומר בעניינא דקרתא קדישא הדין, כי לחזות ולראות מאז ומקדם כל מה שיהיה כאן בטבריה רק מרן אאדמו"ר זי"ע היה יכול לראות זאת. וכאשר התחיל בפעולותיו למען היישוב כאן בעיה"ק טבריה לפני כמעט חמישים שנה, כשמסר עבור כך שעות רבות מזמנו היקר, ואף החל במלאכת הבנין, אלא שלמעשה לא יצא הדבר מן הכח אל הפועל.

פעמים הרבה שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע שכל פעולותיו הכבירים לא פעל כי אם על ידי תפילה, ולא היה דבר שעשה בלא שהרבה לשפוך על כך תפילות ותחנונים. ואף כשפעל פעולותיו עבור הישוב בעיה"ק טבריה הרבה להתפלל על כך. ובוודאי שאותם התפילות והדמעות לא הלכו ריקם, כי זה כלל גדול בישראל שאין תפילה ההולכת לאבדון, ואף אם בשעת מעשה נראה שלא פעלו בכך מאומה, והעתירו והתפללו ואין נראה שפעלו התפילות פעולתם, מכל מקום בוודאי עשה רושם בשמים ממעל, והבורא ב"ה הוא יודע אימתי להשתמש עם הדמעות הללו, ובהגיע העת הרי ש'ויצין ציין ויגמול שקדים', ובכח התפילות התחיל לפרוח ולצמוח.

ב"ה אני שומע תמידין כסדרן גומע גריסין מאתרא קדישא הדין, הן מאנשי שלומנו והן מאלו המגיעים כאן להתארח, כי טבריה הוא עיר ואם בישראל, ואחת לימים מועמים מגיעים אלי בשורות מרנינות ומשמחות.

מגלגלין זכות על ידי זכאי (שבת דף ל"א ע"ב), ודבר שפתים אך למחסור אודות מסירות נפשו של ר' משה אהרן (כהנא) הנושא בעול המוסדות, ויום ולילה לא ישבות. אכן כאמור מהמעלות הגדולים הוא כח

אח"כ החלו חבר המשוררים יחד עם כל הקהל לזמר ניגוני התעוררות. כשזימרו ו'יהיו זרעי זרע זרעי' וכו', גאתה ההתעוררות, ומעיני הקודש זלגו דמעות כמים. לקול צלילי זמר של 'בורא עולם בקנין' יצק מרן שליט"א את אבן הפינה, מרן שליט"א הכניס ז' כפות מלט. כשבעת הזאת גאתה השמחה לאין שיעור וערוך. אח"כ יצק הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה, והדומו"צ הגר"ז וקסברגר שליט"א, וכן יצק ראש העיר.

בעת הזאת יצאו הכל בריקוד לכבוד המעמד, כשמרן שליט"א רוקד על מקומו יחד עם כל יושבי בימת הכבוד משך זמן.

בסיום החלו כל הקהל לעבור לפני מרן שליט"א לקבל פירות, והילדים מיני מתיקה, ונמשך עד השעה 8.00, בסיום חזר מרן שליט"א לקרית צאנז.

ויראת שמים יחדיו משולכות. ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, שנוכל לעבוד את השי"ת בלבב שלם, ובמהרה נזכה לקיום היעוד (ישעי' ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם, ואור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

עם סיום דברות הקודש ערך מרן שליט"א שולחן לחיים, והאציל מברכות קדשו על כל הקהל הק', ואמר להניח ברכה אל תוך בתיכם, ליקח כל אחד לביתו מכל טוב, שפע ברכה והצלחה, שמחה ונחת.

ברכת מזלא טבא

קדם ידידנו הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין, העומד לימינו בכל עת
בהפצת דברות הקודש בקרית הבעש"ט
הרה"ח ר' אהרן אליעזר שכטר הי"ו
אב"י בק. הבעש"ט פ"ת
לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת הכנס בנו
כמר שמעון נ"י
לנועם עול תורה ומצוות
ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' פנחס מענדל שליט"א - ב"ב
אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הר"ר יצחק זעליג רייך הי"ו
אב"י בלונדון
לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הכנס בנו
כמר יהודה יונה נ"י
לנועם עול תורה ומצוות
במזל טוב ובשעטומ"צ
ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' אליעזר הי"ו
אב"י בלונדון
אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה

שגורה בזאת קדם ידידנו העומד לימינו מידי שבוע בשבוע במסירות אין קץ
למען יצא דבר נאה ומתוקן,
האי גברא רבא ויקירא, איש האשכולות, מקבל כל אחד בסבר פנים יפות, ה"ה
הרה"ח ר' שימואל זוננשיין הי"ו
מנהל דפוס אנ"ש בבני ברק

לרגל שימחת הולדת הבת שתחי' במז"ט ובשעטומ"צ

בברכה שיוכה לרזות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, ולדאות דורות ישרים
ומבורכים, נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סייעתא דשמיא ושזבע שמהות

המברכים נאמנה
מערכת בצילא דמהימנותא

נר להולכים שנלב"ע בתקופה האחרונה לדאבון קהל עדתינו הק' הגאון הגדול רבי חיים יעקב מנחם שווארץ זצ"ל דיינא רבא דקרייתינו הק' ורב מרכז הרפואי צאנז בית חולים לניאדו

במשך חמישים שנה שימש כרבו של מרכז רפואי צאנז, בית החולים לניאדו, תפקיד אותו הטיל עליו כ"ק מרן זי"ע, עוד בהיותו אברך עול ימים. בית החולים כולו נשען על פסקיו והתנהל ברוח ההלכה הצרופה בזכותו של הרב זצ"ל שהיה איש אמונו בהלכה של כ"ק מרן זי"ע, ושל יבדלחט"א כ"ק מרן שליט"א – שלא אזו מחבבו. הכשרות המהודרת של קהלתנו הק' עליו סומכים גדולי ישראל והמוני בני היהדות הנאמנה כבר עשרות בשנים, הן במלון גלי צאנז, הן במרכז הרפואי, הן במאפיית המצות - התנהל ברמה על ידי הגר"ח זצ"ל, שעמד על משמר חומת הכשרות ביד תקיפה מבלי לזוז על קוצו של יו"ד - עד יומו האחרון, כאשר גם ברגעיו האחרונים עסק בסוגיה זו. המוני בית ישראל סמך את ידיו עליו.

ימי ילדותו

הגר"ח זצ"ל נולד בעיר קלויזנבורג שברומניה, בשנת תש"י, כבן אחד ויחיד להוריו החשובים, אביו הרה"ח מוה"ר עזריאל ז"ל ואמו החשובה מרת טובא ע"ה. שורשי המשפחה היו נטועים במשפחה חשובה של חסידי צאנז. הוא נכדו של הצדיק החסיד רבי יצחק אהרן שווארץ זצ"ל, שעל מצבתו בהר הזיתים חרוט: ביקר ח"י פעמים בהיכלו של מרן בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע.

זקינו שעל שמו נקרא, אבי אמו, הוא הרה"ח רבי חיים יעקב איזאל (ישראל) זצ"ל, שהיה מראשי הקהל בקלויזנבורג ונמנה על המשלחת שהביאה את כ"ק מרן אדמו"ר בעל השפע חיים זי"ע לכהן כרבה של הקהילה החסידית בעיר. זקנו זה, היה בן עלייה ואיש מורם מעם, ולא אחת, בעודו של המנוח זצ"ל נער צעיר לימים, רצה מורו ורבו בעל השפע חיים זי"ע לעודדו ללמוד ולהתעלות, על כן היה סונט בו בחביבות: "מתי תוכל ללמוד כמו זקיןך ר' חיים יענקל"...

הגר"ח זי"ע שוורץ זצ"ל, שאף הוא עצמו יליד קלויזנבורג, היה מספר בשם דודו הרבני החסיד המופלג ר' ירמיה ישראל ז"ל, בנו של ר' חיים יעקב הנ"ל, כי כשחזר הסבא עם המשלחת שנסעה לתהות על קנקנו של מרן השפע חיים בטרם הכתרתו לרב, בישר בשמחה ובהתרגשות רבה כי מדובר "בתלמיד חכם עצום, פה מפיק מרגליות, בעל דרשן, ירא שמים מרבים ורצינות נסוכה על פניו, ואין ספק כי יוכל להרים את קרנה של הקהילה".

בהיותו כבן ט' עלתה המשפחה הקטנה אל ארץ ישראל ומיד קבעו את מושבם בשכונה החדשה "קרית צאנז" שבנתניה, שמנתה אז לא יותר משלושה או ארבעה בנינים בתוך שטח ענק של יער סבוך בעצים.

בהלם כבד, בצער רב וביגון נוקב תהומות, התקבלה הידיעה המרה והקשה על הסתלקותו הפתאומית של הדיין הנודע והמפורסם בכל בית ישראל, מגדולי ומבחירי תלמידיו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, חכם הרזים, כל רז לא אניס ליה, אור מופלא רום מעלה, הגאון הגדול רבי חיים יעקב מנחם שווארץ זצ"ל, חבר בית דין צדק דקהלתנו הק' ורב מרכז רפואי צאנז ע"ש לניאדו, אשר נסתלק במיתת נשיקה בפתע פתאום, ביציאתו מהשולחן הטהור של יבדלחט"א כ"ק מרן שליט"א בליל שבת קודש. בליל שבת קודש עוד השתתף בתפילת ליל-שבת אצל כ"ק מרן שליט"א במתיבתא ובית התפילה, ואף פקד את השולחן הטהור, כמידי שבת בשבתו, בהיותו מסתופף תמידין כסדרן בכל התפילות והשולחנות הטהורים בהם היה יושב ראשונה במלכות, כגדול הדיינים של חצר הקודש צאנז. בעת הפלפול עוד נו"נ עם כ"ק מרן שליט"א כמו מידי שבת בשבתו, עת אשר גילה לדרעיה ונפל נהורא, כאשר זו הייתה ההזדמנות של צעירי הצאן ובני תשחורת לראות את גאונותו המופלגת והנדירה ובקיאותו העצומה בכל חדרי תורה, בהיותו מצטט לשונות של חז"ל, ראשונים ואחרונים בעל פה, מקורות אותם הזכיר כ"ק מרן שליט"א בפלפולו.

ביציאתו מהשולחן הטהור, עוד נתן הוראות הלכה למעשה למשגיח כשרות של ביה"ח ואחר שוחח בדבר הלכה ולפתע פתאום כרע על משמרתו. כשנגזרה גזירה ואתקטיר בהאי קטירא במיתת-נשיקה, רגעים אחדים לאחר שישב בתוך קהל רם ששורר בדביקות ובלהט אש קודש את ניגוני הכיסופין קה אכסוף וצמאה נפשי, ושוררו את המילים "ומזרכם שבו בית מועד לכל חי". ויהי המקום לחרדת אלקים, ובצאת השבת התפשטה הידיעה כאש בשדה קוצים ואבל כבד עטף את אנשי שלומינו, ואת כל בית ישראל.

אלפי אנ"ש בדור זה גדלו על הערצת השם 'הרב שווארץ', שאמר הכל. בהסתלקותו איבדה עדת הקודש צאנז רב-רבנון, דיין דגול שנסמך להוראה בעודו אברך צעיר לימים על ידי מורו ורבו גאון ישראל וקדושו כ"ק מרן זי"ע.

נודע כגאון מופלג ובקיא עצום אשר כל רז לא אניס ליה. היו לו כתפיים רחבות לפסוק בעניינים של פיקוח נפש, וידע בעל פה את כל דברי הש"ס גפ"ת ודברי הפוסקים, ראשונים ואחרונים.

גדולי ישראל בדורות האחרונים העריכוהו והעריצוהו עד אין סוף, ודעתו דעת תורה נחשבה וקבעה מקום של כבוד גם אצל פוסקי הדור האחרון הזקנים נבג"מ.

בבגדי שבת ולא הבין מדוע. נענה מרן זי"ע: "וכי מה חשבת, שאמו לא יודעת שם בשמים שבנה יקבל היום תעודת חבר?! הרי אין ספק שהיא יודעת מכך ושמחה... בהמשך סיפר מרן זי"ע, כי פעם ציוה כ"ק אביו הרה"ק מרודניק זי"ע למשב"ק של זקינו מרן הדברי חיים זי"ע מצאנז, שיעמיד בשולחנו הטהור של זקינו הקדוש בליל שבת קודש שני בקבוקי שכר, לכבוד הולדת הבן באותו שבוע לאחיו הרה"ק רבי משה מבארדיוב זי"ע. כך אכן עשה המשב"ק הרה"ח ר' משה יהושע ז"ל, ולשמע הכרזתו נענה מרן הדברי חיים ואמר: "אכן נודע הדבר. ראיתי שהרבנית ע"ה מסתובבת בגן עדן בשמחה, כשהיא מלובשת בבגדי שבת, ב'שטערן טיכעל' וה'בריסטון', ולא ידעתי לשמחה מה זו עושה. אכן נולד לה נכד..."

במרוצת השנים היה לתלמידו חביבו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע. לאורו גדל והתעלה, כשהוא שוקד על דלתות התורה בשקידה עצומה. הוא נמנה בין מופלגי התלמידים שזכו לשמוע שיעורים יומיים תמידין כסדרם מפי קדשו של מרן זי"ע. כך, הוא מספר, זכה לשתות מבארו ולקנות תורה ממרן זי"ע בשיעורים העמוקים על מסכת שבת, עבודה זרה, בבא מציעא, נזיר ועוד, וכן בשולחן ערוך יורה דעה חלק ב'.

הוא עצמו סיפר לא פעם: "את השיעורים מסר לפנינו מרן זי"ע בחדרו הפנימי, שהיה כידוע קטן מימדים, ד' על ד'. כאן השיב לשואליו בהלכה וכאן גם קיבל קהל. אף אנו הבחורים הצטופפנו בקיתון קטן זה ושתינו בצמא את שיעוריו הבהירים שנמשכו זמן רב בכל פעם. למרות המקום הצפוף לא אמר בחור צר לי המקום. אדרבה, חשנו במחיצת קדשו הרווחה שאין כמוה".

מורה הוראה בישראל

לאחר שמילא הגר"ח שוורץ שליט"א כרסו בש"ס ובפוסקים ונישא למזל-טוב לרבנית הצדקנית תליט"א, בתו של הצדיק המפורסם, הגאון רבי יחזקאל טויסיג זצוק"ל, החל לעסוק בהלכה וכ"ק מרן זי"ע עודדו והמריצו לכך בעוז, להיות דיין ומורה הוראה בישראל.

משך כל השנים עמדה לימינו בעבודת הקודש, זוגתו הרבנית תבלחט"א, הרבנית נטלה על עצמה את כל עול גידול שלושת עשר ילדיה, ביניהם שלישייה בליעה"ר, ולא הניחה לו לעשות אפילו משהו קטן בבית.

כשביקש פעם לקום ממקומו להכין בקבוק שתיה לאחד התינוקות שבכה, היא פנתה אליו בתחנונים: 'ר' חיים יענקל, במטותא ממך, אנא רחם עליי, חזור נא אל השולחן-ערוך, ואני אעשה את המוטל עלי'. אי אפשר לפרט את הכל, כי היא הגיעה לדרגה נדירה של ביטול מוחלט כלפיו וכלפי תורתו באופן שמבהיל על הרעיון.

הגיעו הדברים לידי כך שכאשר דיברו פעם במשפחה על הדרגות בתורה של הגר"ח זצ"ל, הוא הגיב בענוות-חן: מה החוכמה להגיע לכך, אם יש כזו אשה שלא מניחה לעשות שום דבר בבית והסירה ממני כל קצה-קצהו של עול?!...

היא אף זכתה להערכה נדירה מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שאמר להם פעם כשנכנסו אל הקודש פנימה, בתקופה

התקיים בו מאמר חז"ל 'חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי, הן עמדו לי בעת זקנותי, מכיוון שבין כותלי ביתו ינק ושאף את האהבה העצומה ללימוד התורה ולשקידתה. הוא עוד היה ילד קטן לפני בר מצוה, אך בכל יום, בשעה 4 לפנות בוקר, כבר עמדה עליו אמו ע"ה שישכים קום ויילך ללמוד בישיבה. כל האזור היה חשוך, בין העצים אף הסתובבו 'שוקלים' שייללו בקול, אך אמו לא הרפתה. היא הייתה יורדת עמו מצוידת במנורת נפט ומלווה אותו בדרכו לישיבה. היא עצמה כבר הייתה משכימה קום בשעה 3 בכדי לחמם את חדרו ולהכין משקה חם לבנה היחיד והאהוב כדי שיוכל לשתות מיד לאחר ברכת התורה ולא יאלץ להמתין עוד דקה.

המצב הכספי הקשה בבית הביא לכך שכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שילם מכספו את שכר המלומדות של הילד הצעיר, שכבר אז ראה בו כי עדין לגדולות.

בצל רבו הגדול

בערב פסח תשכ"ו, התהפך עליו עולמו. אמו ע"ה נפטרה והוא התייתם בגיל צעיר מאוד. ההלוויה התקיימה בחצות היום, וכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע חרג ממנהגו והשתתף בהלווייתה למרות שמיעט מאוד להשתתף בהלווייה. כך, באמצע יום עמוס וגדוש זה, הגיע להלוויה ונימוקו עמו: "אשה גדולה זו ומשפחתה ידעתי מלפנים עוד מקלויזנבורג, וגדלו מעלותיה עד מאוד".

פטירתה של האם במיטב שנותיה שברה את לבו של בנה יחידה. אך העידוד והחיזוק התמידי של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע נסכו כוחות רעננים בצורב הצעיר. מאז חרב עליו עולמו חש כי מרן זי"ע מאמץ אותו אל לבו ומקרב אותו שבעתיים.

הגר"ח זצ"ל היה מספר בדמעות שישב פעם בישיבה מהורהר ומדוכדך קמעא, לאחר פטירת אמו ע"ה שנתנה את כל כולה למען תורתו של בנה-יחידה, והנה כמנהגו בקודש נכנס מרן השפע חיים לישיבה. לפתע ניגש אל מקומו של תלמידו-אהובו חיים-יענקל, העביר יד מלטפת על פניו וחיזק אותו בדברים: "יהיה טוב! השי"ת יעזור! תתעודד! תתחזק! אל תרפה! תמשיך בלימודך!... דברים אלה נסכו בו חיזוק עצום, והעניקו לו תנופה להמשיך עלייתו בקודש.

כך זכה לקרבה יתרה ונדירה מאת מורו ורבו כ"ק מרן זי"ע ששם עליו את עינו הטהורה והפקוחה וידע כי ממנו תצא תורה ועתיד יתום צעיר זה להאיר את עיני ישראל בתורה ובהוראה. הוא עודדו להיבחן על מאות דפי גמרא עם תוספות, עליהם עמל ושקד יומם ולילה, אותם נבחן אצל מרן זי"ע בעצמו. בסיומו של המבחן, הוציא כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע קסת ונייר והחל לכתוב בכתב-יד-קדשו את תעודת ה"חבר", בה מקלסו בשבחים מופלגים. בחדר נכח באותה שעה מסיבה אחרת, בעל ה'פלייש געשעפט' המפורסם של קרית צאנז, הרה"ח ר' ירמיה ישראלי ז"ל, דודו של הרב שוורץ, אחי אמו.

כשראה ר' ירמיה שנקלע למעמד המכובד של הענקת ה"חבר" לאחייו, אורו עיניו ואמר לכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, שבדיוק הלילה ראה בחלומו את אחותו ע"ה לבושה

ועומד עד היום הזה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, עמו התייעץ וקיבל הוראות בכל דבר הכבד להכרעה. רק בן כ"ג היה הדיין הגר"ח זצ"ל, וכבר מונה לכהן גם כרב המרכז הרפואי בקריית צאנז. היה זה בשנות ה'ל' כאשר היו רק מרפאות שנקראו 'מרפאות תשה', ובו בעת נפתחה מחלקת מיון. כשביקש הרבי מתלמידו הגדול הגר"ח זצ"ל להתמנות לרב המרכז הרפואי, התמלא הגר"ח זצ"ל ביראה ופחד ואמר שמרגיש שהאחריות גדולה מידי והתפקיד רחב ממידותיו; הן היו שאלות רבות שהתעוררו ולא מעט מהן, שאלות קשות שחיי אדם תלויים בהם.

כ"ק מרן זי"ע השיב לו במילים אחדות שליוו אותו כל ימיו: "אני מינתי אותך, תזכה בסייעתא דשמיא!" מאז, בכל רגע קשה ולפני כל הכרעה גורלית, היה נזכר במילים אלו, ונרגע. הוא היה חש שלא הוא מכריע כאן ולא הוא משיב את התשובה, אלא כוחו של אותו זקן והבטחתו. מכאן ואילך היה הגר"ח זצ"ל הסמכות ההלכתית של לניאדו כאשר את השאלות הקשות הפנו אל כ"ק מרן זי"ע שמקום מושבו היה אז בארה"ב. במקרים שנדרשה הכרעה מהירה ולא היה אפשרות לשאול, הורה מרן זי"ע לשאול את יבדלחט"א כ"ק מרן שליט"א, או להביא הדברים אצל הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

באחד מביקוריו של כ"ק מרן זי"ע במרכז הרפואי, בימי הבראשית, התעוררה שאלה וביקש לעיין בשולחן ערוך. הגר"ח זצ"ל הפטיר שיביא מהישיבה הנמצאת בסמוך, אך כ"ק מרן זי"ע הגיב בתמיהה: וכי לרב המרכז הרפואי אין כאן חדר? ותיכף הורה לעושי דברו להעמיד חדר עבורו על אתר. כל כמה דקות שאל את הנוכחים, האם כבר סידרו את החדר בתוך כותלי המרכז הרפואי, ורק לאחר שאותר החדר והותאם כראוי, נחה דעתו הקדושה. כך, במשך חמישים שנה בדיוק, מאז ועד יומו האחרון, נחשב הגר"ח זצ"ל כרב הפוסק והסמכות הבלעדית של לניאדו. במרוצת השנים הוא עסק בסוגיות שונות החל מקביעת מזוזות בחדרים השונים ועד לטומאת כהנים. הוא התווה את דרכי הטיפול בשבתות וחגים ובין לבין הכריע בסוגיות קשות של פיקוח נפש והצלת חיים.

רק בשבת הקודמת לפטירתו, שבת קודש פרשת ויצא, נקרא בעיצומו של השולחן הטהור בליל שבת קודש אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אל בית החולים, כדי להכריע בשאלה קשה של חיי נפש.

למרות חולשתו בשנים האחרונות כיתת רגליו הן בימות החול והן בשבתות אל בית החולים, עלה אל המחלקות השונות בשאריתו כוחותיו, כדי לעמוד ולפקח מקרוב ולהשיב על שאלות שהתעוררו. את הגר"ח זצ"ל ניתן היה למצוא בבית החולים גם בתשעה ובאב ובעיצומו של יום הכיפורים, והיה כתובת לשואלים על הצומות וכדו'.

אחד מתפקידיו המרכזיים של הגר"ח זצ"ל במרכז הרפואי, היה להיפגש עם כל רופא חדש שנקלט בלניאדו. מדובר על רופאים שמטבע הדברים הגיעו ממדינות שונות והרב זצ"ל היה מעביר להם את רוח הרפואה של לניאדו המיוסדת על מגילת היסוד של כ"ק מרן זי"ע.

הראשונה לאחר שהוכתר לדיין: "מה שהרבנית עושה בעבורך, זה בדיוק כמו שאתה לומד תורה! אותה דוגה!" בראשית דרכו בהוראה עמד הגר"ח זצ"ל שוורץ שליט"א למבחן אצל גדולי הפוסקים על יורה דעה, על הלכות שבת, הלכות נדה ומקוואות, כפי שהורה לו כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שהדגיש לו שזו רק ההתחלה, ואכן בהמשך עמד ונבחן על הכל.

הוא שלחו להיבחן ולקבל היתר הוראה אצל גדולי הרבנים, ביניהם גאב"ד ירושלים הגאון הגדול בעל מנחת יצחק זצ"ל, הגאון הגדול רבי יהושע מענדל ארנברג זצ"ל בעל דבר יהושע, הגאון הגדול רבי מאיר ברנדסדורפר זצ"ל בעל הקנה בושם ועוד.

כמו כן כאשר היה מגיע אל הקודש פנימה, היה מרן השפע חיים זי"ע שואל אותו שאלות שונות בהלכה. במחיצת קדשו זכה לעשות 'שימוש' בהרבה מקצועות בהלכה וכן בהלכות טריפות. ממטבח המוסדות בקריה וכן מחנותו של דודו, היו מביאים את ארגזי העופות עם השאלות לפני מרן השפע חיים זי"ע - שבאותה תקופה היה הוא עצמו, הרבי זי"ע, הפוסק בכל השאלות שהתעוררו - והרבי זי"ע היה קורא לו ומורה שימצא את השאלה שהתעוררה בכל עוף. הגר"ח זצ"ל היה צריך למצוא את השאלה בעצמו ולפרט את השיטות בלי להחליף בין שמות הפוסקים. כן היה הרבי בודק כיצד הוא מחזיק את העוף בשעת הבדיקה. לא אחת היה נקרא לשם כך באישון ליל.

בחיל ורעדה היה הגר"ח זצ"ל שוורץ שליט"א עומד בשעות אלו לפני כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, כעבדא קמיה מריה, ולומד מקרוב את דרכי הפסק. "במחיצת מרן זי"ע למדתי פרט חשוב" - כך סיפר לימים - "לא להתבייש לעיין בספר לפני שמשיבים. רבנים וגדולי עולם מפורסמים מעולם לא השיבו תשובות לפני שיעיינו בספר. לא בגלל שלא ידעו. אדרבא, הם ידעו בעל-פה, על הלשון, את כל דברי הפוסקים בענין שנשאלו. אף-על-פי-כן הם היו מעיינים בספר לפני שענו את התשובה, ולו בגלל העבודה שהשואל יראה ויבחין בחשיבות שאלתו ומתוך כך לא יימנע לשוב ולשאול".

ביתר שאת התבססה הסמיכה להוראה שקיבל הגר"ח זצ"ל שוורץ זצ"ל מאת כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, בשנת תשל"ג, כאשר עבר מרן זי"ע לגור בארה"ב. אז מינה אותו ואת רעו הגאון הגדול רבי שלמה זלמן בריל זצ"ל במקומו לענות על השאלות, כדיינים ומורי צדק של הקהילה הקדושה. לרבים עדיין זכור איך בתקופה הראשונה ההיא, עוד היה ר' ירמיה ישראלי ממשיך לבוא עם ארגז העופות שהיו ספיקות, לבית מרן זי"ע, ודוקא שם המשיך הגר"ח זצ"ל שוורץ זצ"ל לבדוק את השאלות, למען תעמוד לו כוחו וזכותו של בעל הבית. מני אז נשא הוא במשא קודש זה, כאשר אף כשהיה מרן השפע חיים זי"ע מגיע לביקורים בארץ, הפנה את כל השאלות הללו אל הדומ"צ.

רב המרכז הרפואי לניאדו

מיד כשנפתח בית החולים, עמד כ"ק מרן זי"ע על כך שבית החולים יעמוד על טהרת ההלכה ללא כחל ושרק. לשם כך יסד והקים את 'ועד ההלכה', שבראשו עמד

בהיותו שריד לדור דעה, דור שגדל על ברכיו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, שעמד עליו כמלאך העומד עליו ואומר לו גדל, והדריכו בנתיבות שערי ההוראה, ההלכה והפסק, כפי שהיה מקובל בדורות הקודמים - היה הגר"ח"י לעיניי לדורות של מאות אברכים תלמידי חכמים ששתו בצמא את דבריו. מפעם לפעם היו פוקדים את ביתו פרחי הוראה, והיו משוחחים עמו בלימוד או נבחנים על ידו. הוא יכול היה לשבת ללא ספר פתוח לפניו ומטייל עמם בכל חלקי אורח חיים ויורה דעה, חושן משפט ואבן העזר, כאשר הם משתאים לראות דרגות ענק של גאונות עצומה בכל חלקי תורה והוראה, ואילו הוא לא מחזיק טיבותא אנפשיה, שפל ברך היה וענוותן כהלל, כל מטרתו היה להדריך מורי הוראות בישראל בדרך הקדושה אשר נסללה לו על ידי מורו ורבו המובהק כ"ק מרן זי"ע.

בשנים האחרונות נחלש כאמור, אך לא הפסיק אפילו לרגע מעבודת הקודש. לצד התמדתו ושקדנותו ויגיעתו העצומה בלימוד התורה וההלכה, המשיך לישב על מדין בקהילה קדושה קרית צאנז ועמד ופיקח על כל צרכי היהדות והכשרות בשכונה. היה ראש המדברים בכל מקום, במעמדי-קודש שנים ובהתכנסויות שונות, ישב ראשונה במלכות לצד יבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ובניו, ועם כל זה ברח מזרקורי הפרסום והיה ממוקד בעבודת הקודש אשר עליו, בכתף ישא.

בני ביתו מספרים, כי מידי שבת בשבתו, עם שובו מההשתתפות בשולחן הטהור, היה מתיישב עם בניו ונכדיו וחוזר על כל דברי הפלפול, כשהוא מעמיק ומעייין במקור הדברים עוד משך זמן רב בחדוותא דאורייתא.

דור ישרים

הותיר אחריו דור ישרים מבורך, בנין וחתן רבנן, רבני קהילות ומרביצי תורה לשם ולתפארת. הרבנים הגאונים: רבי ישראל שליט"א דומו"צ בית מדרשנו בשכונת האתרוג בביתר עילית רבי יחזקאל אהרן שליט"א דומו"צ במערב בני ברק ובקהל חסידים בהר יונה, רבי מאיר שליט"א מגדולי מחזירי התשובה והדרשנים, רבי ישעיה שליט"א רב קהל חסידים בביתר ונכד כ"ק מרן זי"ע, רבי יצחק שמואל שליט"א רב ביהמ"ד חיסדא בבני ברק, רבי אשר שליט"א ראש הכולל בבית שמש ובעל 'מעדני אשר', רבי משה שליט"א יו"ר המכון למורשת האור החיים הקדוש, רבי דוד נתנאל שליט"א יו"ר מכון יד המשפט באשדוד, רבי אלעזר שליט"א מחשובי המחנכים בעיר התורה והחסידות בבני ברק, רבי שלמה שליט"א רב בקטמון ור"מ בישיבות בעלזא ותולדות אהרן, רבי אברהם שליט"א מראשי מפעל ושנתם, רבי ברוך שליט"א דומו"צ בירושלים ורבי מרדכי שליט"א ראש כולל באלעד ודומו"צ במרכז בני ברק, וחתנו רבי יהודה אשר שווארץ שליט"א מביתר.

זה גם היה הסוד של מחלקת הקורונה בבית החולים שהצילה עשרות ומאות יהודים, לאחר שבמקומות אחרים התייאשו מחייהם. בלניאדו נלחמו על כל חולה בהוראתו הישירה של הגר"ח"י זצ"ל, שאף התווה כיצד להתייחס לחולים ולמשפחותיהם באופן ראוי. את חדרו פקדו פרופסורים בעלי שם שהרצו בפני אלפי רופאים בפורומים יוקרתיים וביקשו לדעת ממנו את הזווית ההלכתית בעולם הרפואה, ודבריו השפיעו על המוני רופאים בעולם כולו. רופא בינלאומי התבטא רק לאחרונה: חבל שלא הכרתי את ההלכה לפני שהגעתי אל הרב שווארץ.

ראשו ורובו היו מונחים בסוגיות הרי גורל שנגעו לבית החולים. כמו במאבקים מול בג"ץ שביקש למנוע מבתי חולים את הסמכות לאסור על הכנסת חמץ בבתי החולים. בכשרות המצות, בהידור המטבחים וחדרי האוכל בפסח ובימי השנה. הוא היה גם משתתף בועדת הלסניטי, בסוגיות אתיקה רפואית, שם היה מבטא את הדעה ההלכתית.

חסיד אמת

כלל אנ"ש על זקניה ונעריה, היו מביטים אחריו בהערצה אין קץ, בהיותו חסיד-אמת של מו"ר יבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כלפיו התבטל וכופף קומתו, למרות שזכה מאת הקודש לאותות הערצה נדירים ונחל כבוד מלכים.

כאמור היה משתתף בכל השולחנות הטהורים, בתפילות ובמעמדים בצל הקודש. גם על ליל הסדר במחיצת הקודש לא ויתר ולאחר שסיים בביתו את עריכת הסדר הלך לעריכת הסדר של מרן שליט"א באישון ליל ואחרי יום קשה אצלו כערב פסח. גם בשנים האחרונות כשמיחושים שונים פקדוהו, היה מקפיד על כך ביתר שאת וביתר עוז והיה יושב ראשונה במלכות.

נהג למסור תורה בעידן רעוא דרעוין בבית הכנסת לבעלי בתים בקרית צאנז עשרות בשנים, אך מיד לאחר תפילת ערבית, היו רגליו מוליכות אותו אל המתבתא שם ערך כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את שולחנו ברוב עם, והיה יושב בקרן זווית בחשכה ומאזין בחרדת קודש לדברים שנשמעו בעלייה. לאחר פטירתו של הגאון האדיר ראש הישיבה הגרא"ש שמרלר זצ"ל, התמנה להיות ה'בעל מקריא' אצל כ"ק מרן שליט"א.

זקני ההוראה שבדור הקודם כמו מרנן ורבנן הגר"ש וואזנר זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל החשיבו מאוד את דעתו ולא אחת ביקשו לשמוע את הכרעתו בסוגיה הלכתית-רפואית סבוכה. בשנים האחרונות עם התפתחותה של מאפיית המצות המהודרת בקרית צאנז, נהגו רבים וטובים וביניהם גדולי ישראל מכל החוגים והעדות לרכוש אך ורק ממצות אלו, כי סמכו את ידיהם עליו, כאשר עמד מקרוב אחר סדרי ההשגחה ולא ויתר כמלוא נימה על שום הלכה, מנהג או חומרא.

בחצרות קדשינו

החנוכה. השי - התורם מקבל צלוחית של שיירי שמן הקודש מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. ההגרלה - התורם נכנס ל-8 הגרלות על כדי השמן מכסף של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. בעל הו"ק מקבל כרטיס בעל זכייה כפולה. המוקד כבר פתוח: 1-800-109-509. מחו"ל ניתן להתקשר: 972-54-842-2012.

מוה"ר יודל שפירא הי"ו מנהל 'מרכז התורה' פונה בזאת אישית לכל אחד ואחד מאנ"ש: **אנא, בואו לעזרת ה' בגיבורים, בואו והאירו את עולמם של לומדי התורה בהחזקת התורה ולומדיה, בואו והעריכו את עמלי התורה ב'חנוכה-געלט' אישי בהוקרה לאברכים שתוצו להוקיר ולהעריך - וכך תזכו להביא אור גם במושבותיכם ולזכות לדור ישרים מבורך של לומדי תורה ע"י שאברכים בני עליה יתפללו על התורם וילדיו, וגם להיכנס להגרלות על חפצי הצדיק, ואורה זו תורה לא תמוש מכם ומזרעכם עד עולם.**

בימי האורה: מאירים את בתי אנ"ש!

בברכתם של הגאונים הצדיקים רבני קהילות הקודש שליט"א, יצאו בקופת החסד המרכזית 'עזר לקהל' דקהל חסידי צאנז בארה"ק למגבית חנוכה מיוחדת כדי לעמוד בימי האורה לימין משפחות אנ"ש עניי הקהילה.

במסגרת המגבית מתבקשים כלל אנ"ש להיות שותפים בתרומה של לכה"פ 100 ₪, כדי להאיר את בתי אנ"ש אשר זקוקים לסיוע.

גבאי 'עזר לקהל' בכל אתר ואתר, ערוכים בימים אלו לפנות לכלל אנ"ש, אשר בוודאי יפתחו את ליבם להצלת מעוטי היכולת. מוה"ר ארון זאב טהרל הי"ו, גבאי עזר לקהל בארה"ק, מסר עם פתיחת המגבית המיוחדת, "כי לשמע שעות אחינו אנו מחויבים להושיט להם יד וכתף תומכת. לצערנו, על שולחנם של גבאי הקופה מתרבים פניות לעזר וסיוע אשר כל לב יהודי חם לא יכול לעמוד מנגד, ובוודאי בתמיכתם של אנשי שלומנו מכל אתר ואתר נוכל לסייע להם".

הצטרפו גם אתם בהרמת תרומה של לכה"פ 100 ₪ ותזכו להאיר להם את ימי החנוכה. לתרומות ניתן לפנות לגבאי עזר לקהל בעירכם, או באמצעות מוקד ההתרמה המרכזי שמספרו: 1700-720-750.

מעמד פתיחת שערים

לבנין מקוה טהרה המחודש בקרית מלך רב

עד לא מזמן היה זה חלום, והנה היום משתאים אנו כיצד זכינו להגיע עד הלום. בהתרגשות מהולה בשמחה, נערך ביום ט"ז מרחשון העע"ט, מעמד 'פתיחת שערים' לבנין המחודש.

מלאכה רבה הושקעה בתקופה האחרונה בבנין מקוה הטהרה בהוספת אגף חדש הכולל בור טבילה ענק, חדר מקלחות וחדר הלבשה. וכן הרחבת לובי הכניסה באופן נאה ומהודרת לרווחת תושבי קרייתנו הק' בפרט וכלל אנ"ש הבאים להסתופף בצל הקודש תמידין כסדרן בכלל, כאשר מחשבה מרובה ותשומת לב מוקדשת על כל פרט ופרט, כל זאת הודות למסירותו של העסקן הנמרץ הר"ר יעקב רייניץ הי"ו אשר לא חסך מייגיעתו מלהשקיע בדמים מרובים - תרתי משמע, ולא נח מייגיעתו עד להשלמת כל המלאכה.

במעמד צנוע ומרגש נערך כאמור ביום ט"ז מרחשון העע"ט מעמד 'פתיחת שערים', אשר נקבע ליום זה, שהוא יום היארציית של הרבני החסיד מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל, הוא הגבר אשר הרבה מתקומת בית צאנז נזקפת לזכותו, כשאחז והניף ידו באמת הבנין ועמד בעוז לימין כ"ק מרן ז"ע בכל מפעלות הקודש. בלובי הכניסה לבנין מקוה הטהרה הוגש כיבוד ולחיים בהרחבה, בהשתתפות ראשי ועסקני קהילתנו ומוסדותינו הק' ובראשם בני משפחת רייך הנכבדים.

הר"ר יעקב רייניץ הי"ו, קידם ברוב רגש את פני הבאים, והטיב לבטא בשפתיו את רגשות לבבם של קהל אנ"ש על אשר

"לעכטיג" בכל בית יהודי:

אברכים בני עליה מורשת הכוללים "מרכז התורה" יעתירו בעדכם בסילודין על יד נרות החנוכה

ברשת כוללי האברכים "מרכז התורה" קרית צאנז, נערכת בימים אלו המגבית השנתית של החנוכה, במטרה להאיר את אימפריית התורה של חצר קדשנו, בה לומדים למעלה מ-400 אברכים יגיעי תורה ובעלי הוראה ב-13 כוללים, בכל מקצועות הש"ס ההוראה וההלכה.

המיזם לשנת תשפ"ג: תפילת האברך על יד הנרות

על ידי כהנין הקדושים: השנה, יוצאים במיזם מיוחד, "אתה תאיר את ביתו של עמל תורה, האברך שאתה תבחר יאיר את ביתך". במסגרתו כל תורם של 120 ₪ לימוד יום לאברך, יזכה שהאברך יזכיר את שמו ואת שמות ילדיו בעת שיתפלל במעמד נרות החנוכה בביתו "ולא ימוש התורה מפינו ומפי זרענו ומפי זרע זרענו מעתה ועד עולם ונזכה לבנים תלמידי חכמים".

בכל ריכוזי אנ"ש חולק עלון מיוחד מתורת רבוה"ק, מהם עולה ניצוצי אורה ולהבות אש אודות קדושת פה שלומד תורה והסגולה הרבתית בתפילה שיוצאת ממי שלומד תורה כל היום כולו. ללמדנו, עד כמה חשוב לנצל את ההזדמנות בדור זה שכל אחד ירא וחרד לגורל חינוך צאצאיו - ולתת לפה קדוש של לומדי תורה להתפלל עלינו ועל צאצאינו, מעתה ועד עולם.

בנוסף לכך - גם השנה יוכלו הנדיבים להוקיר את האברכים באופן אישי. כל תורם בוחר, למי מהאברכים הוא מקדיש את ה'חנוכה געלט' שהוא נותן במסגרת המגבית. המיזם יתפרסם אי"ה באופן מיוחד, ויגרום להאיר בתים נוספים של עמלי התורה. מיד כשהתורם בוחר למי מהאברכים הוא מקדיש את 'דמי החנוכה', שמו ושם האברך נרשמים בפלטפורמה מיוחדת שתהיה בעז"ה גלויה לעין כל, ויהיה בכך משום כבוד התורה והערכה ללומדי התורה.

בעז"ה המיזם יפורסם בלילות החנוכה בצל קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ויתעדכן בעז"ה בכל לילה מחדש,

ההגרלה הגדולה על כדי השמן הטהור

בני בינה ימי שמונה: במרכז המגבית, נערכת ההגרלה המסורתית על שמונה כדי השמן בהם יוצק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את השמן אל בזיכי המנורה מידי לילה מלילות החנוכה, כאשר הזוכים בהגרלות השנה יזכו להצטרף אל 100 מאנ"ש בכל רחבי העולם שזוכים להחזיק בביתם חפץ קדוש זה מהצדיק כידוע גודל העניין, וכאשר אמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (בדינר ל'מרכז התורה' כ"ה אדר תשס"ה): "וזהו טעם לסגולת ומעלת חפצי צדיקים, אשר ידועים עובדות לאין שיעור, שעל ידם פעלו ישועות ומופתים, כי כאמור בכליו של הצדיק ישנו ניצוצי-קדושה מעין כוחו שלו ממש".

שמן משחת קודש במתנה!

ומנותר קנקנים: כמו בשנים האחרונות, כל תורם - זוכה! כל מי שרוכש כרטיס הגרלה זכאי לקבל במתנה צלוחית של שמן טהור משיירי שמן הקודש של נרות החנוכה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. חז"ל אומרים: כל הרגיל בנר הוויין ליה בנים תלמידי חכמים. שמן הוא סגולה לבנים טובים. החזקת שמן קודש זה בבית, שמן שניתן לאות הוקרה לכל התומכים בעמלי התורה, אין ספק כי מדובר בחפץ קדוש סגולי, שיהיה ניצב בבית כעד שמשפחה זו 'רגילים בנר' והאירו את עולם התורה, ובזכות זה יזכו כל התורמים בגוטע לעכטיגע קינדער, בדורות ישרים מבורכים.

כך משתתפים במגבית

ההשתתפות בהגרלה, היא על ידי נתינת חנוכה-געלט בסך 120 ₪ בלבד. 36\$ בחו"ל. **התרומה** - תורמים 120 ₪, לימוד יום לאברך. **ההקדשה** - מקדישים את התרומה לאברך שהתורם בוחר באמצעות מילוי בפנקס ההתרמה. **התפילה** - התורם כותב שם את שמותיו ושמות ילדיו כדי שהאברך יתפלל עליהם על יד נרות

למרות ואף על פי שהעול גדל פי כמה וכמה, וזאת כי המוטו העומד לפני ראשי אחים לשמחה, הוא לעזור למחותנים יותר ויותר, וכאשר עושים זאת, אין שמחה גדולה מזו. בימים אלו דנים בקדחתנות כיצד לכסות את סכומי העתק שיצאו, ועוד מה שצריך לחלק בעתיד הקרוב, ומקווים שבסיעתא דשמיא ובכוח הציבור, יוכלו למלא בשלימות את השליחות הקדושה של מצות הכנסת כלה. יהודים נדיבי לב שרוצים לממן חבילות-נדוניה ומלבושים לחתנים או לכלות, מוזמנים בזאת לצלצל ישירות אל ר' ישראל ולהיות שותפים במצוה כבירה זו: 052-7129114.

מנהל רשת הכוללים 'מרכז התורה' שב מטורונטו שבקנדה, במסגרת המגבית הגדולה והשנתית למען 400 האברכים

ביום חמישי השבוע שב העסקן הנמרץ מוה"ר יודל שפירא הי"ו, מנהל רשת הכוללים 'מרכז התורה' קרית צאנז - מטורונטו שבקנדה, שם שהה כשבועיים ימים למענם של 400 האברכים הנכבדים ב-14 הכוללים החונים תחת דגלו של מרכז התורה. יחד עמו נסע הרה"ג רבי אשר שווארץ שליט"א ראש הכולל בבית שמש שהרביץ תורה וכינס המונים בשיעוריו המופלאים במרכזי התורה של טורונטו, ובד בבד שילב בפעילותו תורת חיים ואהבת חסד, והתגייס בכל מרצו ונפשו למען המגבית. הגרא"א שווארץ שליט"א הקדים את שיבתו ארצה, עם פטירתו הפתאומית של אביו הגדול והנערץ, הגה"צ רבי חיים יעקב שווארץ זצ"ל, דיין דקהילתנו הק' בקרית צאנז נתניה ורב מרכז רפואי צאנז ע"ש לניאדו, שעלה בסערה השמימה בליל שבת קודש האחרון, לאחר השוה"ט.

בשבת התארחו המשלחת הנכבדה בביתו של הרב אברהם שמואל גראס שליט"א, בעל האכסניה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בטורונטו, ומגדולי עמודי התווך של רשת הכוללים "מרכז התורה".

עם שובו מבקש ר' יודל להביע מעומק לבו הכרת הטוב לאישים היקרים תושבי טורונטו שסייעו בידו בכל לב למען הצלחת המגבית ובפרט להני תרי צנתרי דדהבא, שהקדישו את מיטב מרצם למען המגבית באופן מעורר התפעלות, מוה"ר מרדכי ראבין שליט"א ומוה"ר פסח גולדמן שליט"א, שיומם ולילה לא ישבותו, ופעלו נמרצות לסייע בידו להביא את דבר "מרכז התורה" בפני נדיבי עם. ברכת התורה תחול על ראשם ועל ראש כל הנדיבים שיזכו לכל הברכות האמורות בתורת משה, והחסד שעשו עם בני התורה המסולאים והיקרים, יעמוד להם ולזרעם לאורך ימים ושנים טובות ולדורי דורות.

מכון דברות הקודש

ממכון דברות קודש נמסר כי לרגל מלאת 40 שנה למסע הקודש המרומם וההיסטורי של כ"ק מרן זי"ע לארה"ק בחדשי החורף שנת תשמ"ג, יצא לאור כרטיס זכרון חדש, ובו תיעודים היסטוריים ומקיפים מכל מהלך הביקור ההיסטורי, הכולל בקרבן את כל הביקורים בקרית צאנז ובבני ברק, בירושלים צפת מירון וטבריה ערי הקודש, עם כל המעמדים האדירים בהשתתפות רבבות אלפי ישראל ובראשות כל גדולי הדור.

הכרטיס מכיל את מעמד סיום הש"ס במסגרת הדף היומי ביד אליהו בתל אביב; כנס יסוד מפעל הש"ס בבניי האומה בירושלים; כל שיעורי החורש"י המלהיבים בבני ברק ובקרית צאנז; השולחנות והדלקת הנרות כל לילות החנוכה בקריה נאמנה קרית צאנז; הנחת אבן הפינה לבנין הת"ת בב"ב; חנוכת המקוה בעיה"ק צפת; וחנוכת בית החולים הסייעודי שע"י מרכז רפואי צאנז; מעמדי הקבלת פנים והפרידה; הכנסת ספר תורה בקרית צאנז, דינרים ושיחות חיזוק.

את הכרטיס החדש וכן כרטיסים ונגנים מכל דברות הקודש מכל השנים מכ"ק מרן זי"ע ומלהבחל"ח כ"ק מרן שליט"א, ניתן יהיה להשיג אי"ה בכל לילות החנוכה במעמד ההדלקה בהיכל המתיבתא, בדוכן מכון דברות קודש או בטל' 052/7636809.

זכינו בחסד ה' לבוא עד הלום, בדבריו ציין את חלקם וזכותם של משפחת רייך לדורותיה, החל מהרבני החסיד מוה"ר ר' יחזקאל ז"ל ובנו מוה"ר ר' שמואל רפאל ז"ל, ולהבחל"ח בנו הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבוה"ק, ומהם יתד ופינה כאשר כעת בנו הנגיד מוה"ר מנחם מנדל הי"ו אב"י בקרית הבעש"ט הרים והניף ידו להשלמת הבנין, כשבכך קנה לעצמו זכות שם לובי הכניסה המורחב - אותו לובי שעד לא מזמן היה קיטון צר מהכיל את כל הבאים, והנה עתה פנים חדשות באו לכאן, ויפיו מדמה יותר אולם שמחות - בסיום דבריו כיבד את הנגיד מוה"ר מנחם מנדל הי"ו לשאת דברים.

ר' מנדל הי"ו בדבריו המרגשים ביטא את הזכות הגדולה אשר הוא חש כאשר זוכה ליטול חלק ונחלה בדבר יקר זה אשר הוא לתועלת כלל אנ"ש, ובוודאי שהוא לקורת רוח לזקיניו ר' שמואל רפאל ז"ל, ויהיה הדבר לעילוי נשמתו. וכן כבוד ויקר לאביו הגאון שליט"א, אשר זוכה זה למעלה מיובל שנים להיות עומד בשער המלך, אצל רבוה"ק.

ברגש רב אמר הר"ר חיים בלומנטל מפעיה"ק תפילת א"ל מלא רחמים. כשלאחמ"כ פנו כל המשתתפים לשערי הבניין, עליו נחרטו לזכרון עולם ראשי משפחת רייך, כאשר בשער המרכזי החרט; שער 'שמואל רפאל' - ע"ש ולזכר האי גברא רבא, מהיושבים ראשונה בחצר קדשנו, עמד לימין רבינו זי"ע בהקמת וביסוס כל קדשי בית צאנז, הרה"ח המפואר רבי שמואל רפאל ב"ר יחזקאל רייך ז"ל, הוקדש לזכרון נצח ע"י צאצאיו שיחי', הנושאים נזר מפעלותיו ועומדים בעוז להמשיך בדרכיו.

בשער נוסף נחרט; שער 'חסדי יצחק' - ע"ש ולזכר האי חסיד ועניו, משיירי דור דעה, עשה חסד לאלפים בסתר ובהצנע לכת, מוקיר תורה ולומדיה ובאהבתה ישגה כל העת, הרבני המפואר רבי יצחק אייזיק בה"ר אברם יהודה הלפרין ז"ל, מזקני ופארי עדתנו הק', הונצח ע"י נכדיו מוקירי זכרו כל הימים.

ובשער הפונה להיכל המתיבתא נחרט; שער רייך - נתנדב ע"י בני המשפחה הנכבדה, בהוקרה והערכה לזכות ראש משפחתם, הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א, העומד בשער המלך ובכל בית רבותינו נאמן הוא, "תורתו תפארתנו ונתיבות דרכיו מסילתינו". בסיום המעמד הביעו הכל ברכות ותשבחות לכל העוסקים במלאכה שיזכו לראות ברכה בעמלם ובכל אשר יפנו יצליחו.

אחים לשמחה

כחצי מיליון ₪ חולקו השבוע לכ-50 מחותנים מאנ"ש שב"ה ישיאו את צאצאיהם בחודשי החורף הקרובים

בחודש שבט הקרוב תמלא שנה תמימה מאז ישבו כל רבני חצר קדשנו והכריעו: מפעל 'אחים לשמחה', שבראשות הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, מתרחב באופן רשמי ויוצא לכל קהילותינו הק' ברחבי הארץ. כך החל קמפיין המגדלים שהסביר לציבור כיצד עובד מודל השותפות בין אנשי שלומנו לבין הנהלת המפעל, כאשר יחד בכוחות משותפים, יוכלו לעזור בכמה שיותר, לכמה שיותר.

בחודשים שלאחר מכן, יצאו לרוב קהילותנו הק' בארץ ישראל במסע של כינוסים שבראשם עמד הגה"צ הרב דאמריקה וראש הישיבה שליט"א, וב"ה המונים הצטרפו ו"אחים לשמחה" התבסס וקבע מקום של כבוד כארגון ארצי המקיף את כלל אנ"ש בעת נישואי צאצאיהם.

והשבוע, בישיבה השגרתית של אישורי המענקים שעוברים תחת ביקורתו של הגה"צ אב"ד קהילתנו בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, התרגשו לראות במפעל "אחים לשמחה" את הסכום הבלתי נתפס היוצא בפעם אחת ומחולק לעשרות מחותנים. כחצי מיליון ₪ אושר בישיבת הנהלת "אחים לשמחה", לחלוקה עבור חמישים מחותנים שיזכו להשיא את צאצאיהם בחודשי החורף הקרובים. זה הסכום הכי גדול שיצא אי פעם בישיבת-הנהלה אחת, לחלוקה.

העסקן הנמרץ מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו שהעול מוטל על צווארו, חתם בסיפוק על העברת סכום העתק למחותנים,

התכנסות חסידים ביום כ' בכסליו לציון יום עלייתו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע לקבוע את מושב יקרו בארה"ק

שעה של קורת רוח היתה מנת חלקם של המתכנסים השבוע ביום כ' בכסליו להתכנסות ומסיבת לחיים לציון ס"ג שנה ליום בו עלה ארי מבבל, יום בו האירה ארץ מכבודו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע אשר ביום כ' כסליו תש"כ קבע את מושב יקרו בארצנו הקדושה.

המעמד הנרגש התקיים בהשתתפות חבורה נכבדה ממתפללי בית מדרשנו ברחוב רב אשי בבני ברק, שנקבצו ובאו להודות לשם ה' על עבדיו הצדיקים ששתלן בכל דור. דברים נרגשים השמיע הרה"ח ר' מנחם מאיר שימון הי"ו מחשובי המתפללים בבית המדרש, אשר יזם את ההתכנסות המיוחדת כמסורת בכל שנה ושנה.

בפתח דבריו תיאר את סדר עלייתו של כ"ק מרן זי"ע להשתקע בארץ הקודש, והזכיר מה שאמר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בעת שיצא מארצות הברית ביום י"ט כסליו והגיע לארץ הקודש ביום כ' כסליו, שהוא התחבט בדעתו אם לקבוע לעצמו יום טוב את היום בו עזב את אמריקה, או שמא את היום בו עלה לארץ, אך גמור בדעתו לקבוע לעצמו יום טוב ביום י"ט כסליו על הנס שזכה לצאת ביום זה מאמריקה, כי מכך בוודאי יצא, אבל אינו יודע אם זכה לקדושת ארץ ישראל. כך אמר כ"ק מרן זי"ע בענוותנותו, אבל אנו צריכים לקבוע לנו יום של שבח והודאה להשי"ת את יום כ' כסליו בו עלה כ"ק מרן זי"ע לארץ הקודש אשר מאז זכינו יושבי ארץ הקודש לשתות ממעיינותיו הטהורים וללכת לאורו, ויום זה הוא יום של ציון דרך בדברי הימים לבית צאנו ויום של התבוננות כיצד ללכת בדרכיו של אותו זקן עד ביאת גואל צדק לאור הדרכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

כן נשמעו דברים מפי הגאון רבי נפתלי צבי לייפער שליט"א דומו"צ בית המדרש, אשר ביטא את חשיבות יום כ' כסליו לנו כחסידיו צאנו יושבי ארץ הקודש אשר יום זה זכינו ביום זה שכ"ק מרן זי"ע יבוא בזה היום לנטוע כאן בארץ הקודש את האילן הגדול אשר מפירותיו אנו אוכלים עד היום הזה.

בין איחולי לחיים וניגוני הודאה העלו הנוכחים עובדות קודש וזכרונות מחייו ופעליו של כ"ק מרן זי"ע על אדמת ארץ הקודש, והתפזרו בברכה שיזכו גם בשנים הבאות ביום זה להתנס כאיש אחד ובלב אחד ברוב עם הדרת מלך.

שבת רוויה התעלות והתעלות לבחורי החמד של בני החבורות באמריקה, בראשות

הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א

בשבת קודש לסדר 'הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה', פרשת ויצא, נערכה על אדמת אמריקה שבת התעלות והתאחדות, רוויה ברגשי התעוררות, נועם ומתיקות, בצלו של האורח הרם הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, שהאציל מאורו ומאוצרותיו הכבירים על עשרות בחורי החמד שהגיעו לשבות במאנסי בתוככי בניין התלמוד תורה, ובראשם דיני קהילתנו הק' בארה"ב וראש החבורות שליט"א איש כפי מהללו. את השבת ארגן בית בחצרות החיים, והעומד בראש - הרב יואל טוביאס, שהגיע אל ארה"ב מבעוד מועד.

עם כניסת השבת, הדליק הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א את נרות השבת ולאחר מכן עברו כל הבחורים ליטול ברכת שלום מהגה"צ שליט"א שהשיב לכל אחד ואחד במאור פנים ובלב גדוש בחמימות וקרבת נפש. כהכנה לתפילה נערך סדר לימוד במשך שעה רצופה ולאחריו התפללו תפילת מנחה. כשליח הציבור שימש הגאון רבי שלמה לייזער שליט"א, דומ"ץ קהילתנו הק' בבארא-פארק.

הרב דוד מאשינסקי שליט"א מנהל הת"ת במאנסי, נשא דברי פתיחה בין מנחה לקבלת שבת, בהם קידם את בחורי החמד במילים נלהבות והרחיב אודות החשיבות לעשות כלים ראויים לקבל את ההשפעות משבת-קודש זו שכמה וכמה מעלות טובות התאחדו בה, בפרט כאשר מדובר בשבת התאחדות במחיצתו של

הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א, שבוודאי תביא תועלת מרובה ורוחנית שתעמוד לימים רבים.

מקולות מים רבים אדירים משברי ים נשמעה תפילת קבלת שבת וערבית על ידי כל המשתתפים. לפני העמוד ניגש הגאון רבי יששכר העסקל שליט"א, הדומ"ץ ביוניאן סיטי.

סעודות ליל שבת קודש

סעודת ליל שבת נמשכה במשך שעות ארוכות, כאשר כולן כאחת מקשה זהב של קדושה וטהרה, התעלות והתרוממות, שירות ותשבחות, דברי תורה ושיחות הוד.

את מסכת הדוברים בסעודה פתח המנחה הרב דוד מאשינסקי שכיבד לשאת שיחת פתיחה את הרב יואל טוביאס. ר' יואל תיאר עד חשובים הבחורים וסדר יומם בעיני הגה"צ שליט"א, שבמיוחד בעבורם נשאר לשבות עוד שבת אחת במרחקים, והביא מפי ספרים וסופרים שעל מנת לקנות קנייני נצח מהשבת, יש לעורר את הרצון לעשות זאת, לבחור במה להתחזק ובמה להוסיף אומץ בעבודת ה' ובוודאי שכך תהיה תועלת עצומה.

ראש החבורה בבארא פארק, הרב זלמן לייב רייך, מסר שיחה נעימה בפרשת השבוע ובלקחי החסידות הנלמדים ממנה בעניין אחדות חברים. כן דיברו בין הפרקים, כמה וכמה מבחורי החמד שהעלו בחכתם רעיונות נפלאים ופנינים יקרים.

את הנאום המרכזי בסעודת ליל שבת מסר הגר"י העסקל שליט"א הדומ"ץ ביוניאן סיטי, שגם הוא הכביר בחשיבות הנושא שכל אחד יבחר לעצמו קבלה טובה, כקניין נצח, בשבת קודש זו, ובפרט בעניין ההכנעה שנוגע הן בבית עם ההורים והן בישיבה כלפי הצוות, ובכלל בין רב לתלמידו, ובפרט אל אבינו רוענו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כיוון שעל ידי ההכנעה נעשים כלים לקבל את ההשפעות הטובות שמטיבים עם הנפש והנשמה.

לאחר ברכת המזון, בה התכבד לברך על הכוס בעל האכסניה הרב דוד מאשינסקי, שלאחריו התאספו שוב לבטע בראשות הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א שהאריך בשיחתו אודות חזונו של חסידישער יוד, ובפרט חסידישער בחור, וכיצד צריך להתנהג כל מי שזכה לילך בדרך החסידות ולשאוב ממעיינותיו של אור שבעת הימים הבעש"ט הק' ותלמידיו, ובפרט רבוה"ק לבית צאנו.

צפרא דשבתא

עם עלות השחר, כבר נצפו בחורים בתוככי היכל בית המדרש לאחר טבילה במקווה הטהרה של כ"ק האדמו"ר מקאסאן שליט"א, אשר התרגש מאוד ממחזה רב-הוד ומרגש זה של בחורים צעירים המשכימים קום בשבת קודש על מנת לשבת וללמוד. יצוין, שעם צאת השבת, שיגר כ"ק האדמו"ר מקאסאן שליט"א מכתב נרגש אל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בו העיד ממה שראו עיניו והביע את התפעלותו מכך שבחורים משכימים קום ולומדים שעתיים לפני התפילה בשבת בבוקר בתענית הדיבור בלי שום מסגרת או תכנית, אלא מעצמם; והיה הדבר לנחת רוח מרובה לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

לפסוקי דזמרה ניגש ראש החבורה במאנסי הרב יעקב ישראל ווייכברויט. לשחרית ניגש לעמוד הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א, כבעל-קורא שימש הבה"ח יחזקאל ב"ר העשרל נוסנצווייג ממאנסי. שליח - הציבור במוסף היה הר"ד מאשינסקי.

דברי פתיחה לסעודת שבת נשא ראש החבורה הרב זלמן לייב ווייכברויט, שהרחיב על גודלה של כל שבת, ובפרט שבת התאחדות, והאיך רואים את השפעתה מיד אפי' במשך השבת ולאחר השבת, כן נשאו דברים כמה מבחורי החבורות שיחי'.

את הנאום המרכזי בסעודת יום השבת נשא הגאון רבי שלמה לייזער שליט"א הדומ"ץ בבארא פארק, שהודה לבחורי החמד שבזכותם זכה גם הוא להיות בשבת נוספת במחיצתו של הגה"צ שליט"א שכל מגמתו להאיר להם הדרך בדרך רבוה"ק לטוב להם כל הימים, ועליהם להבין את גודל יקרת הזמן שניתן במיוחד בעבורם. בדבריו העלה גם על נס את העומד בראש בחצרות החיים, האורח מארץ ישראל הרב יואל טוביאס שזמה שנים כבר

הטובות בעיניו של מרן שליט"א והציע שבכך יתחילו את הכנות למבצעים של ימי השובבי"ם, בהם יטלו חלק כל המשתתפים. בסיום דבריו הודה לכל המסייעים, אותם פירט בשמותיהם.

כן הודה להעסקן הר"ר יחזקאל שימון הי"ו, אשר היה העמוד הבריח של שבת זו, בעצה באומר ובמעש, ובזכותו פעולתו הברוכים זוכים אנו כבר שנה שניה לקיים שבת מרוממת זו עם הגה"צ שליט"א, כן הודה למנהל הת"ת הרב דוד מאשינסקי שליט"א על הענקת הבניין לאכסניית השבת, כאשר אף הגדילו לעשות ואף עמל וטרח עם כמה ילדים חשובים שיחי' לסדר את הבנין קודם השבת ולאחר צאתה, והכל עשו ועושים במאור פנים ובטוב לבב. כתרי תהילה מיוחדים קשר לראשם של הני תרי צנתרי דדהבא, ראשי הארגון הנפלא 'משכני' – הרה"ג ר' מרדכי וידער שליט"א ממאנסי והרה"ג ר' יוסף שלמה גרליץ שליט"א מבני ברק שבמשך כל השנה כולה עומדים לימין בחצרות החיים ופועלים רבות להצלחת החבורות.

בימים אלו שולח 'בחצרות החיים' אגרת מיוחדת לבני החבורות בחו"ל, בו נמסר להם על העברת פתקי הקבלות הטובות אל הקודש פנימה ע"י בנו אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א, ואת ברכת הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שבוודאי תעמוד להם לימים רבים להתעלות בתורה וביראת שמים בדרכי החסידות.

ברכות תודה

עם שובו מארה"ב, מודה הנהלת בחצרות החיים ובראשה הרב יואל טוביאס ומשגרים בזאת ברכת תודה נרגשת לכלל העוזרים והמסייעים: מוה"ר יחזקאל יצחק שימון – בעל האכסניה במאנסי שלקח על עצמו את כל העול של ארגון השבת, בעצה ובמעש והקדיש לכך ימים כלילות ורב חלקו בהצלחת השבת על הצד הטוב ביותר; הרב דוד מאשינסקי שליט"א מנהל הת"ת, מוה"ר יקותיאל זלמן ססלר ממאנסי שסייע רבות להצלחת הביקור והשבת; מוה"ר מאיר רייך מבארא פארק שהעמיד את ביתו ולבו לאכסניה בטוב טעם ודעת; לכל ראשי החבורות שליט"א, כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך; לכל הנדיבים החשובים, אנשי שלומנו היקרים שיחי' בארה"ב שעמדו הכן לימינו ופתחו לבם וכסם למען המטרות הקדושות של בחצרות החיים; לבחורים החשובים שסייעו להצלחת השבת בין הסדרים ובראשם הבה"ח זאב קורץ והבה"ח פנחס וועבער; לכל צוות המשרד בארץ ישראל שעמד הכן לכתוב, להדפיס לסדר את העלוניו ומודעות הפרסום לצד ארגון הביקור כולו ובראשם המזכיר הנמרץ מוה"ר שמואל הערש זלמנוביץ; ולאברך הנמרץ מוה"ר שמואל וויינברגר מקרית צאנז נתניה שבמסירות אין קץ, ליווה את המסע כולו ללא ליאות, ורב חלקו וחבלו בהצלחת השבת והמגבית השנתית שנערכה בארה"ב.

הקב"ה ימלא שכרם מושלם מן השמים, וברכת רבוה"ק תלווה אותם להצלחה ולסיעתא דשמיא בכל אשר יילכו, ותעמוד זכותם למען הבערת הלבבות ברשפי אש שלהבת קה בדרכי התורה והחסידות. לדורי דורות ולאורך ימים ושנים טובות.

החלה הרישום לבתי החינוך בבית שמש

מטעם הנהלת מוסדותינו הק' בבית שמש, נמסר, כי עקב הביקוש הרב מרבים מבני העיר המתדפקים על דלתותי בתי החינוך דחסידי צאנז, וחפצים לשלוח את בניהם ובנותיהם להתחנך דייקא בתלמוד תורה דרכי אבות ובנות צאנז.

על כן החלו בימים אלו ברישום לשנה"ל תשפ"ד, הרישום לבתי החינוך מתקיים במשרדי המוסדות ובפלא' 052-7173293. לתשומת לב האברכים שמתכננים לקבוע יתד בשנה הבעל"ט בבית שמש שיצרו קשר בהקדם עבור רישום ילדיהם לבתי החינוך, יצויין כי הרישום מותנה בוועדת קבלה.

הרישום ייסגר בעז"ה ביום כ"ה בכסלו הבעל"ט, לאחר התאריך הנ"ל ואם פתיחת הרישום לכלל הצבירו, לא יהיה ניתן לשמור מקום בכיתות הלימוד.

התעסק עמו יחדיו במלאכת הקדשים, עוד כשלמד בארץ. בהמשך דבריו הרחיב אודות הנושא של הקבלות הטובות והעניק עצות כיצד להחזיק בקבלה ולא להרפות הימנה, כמו עצה זו של לקבל קבלות קטנות ורק לאחר זמן להוסיף ככנה וכנהנה.

בסיומה של השיחה המאלפת, חולקו לבחורים פתקאות עם הצעות לקבלות טובות שיוכלו לקבל על עצמם עד לצאת השבת, הצעות שהיו בבחינת תן לחכם ויחכם עוד, ונערכו בטוב טעם ודעת על ידי הרה"ג ר' חיים רפאל אייזנבך שליט"א, מראשי בחצרות החיים.

ברכת המזון כובד ראש החבורה בבארא פארק, הרב זלמן לייב רייך.

מנחה סעודה שלישית וממעמד מסירת הקבלות

לאחר מנוחה קצרה במיוחד, כבר שקדו על לימודם עשרות בחורים שמילאו את בית המדרש, לתפילת מנחה וכבעל קורא במנחה ניגש לפני העמוד ראש החבורה במאנסי, הרב יוסף לייזער. אחר ישבו בני היכלא דכסיפין למחזי זיו דזעיר אנפין, בעידן רעוא דרעוין, להתעלות ולערוג אל ה' ברגעים קדושים אלו של צאת השבת, מתוך עדן הנפשות וצחצוח הנשמות. הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א עורר את הלבבות במשך שעה ארוכות בדבריו הנהלים והלוהטים ברשפי אש שלהבת קה אודות נקודת השבת, מה מטרתה ותכליתה וכיצד לשמור את השפעותיה לימים ארוכים. את דבריו תיבל בספרי חסידות ובתורת רבוה"ק כיד ה' הטובה עליו, ודבריו עשו רושם כביר על כל המשתתפים.

לאחר הבדלה נערך שוב סדר לימוד ביתר שאת ועוז שנמשך כשעתיים. בזמן זה זכו הבחורים לקרבה יתרה ולהזדמנות נדירה של התקשרות עם אילן החיים, כאשר כל אחד ואחד מהם נכנס אל החדר בו שהה הגה"צ שליט"א. ביד כל בחור היה כתב הקבלה שקיבל על עצמו לזכותו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, כתוב שהועבר אל הקודש פנימה מיד עם שובו לארץ ישראל. הגה"צ שליט"א התעניין אצל כל אחד ואחד על מצבו ומקום לימודיו בחביבות יתירה ובמאור פנים.

סעודת מלוה מלכה

לאחר שמילאו אסמיהם ברכה, נערך מעמד המלוה-מלכה, בתופים ובמחולות, בקול צהלה ורינה.

הרב דוד מאשינסקי, הביע בדברי הפתיחה שנשא את הנאתו הרוחנית המרובה מהשבת הקדושה שעברה על כולם והביע תקווה שבניין זה – שעומד תחת הנהלתו – יארח עוד ועוד כאלו שבתות מרוממות.

הגר"י העסקל שליט"א הדומו"צ ביוניאן סיטי שיבח את הבחורים על הקבלות הטובות שקיבלו והסביר מה רב חלקן של הקבלות בעינינו עבודת ה'. בדבריו הוא עודד להחזיק את הקשר הרוחני עם אילן החיים מריחוק מקום, על ידי לימוד בדברי התורה של מרנן רבוה"ק, מרן זי"ע ויבדלחט"א מרן שליט"א.

בהתרגשות יתירה נשא הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א את המשא המרכזי, בו הביע את רגשות לבו הגועשים משבת מיוחדת זו. "סמוך ובטוח אני" – קרא בקול גדול רווי רגש – "שגם בבית וגם בישיבה יראו שפנים חדשות באו לכאן וכל בחור שזכה להיות בשבת זו בוודאי נשתנתה צורתו לטובה, כבר מיום המחר, עד שיצביעו ויאמר עליו: בחור זה היה בשבת בצאנז!", כן שיבח את בעל האכסניא וכל המסייעים, ובפרט שיבח את ר' יואל שמריחוק מקום, תמיד מחשבתו על הכלל, ולא נח ולא שקט, עד אשר שומע שעוד חבורה נפתחה ברחוק או בקרוב, וכל היום מחשבתו על הבחורים שיחי', ועל החבורות, יעמוד לו זכויות אלו לימים רבים.

דברי נעילה השמיע הרב טוביאס ואמר בסיפוק שכדאית הייתה ההשקעה המרובה בארגון שבת זו, כי כל כולה פירות מהפעילות בשנה האחרונה, החל מהשבת הקודמת, כאשר למעלה ממוחצית הבחורים משתתפים בקביעות בחבורות, כאשר התקווה היא שעד לשנה הבאה, כבר רובם ככולם יהיה להם חלק ונחלה בחבורות באופן קבוע. בדבריו תיאר את חשיבות הקבלות

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

אוי מה היה לנו

קול נהי נרימה ופלגי מים תרד עינינו על כי נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש, בהילקחו בסערה השמימה של האי גברא רבא ויקירא, רב האי גאון, חסידא ופרישא ונהורא נפישא, אוצר כלי חמדה, עובד ה' בסילודין יומם ולילה, צדיק בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו, ענוותן כהלל, אור מופלא רום מעלה, קדוש ייאמר לו, תלמיד חביב ונערץ של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, בו היה דבוק ומקושר בכל לבו ונפשו, ובכל להט נפשו המשיך התקשרותו האיתנה ליבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, פאר עדתנו הקדושה וקריתנו הקדושה בה כיהן כדיין ומורה צדק

מעכש"ת

הגאון הצדיק רבי **חיים יעקב מנחם שווארץ** זצוקללה"ה

דיינא רבא דקהילתינו הק' ורב מרכז רפואי צאנז ע"ש לניאדו אשר נתבקש לישיבה של מעלה לדאבון לב כל קהל עדתנו בפתע פתאום בליל שב"ק פר' וישלח אחר השתתפותו בשוה"ט של להבחל"ח כ"ק מרן שליט"א

קול נהי נרימה אוי לנו כי שודדנו

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'

כסא דנחמתא

נשדר למשפחתו הרוממה שליט"א ולבניו הרבנים הגאונים הנודעים לשם ולתהלה רבי ישראל שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בשכונת האתרוג בביתר רבי יחזקאל אהרן שליט"א דומו"צ במערב בני ברק ובקהל חסידים בהר יונה רבי מאיר שליט"א מגדולי מחזירי התשובה והדרשנים רבי ישעיה שליט"א רב קהל חסידים בביתר עילית רבי יצחק שמואל שליט"א רב ביהמ"ד חיסדא וראש כולל עמק התורה בבני ברק רבי אשר אנשיל שליט"א ראש הכולל בבית שמש ובעל 'מעדני אשר' רבי משה שליט"א ראש כולל להוראה כנסת ישראל ויו"ר מכון למורשת אור החיים הק' רבי דוד נתנאל שליט"א יו"ר מכון 'יד המשפט' באשדוד רבי אלעזר שליט"א מרבני שערי ישיבה בבני ברק רבי שלמה שליט"א רב בקטמון ירושלים ור"מ בישיבות בעלזא ותולדות אהרן רבי אברהם שליט"א מראשי מפעל 'ושננתם' רבי ברוך שליט"א, דומ"ץ בירושלים רבי מרדכי שליט"א ראש כולל ויזניץ באלעד ודומ"ץ במרכז בני ברק אדון הנחמות יפרוס עליכם אוצר תנחומיו, להפוך אבלכם לששון, ששון ושמחה ישיגו ונס יגון ואנחה, בנחמת ציון וירושלים תנוחמו ומחה ה"א דמעה מכל כל פנים ובלע המות לנצח בעגלא ובזמן קריב

ההנהלה